

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2016/2076

Dato
28.09.2016

Kommunereformen i Agderfylkene – Fylkesmannens oppsummering av de frivillige prosessene og tilråding om framtidig kommunestruktur

Vi viser til brev av 30. november 2015 og 7. juni 2016 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder fremmer en samlet rapport for begge Agderfylkene, som omfatter alle de 30 kommunene i landsdelen.

1. FYLKESMANNENS TILRÅDNING OM FRAMTIDIG KOMMUNESTRUKTUR PÅ AGDER

Kommunene har lagt ned et omfattende arbeid i de frivillige prosessene, men det er bare oppnådd enighet om en sammenslåing av to kommuner. Vi kan derfor slå fast at den frivillige prosessen ikke har løst reformbehovet på Agder. Fylkesmannen mener at reformarbeidet bør fortsette i neste stortingsperiode.

Vi mener at mål og kriterier for kommunereformen tilsier at det arbeides videre mot en løsning med fem store kommuner på Agder, tilsvarende dagens faste interkommunale samarbeidsregioner. Vi mener en slik løsning besvarer utfordringsbildet bak reformen, sikrer innbyggerne gode tjenester, og setter landsdelen best i stand til å løse de regionale utfordringene vi står over for. Nødvendige tilpasninger innenfor disse regionene kan lede til noen flere kommuner. Fylkesmannen mener at de fire hovedmålene for reformen, i kombinasjon med generalistkommuneprinsippet, innebærer at ingen av dagens små distriktskommuner bør fortsette som egen kommune.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder anbefaler at Stortinget allerede nå vedtar disse sammenslåingene:

- **Lyngdal og Audnedal**
- **Mandal, Marnardal og Lindesnes**
- **Kristiansand, Søgne, Songdalen, Birkenes og Lillesand; alternativt Kristiansand, Søgne og Songdalen**
- **Vennesla og Iveland**

1.1 Oversikt over de frivillige resultatene

Kommunene på Agder har lagt ned et omfattende arbeid både administrativt og politisk i den frivillige fasen av kommunereformen. De ulike prosessene har skapt mye, men det varierer hvor langt man har kommet i retning av å etablere et solid, avklart og omforent beslutningsgrunnlag for ev. vedtak om nye kommunestruktur. I alt har 12 av våre 30

kommuner gjort sluttvedtak som innebærer ja til kommunesammenslåing eller til å fortsette samtaler om dette med nabokommuner. De øvrige 18 kommunene har i sine sluttvedtak vedtatt å stå alene. Så langt Fylkesmannen kjenner til, er ingen kommuner på Agder fortsatt i prosess på nåværende tidspunkt. Noen illustrasjoner på kart er vist i vedlegg 1.

Sammenslåinger det er full enighet om

Lyngdal og Audnedal

Kun en sammenslåing er vedtatt ved gjensidig frivillighet. Lyngdal og Audnedal har vedtatt å slå seg sammen til en ny kommune med navnet Lyngdal.

Sammenslåinger/drøftinger hvor det er to ja og ett nei

Mandal, Marnardal og Lindesnes

Mandal, Marnardal og Lindesnes kommuner har utarbeidet intensjonsavtale om å slå seg sammen til en ny Lindesnes kommune. Mandal og Marnardal har vedtatt dette, men Marnardals ja er betinget av at også dagens Lindesnes kommune blir med. Lindesnes kommunestyre har sagt nei.

Kristiansand, Søgne og Songdalen

I Kristiansandsområdet har de fem kommunene Søgne, Songdalen, Birkenes, Lillesand og Kristiansand (K5) utarbeidet intensjonsavtale om å slå seg sammen. K5 så ut til å bli vedtatt av alle kommunestyrene, og meningsmålingene i alle kommunene ga nødvendig støtte til dette. Men etter folkeavstemninger med negativt resultat i de 4 omegnskommunene til Kristiansand, stoppet prosessen opp. Både Kristiansand og Songdalen kommuner gjorde deretter sluttvedtak om å alternativt gå videre med et K3 med Kristiansand, Søgne og Songdalen. Songdalens ja forutsetter at Søgne også blir med, men Søgne sa nei.

Sammenslåinger/drøftinger hvor det er ett ja og ett nei

Vennesla og Iveland

Vennesla ønsker sammenslåing med Iveland i tråd med undertegnet intensjonsavtale, men forutsetter at Iveland gjør likelydende vedtak. Iveland ønsker ikke slik sammenslåing.

Gjerstad og Risør

Gjerstad er åpen for å vurdere forslag om sammenslåing med tilliggende kommuner, men fikk i siste runde nei også fra Risør.

Birkenes og Lillesand

Birkenes ønsker dialog med Lillesand for å avklare forutsetningene for en ny kommune, men Lillesand ønsker ikke dette.

Kommuner som ønsker sammenslåing, men ikke har fått med seg naboer

Farsund ønsker sammenslåing med Flekkefjord og Kvinesdal, ev. alle kommunene i Lister.

Evje- og Hornnes er positive til sammenslåing med kommunene i egen region.

Arendal er åpen for dialog med kommuner som ønsker samtaler om å bygge en ny kommune.

Kommuner som er tydelige på at de vil stå alene

Dette er de resterende 18, som inkluderer både kommuner som har vedtatt alenegang tidlig i reformperioden, og kommuner som har sagt nei til fremforhandlede intensjonsavtaler som andre partnere kan ha sagt ja til.

0901 Risør

0904 Grimstad

0912 Vegårshei

0914 Tvedestrand

0919 Froland

0926 Lillesand

0929 Åmli

0935 Iveland

0938 Bygland

0940 Valle

0941 Bykle

1004 Flekkefjord

1018 Søgne

1026 Åseral

1029 Lindesnes

1034 Hægebostad

1037 Kvinesdal

1046 Sirdal

1.2 Fylkesmannens vurderinger av helheten

Fylkesmannen legger til grunn at de lokale prosessene ikke har gitt en ny kommunestruktur på Agder. Den ene frivillige sammenslåingen av Audnedal med 1.750 innbyggere og Lyngdal med 8.500, omfatter bare drøyt 3 % av innbyggerne på Agder.

Fylkesmannen har foretatt en analyse av situasjonen på Agder ut fra de nasjonale målene for kommunereformen, kriterier og anbefalinger fra Regjeringen ekspertutvalg, de lokale prosessene, samt de viktigste regionale utfordringene. Den første konklusjonen vi trekker er at kommunene våre isolert sett er svært små, og at nesten alle bør bli større. Hele 12 av våre 30 kommuner har mindre enn 2.500 innbyggere, og de 15 minste kommunene har til sammen bare 11 % av innbyggerne. 6 av de 12 minste ligger nært større nabokommuner ved kysten, og er tydelig «frivillig små» ut fra en avstandsvurdering. Bare en av disse 6 har vesentlige distriktsutfordringer, slik dette måles i inntektssystemet for kommunene.

Den neste konklusjon er at fysiske tettstedsavgrensninger, og spesielt pendlingstallene, isolert sett tilsier byutvidelser på Agder. Dette er spesielt klart i Kristiansand og Arendal, men også Mandal er et tydelig senter i et felles bo- og arbeidsmarkedsområde.

Alle kommunene på Agder er i dag med i et av de 5 faste interkommunale regionsamarbeidene, hvor hovedtyngden av den interkommunale virksomheten skjer, selv om det også er andre større og mindre samarbeid. Det store omfanget av interkommunalt samarbeid, inkludert sterke faglige nettverk, er en av hovedårsakene til at alle kommunene på Agder i dag i hovedsak leverer gode tjenester. Andre årsaker er korte reiseavstander og god utdanningskapasitet i landsdelen.

Vår analyse viser at den geografiske inndelingen av kommunene i regioner er velbegrunnet i fht. kriteriene for reformen. Disse regionene er i hovedsak en konkretisering av nettopp de hverdagsregionene eller felles bo- og arbeidsmarkedsområdene som er sentrale i reformen. Disse regionene er arbeidet frem steg for steg over mange år. Virksomheten har til dels stort omfang, og representerer i dag også en stor økonomisk verdi. Beslutninger krever enighet, og det kan være en utfordring å finne en koordinert framdrift og ambisjonsnivå. Når man likevel har lyktes med å etablere disse store regionene, er det et tydelig uttrykk for hva man har funnet nødvendig ut fra dagens økonomiske og praktiske realiteter.

Fylkesmannen legger derfor til grunn at størrelsen på det interkommunale samarbeidet som er vokst fram, er en klar indikator på hvor store nye kommuner må være for at de skal kunne erstatte interkommunalt samarbeid, uten å svekke tjenestekvaliteten eller effektiviteten i produksjonen i vid forstand. Det å ta tilbake oppgaver fra interkommunale ordninger til egen drift i nye større kommuner, er et demokratisk framskritt, fordi det gir kommunestyret mer direkte og helhetlig styring med budsjett og tjenester. Derfor er dette også en viktig del av demokrati-målsettingen. En delvis kommunereform, med noen spredte parvise kommunesammenslåinger, vil slik Agder ser ut i dag, ikke kunne redusere interkommunal drift nevneverdig, og i alle fall ikke forebygge en videre utvikling på lengre sikt. Slike sammenslåinger som bare i liten grad sammenfaller med de eksisterende felles bo- og arbeidsmarkedsområdene, vil heller ikke gi grunnlag for en mer helhetlig innsats innen samfunnsutvikling og areal- og ressursforvaltning i byregionene.

Hensynet til å oppnå en helhetlig og balansert kommunestruktur, som gir mulighet for å videreføre generalistkommuneprinsippet, samtidig som kommunene får nye oppgaver i framtida, tilsier at ingen små distriktskommuner bør stå alene utenfor de nye store kommunene. På den annen side er det åpenbart at arbeidsplassene på kommunehuset er aller mest verdifulle i de minste lokalsamfunnene, hvor de ofte er helt avgjørende for

arbeidsmarkedet og bosettingen. Dette kom tydelig fram fra de aktuelle ordførerne på dialogmøtet vi arrangert 2. september 2016 over utkastet til denne anbefalingen.

Agder har også viktige regionale utfordringer, jf. den felles regionplanen Agder 2020. Landsdelen sliter med dårlige indikatorer for likestilling, utdanning og levekår i vid forstand. Mye av utviklingen skjer i den såkalte «Agderbyen» langs kysten mellom Mandal og Arendal, og det er en stående utfordring å ivareta både indre bygder og områdene lengst øst og lengst vest. Fylkesmannen ser etablering av nye sterke kommuner som kan bli utviklingsmotorer i alle deler av Agder, som et viktig politisk tiltak for å møte disse utfordringene.

Det å ivareta helheten har inngått i fylkesmennes oppdrag siden starten av reformen. Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder ser det ut fra våre analyser som avgjørende viktig at den nye kommunestrukturen tar utgangspunkt i de etablerte bo- og arbeidsmarkedsregionene, som i stor grad sammenfaller med de interkommunale samarbeidsregionene. Reformen må også bli tilstrekkelig omfattende til at den kan bety en reell endring. Noen grensdragninger er særlig viktige for helheten på sikt. Vi mener det er avgjørende at Grimstad samarbeider mot øst, at Lillesand går mot vest, og at Lindesnes går mot øst, i sine respektive regioner.

De fire målene for kommunereformen er kjent. Målet om gode og likeverdige tjenester tilsier etter vår vurdering at de fleste av dagens kommuner på Agder bør bli større, for å kunne møte utfordringene vi står foran, med demografisk utvikling, økende oppgaver innen helse og store utfordringer innen samfunnsplanlegging i lys av klimautfordringene. Målet om helhetlig og samordnet samfunnsutvikling tilsier at de felles bo- og arbeidsmarkedsområdene må være utgangspunktet for de nye kommunene. Målet om bærekraftige og økonomisk robuste kommuner tilsier at kommunene må ha en størrelse som gjør at de kan takle tilfeldige hendelser, og ha økonomiske muskler til å drive samfunnsutvikling. Målet om styrket lokaldemokrati innebærer at de nye kommunene må være store nok til å kunne ta tilbake viktige tjenester fra interkommunalt samarbeid til egen drift, og store nok til å hindre at stadig flere og mer sentrale oppgaver på lengre sikt må løses interkommunalt.

1.3 Fylkesmannens konkrete anbefaling

Vi gir her en kort oppsummering av de konkrete anbefalingene basert på en gjennomgang av hver av de 5 interkommunale regionene. En illustrasjon på kart er vist i vedlegg 1.

Østre Agder (Risør, Grimstad, Arendal, Gjerstad, Vegårshei, Tvedestrand, Froland, Åmli)

I denne regionen er det ingen frivillige sammenslåinger, og ingen løsninger som er modne for vedtak i Stortinget nå. Fylkesmannen mener det er viktig å komme tidlig i gang med et videre arbeid, som bør foregå innenfor denne gruppen av 8 kommuner. Fylkesmannens trinnvise vurdering er:

- a) Arendal, Grimstad og Froland kommuner må være kjernen i en ny sterkere byutvikling, jf. bl.a. sammenvokste tettsteder og høye pendlingstall. Det må bygges enighet og politisk vilje til å skape noe nytt sammen. En slik ny kommune, med både universitetscampus og sykehus, vil kunne bli et kraftfullt regionsenter og en utviklingsmotor for østflanken i Agder.
- b) Den nye E18 som er under bygging, vil forsterke Tvedestrands tilhørighet til Arendal, og befeste at kommunen går vestover. Da følger Vegårshei og Åmli naturlig med. Både geografi og arbeidspendling tilsier dette.
- c) Dette innebærer at de 6 vestligste kommunene i Østre Agder hører sammen – Fylkesmannen kan ikke se noen fremtidsrettede måter å dele disse 6 på ulike kommuner. Løsningen hvor Risør, Gjerstad, Vegårshei og Tvedestrand danner en egen kommune i øst har noen fordeler, men den skaper en ikke fremtidsrettet østgrense for «Nye Arendal» mot Tvedestrand/Vegårshei, og de 4 lengst øst har ikke noe naturlig felles sentrum.

- d) Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder mener derfor at den beste løsningen vil være at alle 8 blir en kommune. Dersom Gjerstad og Risør selv ønsker det, bør også en løsning hvor disse to skiller ut som en egen kommune kunne vurderes. De 8 har til sammen knapt 92.000 innbyggere, mens Gjerstad og Risør til sammen bare har knapt 9.400.

Knutepunkt Sørlandet (Lillesand, Birkenes, Iveland, Kristiansand, Vennesla, Søgne og Songdalen)

Det ble ikke vedtatt noen frivillige sammenslåinger i regionen, men Fylkesmannen mener det foreligger så gode og avklarte løsninger for ny kommunestruktur at vi tilrår Stortinget å fatte vedtak for hele denne regionen nå. Vi legger da vekt på at det er utarbeidet gode intensjonsavtaler som alle kommunestyrene (med mulig unntak for Iveland) så ut til å ville vedta, og at det er dokumentert gjennom innbyggerundersøkelser at det er nødvendig støtte til dette i folket i alle kommunene unntatt Iveland.

Alle de 7 kommunene i regionen er meget tett integrert i et felles bo- og arbeidsmarked, og har et svært omfattende interkommunalt samarbeid. Mål og kriterier tilsier klart at alle 7 bør bli en kommune. Fylkesmannen mener likevel at løsningen som er utarbeidet i den lokale prosessen, med Vennesla og Iveland som en kommune (15.600 innbyggere) og de andre 5 i en storkommune (K5, 122.000 innbyggere), er en tilstrekkelig god tilnærming som kan fungere godt også på lang sikt. Denne strukturen sikrer at landsdelen får en storby med kraft og tyngde som er på den nasjonale storbylista, og den løser Ivelands (1.300 innbyggere) småkommuneproblem. Fylkesmannen viser for øvrig til at de ganske sammenlignbare bygdekommunene Øvrebø og Hægeland ble slått sammen med Vennesla på 1960-tallet, og at Iveland etter sigende fikk fortsette alene bl.a. på grunn av fylkesgrensen. Vi mener at tiden nå er moden for å slå sammen Iveland med Vennesla. Vi tilrår derfor at begge disse sammenslåingene vedtas nå.

Dersom dette ikke er mulig, tilrår vi at Stortinget vedtar sammenslåing av Kristiansand, Søgne og Songdalen (K3, 106.000 innbyggere). Fylkesmannens faglige vurdering er at også K3 er en god løsning og et viktig skritt i riktig retning, selv om K5 er klart bedre. Det kom tydelig fram fra de aktuelle ordførerne på dialogmøtet vi arrangert 2. september 2016, at en sammenslåing i to trinn med få år mellom trinnene ikke er akseptabelt. Vi er enige i dette, og ser noen alternative veier framover etter at Stortinget ev. har vedtatt K3. Det beste utfallet, som vi anbefaler, er at Lillesand og Birkenes etter at vedtaket foreligger oppfatter dette som en ny situasjon, gjenopptar prosessen, og går frivillig med i K5. Alternativet er at K3 etableres og fortsetter på minimum mellomlang sikt.

Setesdal (Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle)

I denne regionen er det ingen frivillige sammenslåinger, og ingen løsninger som er modne for vedtak i Stortinget nå. Alle kommunene i regionen er små eller svært små. Samlet befolkning er knapt 7.000, med hhv. ca. 3.500, 1.200, 1.200 og 950 i de enkelte kommunene. Folketallet i Valle og Bygland har sunket over tid, og den demografiske utviklingen i hele regionen er ikke gunstig. Fylkesmannen har vanskelig for å se at disse kommunene hver for seg kan fylle den rollen som norske generalistkommuner forutsettes å ta i framtida. Evje sentrum er et betydelig handelssted med rimelig godt privat tjenestetilbud, men relativt få senterfunksjoner i offentlig sektor. En videreutvikling av Evje som senter for indre Agder vil være viktig for regionen og flere andre innlandskommuner. Samtidig er det klart at de minste kommunene i dalen vil rammes tungt av et ev. tap av kommunale arbeidsplasser i eget lokalmiljø. Fylkesmannen mener det er viktig å videreføre arbeidet med å rigge kommunal sektor i Setesdal for framtida. Vi mener løsninger basert på en stor kommune med betydelig delegering til lokalt nivå, eller to kommuner med betydelig organisert samarbeid, bør drøftes. Fylkesmannen ser positivt på at

Åseral kommune (945 innbyggere) kan velge å gå med i denne regionen i stedet for Lindesnesregionen som i dag, dersom Åseral selv ønsker et slikt bytte.

Lindesnesregionen (Mandal, Marnardal, Åseral, Audnedal, Lindesnes)

Fylkesmannen anbefaler at to vedtak om ny kommunestruktur i dette området fattes nå. Audnedal har vedtatt å slå seg sammen med Lyngdal i naboregionen, og vi støtter dette. I tillegg foreligger en svært god og avklart løsning for en ny Lindesnes kommune (22.700 innbyggere) i Mandalsområdet, som Fylkesmannen tilrår Stortinget å fatte vedtak om nå. Mandal og Marnardal har vedtatt dette, men Marnardal forutsetter at også Lindesnes blir med. Kommunestyret i Lindesnes har sagt nei. Fylkesmannen legger vekt på at løsningen er svært god også i et svært langsiktig samfunnsmessig perspektiv, og at det var massiv støtte til intensjonsavtalen i kommunestyret i Lindesnes før den siste folkeavstemningen. I en innbyggerundersøkelse sa 62 % av innbyggerne i Lindesnes at de var for kommunesammenslåing og bare 22 % at de var mot, og i den første folkeavstemningen stemte 54 % av de stemmeberettigede ja til en av de to aktuelle sammenslåingene. Den andre avstemningen gjaldt sammenslåing eller ikke. Her stemte 57 % for å stå alene, men valgdeltakelsen var bare 41 %. De avlagte 904 nei-stemmene utgjør 22 % av de stemmeberettigede.

Fylkesmannens samlede vurdering er at det er helt avgjørende at Lindesnes og Marnardal hører sammen med Mandal. Åseral (945 innbyggere) og ev. Audnedal (1.750 innbyggere) bør være fri til å velge samarbeidsretning selv.

Lister (Farsund, Flekkefjord, Lyngdal, Hægebostad, Kvinesdal og Sirdal)

Lyngdal har vedtatt å slå seg sammen med Audnedal i naboregionen, og vi støtter at dette vedtas nå. Ellers er det ingen frivillige sammenslåinger i Lister-regionen, og ingen løsninger som er modne for vedtak i Stortinget nå.

De to historiske kystbyene Farsund og Flekkefjord, sammen med Kvinesdal og dagens vekstsenter Lyngdal, utgjør kjernen i regionen. Disse fire har mellom 6.000 og 9.700 innbyggere hver, og de 6 i regionen har samlet nesten 37.000. Det er gjennom «Listerpakken» gjort store målrettede samferdselsinvesteringer for å bygge regionen sammen til et felles bo- og arbeidsmarkedsområde. Hægebostad kommune med 1.700 innbyggere og kort reiseavstand, bør ikke stå alene framover. Kommunen har svak økonomi og sårbare tjenester, og et tett samarbeid med Audnedal om bl.a. felles ungdomsskole. Kommunen har ferdig intensjonsavtale om å slå seg sammen med Lyngdal og Audnedal (Lyngdal 3), men trakk seg etter nei i folkeavstemning. Fylkesmannen har vurdert å tilrå Stortinget å vedta Lyngdal 3 nå, men vi har kommet til at dette ikke er naturlig.

En kommunesammenslåing er en så stor prosess at den ikke kan gjentas etter kort tid. Når Lyngdal 2 nå realiseres gjennom den frivillige sammenslåingen av Lyngdal og Audnedal, legger dette faktum føringer for det videre arbeidet i regionen.

På denne bakgrunn mener Fylkesmannen ut fra en samlet vurdering at det er viktig å komme i gang med en ny kommunereformprosess for rest-Lister så tidlig som mulig, slik at man kan sikre vekstkraft i regionen og få avklart Hægebostads situasjon.

Fjellkommunen Sirdal (1.800 innbyggere) er med sin sterke økonomi, reelle avstandsulemper, massive hyttebefolkning og sterke koplinger også til Rogaland, i en særstilling blant kommunene på Agder. Fylkesmannen ser at denne kommunen kan ha behov for spesielle

løsninger, men mener likevel at Sirdal må være organisert som en del av Lister på sikt for å sikre tjenestetilbudet til sine innbyggere.

1.4 Fylkesoverskridende utfordringer

Det har i hele reformperioden ligget som en klar forutsetning at fylkesgrensen mellom Agderfylkene ikke skulle ha noen som helst betydning for ny kommunestruktur. Det er vår oppfatning at denne forståelsen har vært delt og akseptert av alle aktørene på Agder i hele perioden. Det interkommunale samarbeidet på tvers av fylkesgrensen har vært svært tett i lang tid. Vi noterer også at mulig sammenslåing av de to fylkene er på dagsorden i den pågående regionreformen.

Det har også vært sonderinger mellom de ulike grensekommunene over fylkesgrensene mot Telemark og mot Rogaland. Dette har ikke resultert i noe konkret som berører grensen mellom Aust-Agder og Telemark, og Fylkesmannen ser ingen faglige grunner til å stimulere noe videre arbeid i denne retningen. Denne vurderingen er omforent med Fylkesmannen i Telemark.

Ved grensen mellom Vest-Agder og Rogaland er det to forhold som må nevnes. Lund kommune i Rogaland, og spesielt kommunesenteret og befolkningstygdepunktet Moi, har tradisjonelt hatt Flekkefjord i Vest-Agder som sin by. Lund og Flekkefjord kommuner forhandlet i slutfasen av reformarbeidet våren 2016 fram et prospekt om mulig kommunesammenslåing undertegnet av forhandlingsutvalgene 22. april 2016. Dokumentet har et innhold som nærmer seg en intensjonsavtale. Kommunestyret i Lund vedtok imidlertid i sitt sluttvedtak å fortsette som egen kommune. Det går fram av rådmannens saksframlegg at dersom dette ikke blir mulig, trekker folkemeningen i Lund klart i retning av Flekkefjord som alternativ.

Flekkefjords andre nabo i vest er Sokndal kommune. Sokndal gjorde det tidlig i perioden klart at de var vendt mot vest i kommunereformarbeidet. Men begge kommunene var åpne for en dialog om ev. grensejustering ved Åna-Sira. Åna-Sira er ei avgrenset bygd omgitt av ubebodde områder på Rogalandssiden og svært spredtbygde områder på Flekkefjordsiden. Bygda deles på midten av kommune- og fylkesgrensen. Åna-Sira har i dag 60 innbyggere i Flekkefjord og 200 i Sokndal, og sogner til Flekkefjord som sin by. Det har vært kontakt om saken på ordførernivå inntil nylig. Fylkesmannen avventer ev. lokale initiativ i saken. Vi ser ikke at det er nødvendig å behandle dette som en del av kommunereformen nå. Fylkesmannen i Rogaland deler vår vurdering.

1.5 Grenseendringer mellom kommunene

Endringer av kommunegrensene har ikke fått vesentlig oppmerksomhet i reformen på Agder. Så langt er det bare Birkenes kommune som har konkrete saker på dette etter innbyggerinitiativ. Dette gjelder grensene mot Iveland og mot Evje og Hornnes. Birkenes kommune tar sikte på en samlet behandling av disse i løpet kommende vinter. Det har også vært drøftet justering av grensen mellom Iveland og Evje og Hornnes. Fylkesmannen ser det ikke som påkrevd at disse sakene behandles som en del av kommunereformen. Omfanget er begrenset, og ingen av de aktuelle endringene er avgjørende for de kommunesammenslåingene vi anbefaler at Stortinget kan vedta nå i 2017.

2. NÆRMERE BEGRUNNELSE FOR TILRÅDNINGEN – VURDERING AV HELHETEN PÅ AGDER

2.1 Vurdering av lokale vedtak opp mot mål og kriterier for reformen

Lyngdal og Audnedal

Bakgrunn og prosess

Sammenslåingen av Lyngdal og Audnedal kommuner er det eneste gjensidig frivillige vedtaket på Agder. Prosjektet har arbeidstittelen Lyngdal 2, og den nye kommunen skal hete Lyngdal. I dette kapitlet vil vi vurdere Lyngdal 2 opp mot målene for reformen og kriteriene for en god kommunestruktur.

Prosjektet startet opp som Lyngdal 5 høsten 2014, hvor kommunene Farsund, Lyngdal og Hægebostad fra Lister-regionen og Audnedal og Lindesnes fra Lindesnesregionen deltok. Farsund og Lindesnes trakk seg etter hvert ut, etter retningsvalg mot egen region. Lyngdal 3 så lenge ut til å bli realisert, men Hægebostad trakk seg i slutfasen etter nei i folkeavstemning. Hægebostad har ikke egen ungdomsskole, men samarbeider med Audnedal om felles ungdomsskole på Byremo. Samarbeidet er viktig for å opprettholde skolesenteret på Byremo, som omfatter både videregående skole og voksenopplæring. Skolesenteret har vært en viktig satsing for indre deler av Vest-Agder, som også fylkeskommunen og Fylkesmannen har støttet opp om over tid. Audnedal har gjennom hele prosessen vært tydelig på at alenegang ikke er en aktuell løsning for dem. Fylkesmannen støtter denne vurderingen.

Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

Audnedal hadde 1. januar 2016 1.750 innbyggere og Lyngdal knapt 8.500, til sammen 10.250. Sammenslåingen løser Audnedals akutte småkommuneproblem, og bidrar til å styrke Lyngdal. Begge kommunene er lavinntektskommuner som er «frivillig små» ut fra kriteriene i det nye inntektssystemet, og de vil dra betydelig gevinst av de virkemidlene som gis i reformen. Samtidig er heller ikke Lyngdal 2 noen stor kommune. Fylkesmannen vurderer at i dette området ligger forholdene godt til rette for å kunne etablere større kommuner, bl.a. som et resultat av betydelige målrettede samferdselsinvesteringer for å utvikle det felles bo- og arbeidsmarkedsområdet («Listerpakken»).

Lyngdal er i dag deltaker i Listerregionen og Audnedal i Lindesnesregionen. Det er ingen vesentlige samarbeid mellom disse to kommunene i dag. De to regionsamarbeidene er omfattende og veletablerte. Intensjonsavtalen legger opp til at Audnedal fortsatt skal ha legevakt og lokalmedisinsk senter i Mandal, mens nye Lyngdal også skal videreføre samarbeidet mot vest og Flekkefjord sykehus. Når den nye kommunen er ferdig etablert, vil den bidra til å sikre gode og likeverdige tjenester på en bedre måte enn dagens struktur.

Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

I NIBR sin inndeling i felles bo- og arbeidsmarkedsregioner er Audnedal klassifisert sammen med Mandal, Marnardal og Lindesnes, mens Lyngdal er en region sammen med Farsund og Hægebostad. Kristiansand, Mandal og Hægebostad er de største mottakerne av pendlere fra Audnedal. 5 % pendler til Lyngdal. Audnedal kommune utgjør den øvre delen av dalføret med samme navn, og grenser i sør mot Lindesnes kommune, som dekker den nedre delen av dalføret. Lyngdal kommune ligger nederst i Lyngdalen, med Hægebostad oppstrøms og Farsund ute i fjorden på sjøsiden. Fylkesvei 461 mellom Kvås og Konsmo gir en direkte forbindelse over heia mellom de to dalførene, jf. kartet i figur 4 i vedlegg 1. Veggen har relativt lav standard.

Lyngdal er den kommunen som vokser sterkest av alle vest for Kristiansand, mens Audnedal har hatt stabilt eller svakt voksende folketall. Begge kommunene har politisk tradisjon for å være framoverlente og aktive kommuner, og det er grunn til å tro at den nye kommunen kan videreføre og forsterke dette i sitt arbeid for samfunnsutvikling og innovasjon i vid forstand.

Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Den nye kommunen vil være sterkere enn de to gamle, og vil i tillegg dra nytte av virkemidlene i reformen.

Styrket lokaldemokrati

Den nye kommunen skal i følge intensjonsavtalen legge til rette for stor grad av innbyggermedvirkning og innbyggerdialog. Kommunen blir fortsatt oversiktlig, og velgerne i Audnedal får innflytelse over et vesentlig større budsjett og virkemiddelsett. Kommunen blir med vel 10.000 innbyggere etter Fylkesmannens vurdering ikke stor nok til å redusere omfanget av interkommunalt samarbeid i større grad. De fleste interkommunale aktivitetene foregår allerede i dag på en større skala enn dette.

2.2 Vurdering av intensjonsavtaler som Fylkesmannen anbefaler at Stortinget vedtar nå

Mandal, Marnardal og Lindesnes

Bakgrunn og prosess

Mandal, Marnardal og Lindesnes kommuner har utarbeidet intensjonsavtale om å slå seg sammen til en ny kommune med navnet Lindesnes. Mandal og Marnardal har vedtatt dette, men Marnardals ja er betinget av at også dagens Lindesnes kommune blir med. Lindesnes kommunestyre har sagt nei. Denne løsningen er etter Fylkesmannens vurdering så god at vi likevel tilrår Stortinget å vedta den nå. Vi vil i det følgende begrunne dette.

Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

Nye Lindesnes kommune vil få om lag 22.500 innbyggere, 2.300 fra Marnardal, 4.900 fra Lindesnes og vel 15.000 fra Mandal. Kommunen blir med dette stor nok til å levere gode tjenester. Intensjonsavtalen og prosessen rundt tyder på at vi vil få en spennende ny kommune med bl.a. nye tanker om brukermidvirkning og arbeidsmåter.

Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

Arbeidspendlingen fra Lindesnes og Marnardal til Mandal er høy, hhv. 20 og 21 %. Disse tre kommunene utgjør sammen med Audnedal en egen bo- og arbeidsmarkedsregion i NIBRs inndeling. Avstandene er korte. Fra Mandal til Marnardal rådhus er det om lag 24 km og 21 minutter å kjøre, mens det er 13 km og 12 minutter mellom rådhusene i Mandal og Lindesnes. Fylkesmannen mener ut fra en vurdering av helheten i hele landsdelen at det å styrke Mandal som et selvstendig senter i egen region vest for Kristiansandsregionen, er et svært viktig og riktig grep. Vi mener også det er avgjørende for helheten at Lindesnes danner ny kommune med Mandal, og ikke går i andre retninger. Mandal har bevart preget av en tett småby, hvor både nytt kjøpesenter med kollektivterminal og nytt kulturhus mm. er lokalisert i sentrum, og i gangavstand fra videregående skole som allerede betjener alle tre kommunene. Den nye kommunen vil nyte godt av Lindesnes som merkevare og fyret på landets sørligste punkt som turistmål.

Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Kommunen vil være stor nok til å møte denne målsettingen. Geografi og samferdsel tilsier at kommunen har en driftsmessig fornuftig avgrensning.

Styrket lokaldemokrati

Nye Lindesnes kommune vil omfatte brorparten av innbyggerne i dagens Lindesnesregion, og vil antakelig kunne legge mange av de interkommunale aktivitetene i regionen inn i egen kommune. Dette vil være et demokratisk framskritt. Endringene må selvsagt skje i dialog med Åseral og Audnedal (Lyngdal 2) m. fl., slik at alle kommunene finner hensiktsmessige løsninger. Intensjonsavtalen for Nye Lindesnes har gode og interessante ambisjoner om innbyggermedvirkning og demokratiutvikling, som lover godt for framtida.

Spesielt om innbyggerinvolvering: Nåværende Lindesnes kommune har gjennomført et omfattende arbeid med kommunereformen både politisk og administrativt, og hatt en svært omfattende involvering av sine innbyggere. Fylkesmannen oppfatter kommunen som en positiv kraft og pådriver i reformarbeidet langt ut over egen kommune. Kommunen har gjennomført 8 folkemøter og et eget ungdomsmøte. Ordfører og rådmann besøkte 8. og 9. klasse på ungdomsskolen tidlig i perioden. Det er distribuert hele 5 ulike skriftlige informasjoner til alle husstander. Prosjektet Nye Lindesnes har også hatt en formell høringsrunde gjennom at utkastet til planprogram for en kommunesammenslåing ble lagt ut til offentlig gjennomsyn i samsvar med plan- og bygningsloven.

Innbyggerundersøkelse ble gjennomført i mai 2015. På spørsmålet «*Er du for eller mot en kommunesammenslåing av Lindesnes kommune med en eller flere kommuner?*», svarte 62 % ja – dvs. at de ønsket en kommunesammenslåing, 22 % svarte nei og 16 % visste ikke. Det har vært to folkeavstemninger, i desember 2015 og i mars 2016. Første avstemning gjaldt retningsvalg mellom to alternative prosjekter. Her stemte 54 % av de stemmeberettigede for kommunesammenslåing i et av de to alternativene. Den andre avstemningen gjaldt sammenslåing eller ikke. Her stemte 57 % for å stå alene. Men valgdeltakelsen var bare 41 %. De avlagte 904 nei-stemmene utgjør 22 % av de stemmeberettigede.

I forkant av denne siste folkeavstemningen ble det utgitt en brosjyre hvor 15 av 21 kommunestyremedlemmer anbefalte folk å stemme ja. Bare 3 anbefalte nei.

Ny kommunestruktur i Knutepunkt Sørlandet

Bakgrunn og prosess

Alle 7 kommunene i regionen rundt Kristiansand startet arbeidet med en felles administrativ utredning av en rekke mulige modeller for kommunereform i området. I september 2015 startet den politiske delen av arbeidet. Vennesla kommune vedtok da å ikke bli med videre i arbeidet mot en mulig storkommune med Kristiansand, og fikk følge av Iveland. Disse to gjennomførte så, etter initiativ fra Iveland, en egen prosess, som resulterte i en intensjonsavtale om sammenslåing. En felles innbyggerundersøkelse viste stort ja-flertall i Vennesla, og klart nei-flertall i Iveland. Kommunestyret i Iveland valgte etter dette å ikke gå videre i drøftingene om sammenslåing med Vennesla.

De øvrige fem kommunene Søgne, Songdalen, Birkenes, Lillesand og Kristiansand (K5) fortsatte forhandlingene om en stor-kommune, og utarbeidet intensjonsavtale om å slå seg sammen. K5 så ut til å bli vedtatt av alle kommunestyrene, og meningsmålingene i alle kommunene ga nødvendig støtte til dette så sent som i mai 2016. Men etter folkeavstemninger med negativt resultat i de 4 omegnskommunene til Kristiansand, stoppet prosessen opp. Både Kristiansand og Songdalen kommuner gjorde deretter sluttvedtak om å alternativt gå videre med et K3 med Kristiansand, Søgne og Songdalen. Songdalens ja forutsetter at Søgne også blir med, men kommunestyret i Søgne sa nei. Selv om mål og kriterier klart tilsier at alle 7 i regionen bør bli en kommune, mener Fylkesmannen likevel at den løsningen som er utarbeidet i den lokale prosessen, er en god

tilnærming til det ideelle, som vi mener kan fungere godt også på lang sikt. Vi tilrår derfor at Stortinget vedtar både K5 og Vennesla/Iveland nå i tråd med foreliggende intensjonsavtaler. Vi vil i det følgende begrunne dette.

Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

K5 vil med ca. 122.000 innbyggere bli en av de større by-kommunene i Norge. Kommunen vil ha ressurser til både å ta på seg nye oppgaver, drive utviklingsarbeid, og sikre tjenester i alle deler av den nye kommunen. Intensjonsavtalen inneholder eksplisitte garantier for 3 konkrete grendeskoler i utkantene av K5, hvor nedleggelse er eller kan bli en problemstilling uten kommunesammenslåing. Vennesla og Iveland som en ny kommune vil få ca. 15.600 innbyggere, og vil ha nådd en akseptabel størrelse.

Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

Hele knutepunkt-regionen er et svært tett integrert bo- og arbeidsmarked, med svært høye pendlingstall. Det foregår allerede et utstrakt samarbeid om felles areal- og transportplanlegging i regionen, og utfordringene på dette feltet vil være økende. Tapet i måloppnåelse ved å gå fra K7 til K5 og Vennesla/Iveland er størst for dette målet. K5 og nye Vennesla vil måtte samarbeide om disse utfordringene også i framtida. Fylkesmannen vurderer likevel at K5 vil være stort nok til å komme på den nasjonale storbylista, sikre nasjonal oppmerksomhet om Agders agenda, og kunne fylle rollen som utviklingsmotor for hele Agder.

Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner

Både K5 og Vennesla/Iveland vil være robuste kommuner, med forventet vekst i folketall.

Styrket lokaldemokrati

Intensjonsavtalen for K5 har spennende forslag om politiske direktevalgte kommunedelsutvalg. Et kjernepunkt i vurderingen er hva som vil skje med det svært omfattende interkommunale samarbeidet innen regionen. K5 vil være stor nok til å ta inn det meste i egen kommune. Vennesla/Iveland vil ha muligheten til å kombinere økt egenregi, fortsatt samarbeid med K5, og/eller økt samarbeid med andre kommuner.

K3 som alternativ til K5

Dersom det ikke skulle være mulig å vedta K5 og Vennesla/Iveland nå, anbefaler Fylkesmannen at Stortinget alternativt vedtar K3 med Kristiansand, Søgne og Songdalen. Vi vil her vurdere forskjellen mellom K3 og K5 ut fra målene for reformen.

Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne: Med K3 går innbyggertallet ned fra 122.000 til 106.000. Den nye kommunen er fortsatt solid og stor ifht. tjenesteproduksjon.

Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling: Når Lillesand og Birkenes ikke lenger blir med, får den nye kommunen et redusert grep om planleggingen og arealbruksutfordringene i storbyregionen. Kommunegrensen mot Lillesand vil da fortsatt krysse gjennom det store felles næringsområdet Sørlandsparken.

Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner: K3 vil fortsatt være økonomisk robust i kraft av sin størrelse.

Styrket lokaldemokrati: Muligheten for å redusere omfanget av interkommunalt samarbeid i knutepunktregionen vil bli redusert, både fordi K3 selv er mindre, men mest fordi de andre kommunene i regionen vil være avhengig av dette.

Hva skjer med de andre hvis K3 vedtas nå?

Dersom etableringen av K3 innebærer at de 4 andre fortsetter alene, vil 7 kommuner bare ha blitt redusert til 5, hvorav en er relativt liten og en er svært liten. Dette innebærer neppe

hverken noen vesentlig effektivisering av den interkommunale driften eller noen vesentlig demokratisk fordel. Dersom K3 kombineres med at både Vennesla/lveland og Birkenes/Lillesand (15.700 innbyggere) slår seg sammen, vil Knutepunkt Sørlandet ha gått fra 7 til 3 medlemmer, hvor de minste begge er på vel 15.000. Dette bør gi grunnlag for nye arbeidsmåter i regionen, som både kan redusere omfanget og endre karakteren av det interkommunale samarbeidet, slik at effektiviteten øker og det demokratiske underskuddet reduseres.

3. AVSLUTTENDE KOMMENTARER

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder mener at mål og kriterier for kommunereformen tilsier at det arbeides videre mot en løsning med fem store kommuner på Agder, tilsvarende dagens faste interkommunale samarbeidsregioner. Vi mener en slik løsning besvarer utfordringsbildet bak reformen, sikrer innbyggerne gode tjenester, og setter landsdelen best i stand til å løse de regionale utfordringene vi står over for. Nødvendige tilpasninger innenfor disse regionene kan lede til noen flere kommuner. Fylkesmannen mener at de fire hovedmålene for reformen, i kombinasjon med generalistkommuneprinsippet, innebærer at ingen av dagens små distriktskommuner bør fortsette som egen kommune. Hensynet til å bevare kommunale arbeidsplasser i de minste lokalsamfunnene må samtidig bli ivaretatt.

Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder anbefaler at Stortinget allerede nå vedtar disse sammenslåingene:

- Lyngdal og Audnedal
- Mandal, Marnardal og Lindesnes
- Kristiansand, Søgne, Songdalen, Birkenes og Lillesand; alternativt Kristiansand, Søgne og Songdalen
- Vennesla og lveland

Den frivillige prosessen har bare ført til en sammenslåing av to kommuner, og har ikke løst reformbehovet på Agder. Dersom de fire sammenslåingene vi anbefaler for vedtak nå blir fulgt opp av Stortinget, vil antall kommuner på Agder gå ned fra 30 i dag til 22. Vi vil da ha fått en god og fremtidsrettet kommunestruktur i regionene rundt Kristiansand og rundt Mandal. Behovet for å videreføre arbeidet i de tre andre regionene vil da bli enda mer påtrengende.

Fylkesmannen mener derfor at reformarbeidet bør fortsette i neste stortingsperiode. Det bør gis prioritet til en prosess i østregionen med sentrum i Arendal, en prosess i Lister og en i Setesdal. Dersom disse gjennomføres etter samme mal som vi anbefaler i Mandal og Kristiansand, kan Agder ende med i området 6 - 9 kommuner. Med unntak for Setesdalsregionen hvor befolkningsmengden er begrenset, bør det være mulig å utforme alle disse slik at de i hovedsak møter reformens mål om størrelse, og at de samsvarer bedre enn i dag med innbyggernes hverdagsregioner.

Med hilsen

Stein A. Ytterdahl
fylkesmann

Tom Egerhei
assisterende fylkesmann

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.
Saksbehandler: Dag Petter Sødal, tlf: 38 17 61 81

Kopi til:

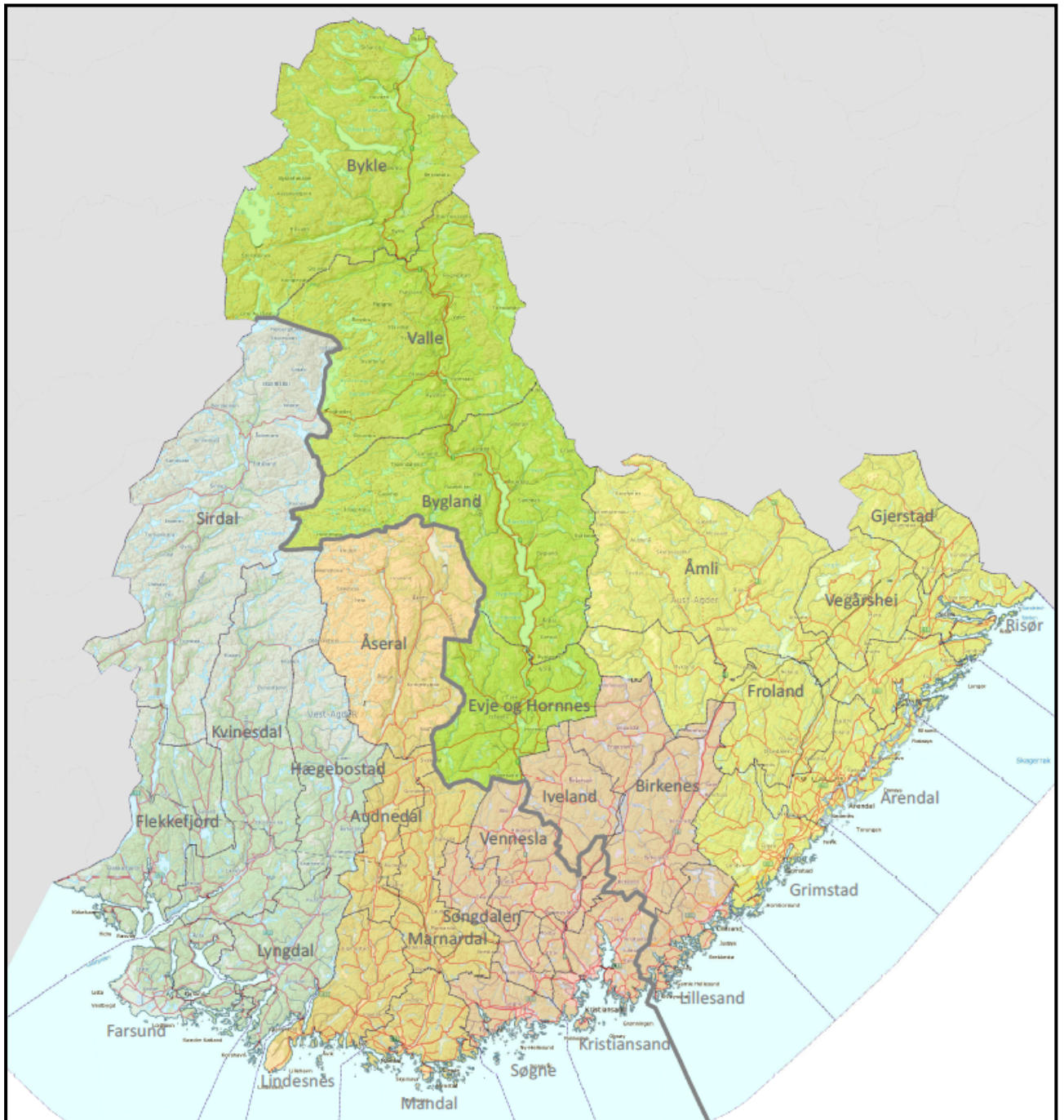
Kommunene i Aust-Agder og Vest-Agder
Vest-Agder fylkeskommune
Aust-Agder fylkeskommune
KS Agder

Postboks 517 Lund 4605 KRISTIANSAND S
Postboks 788 Stoa 4809 ARENDAL

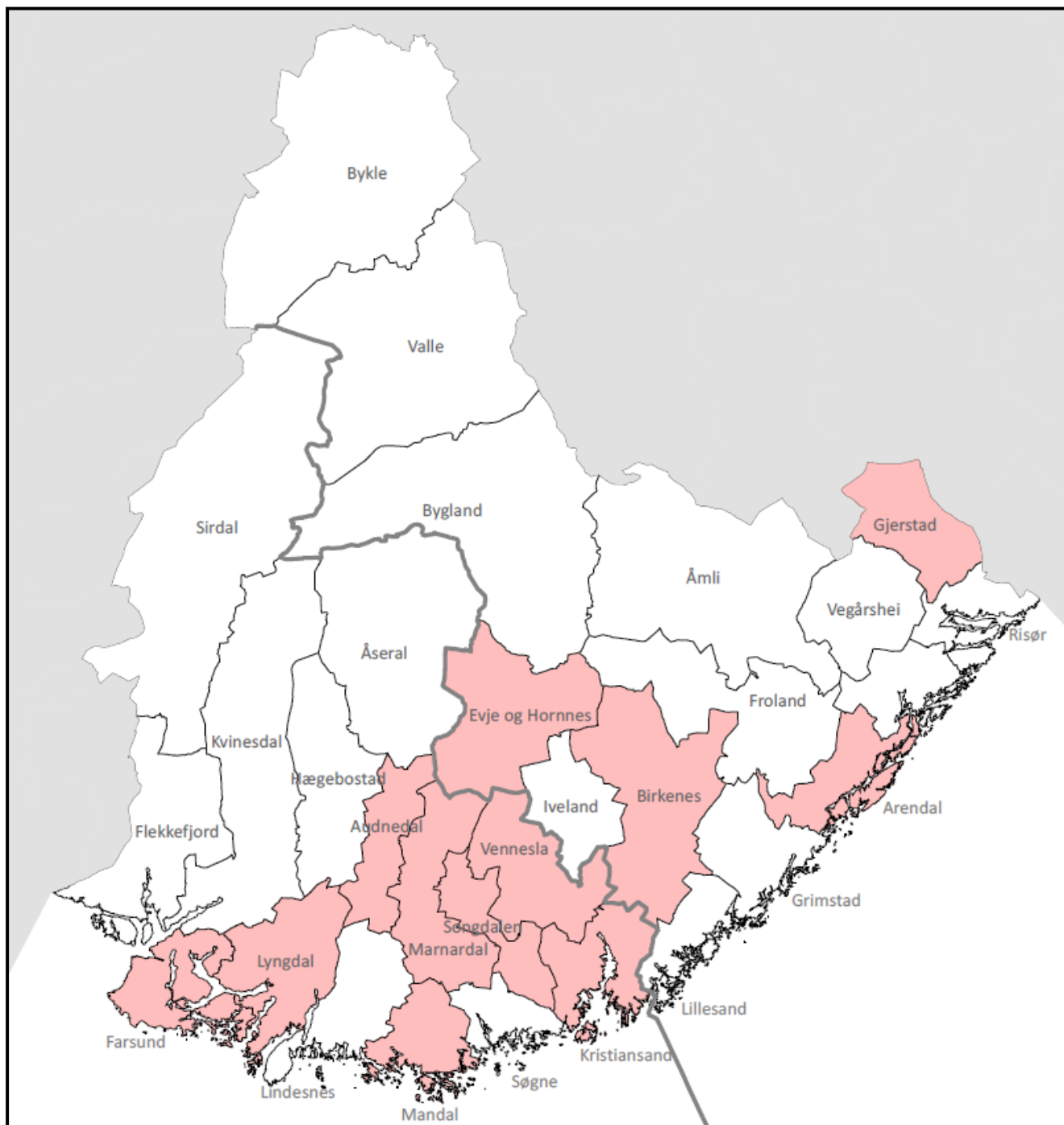
Vedlegg:

1. Kart
2. Oversikt over prosess og sluttvedtak i hver kommune

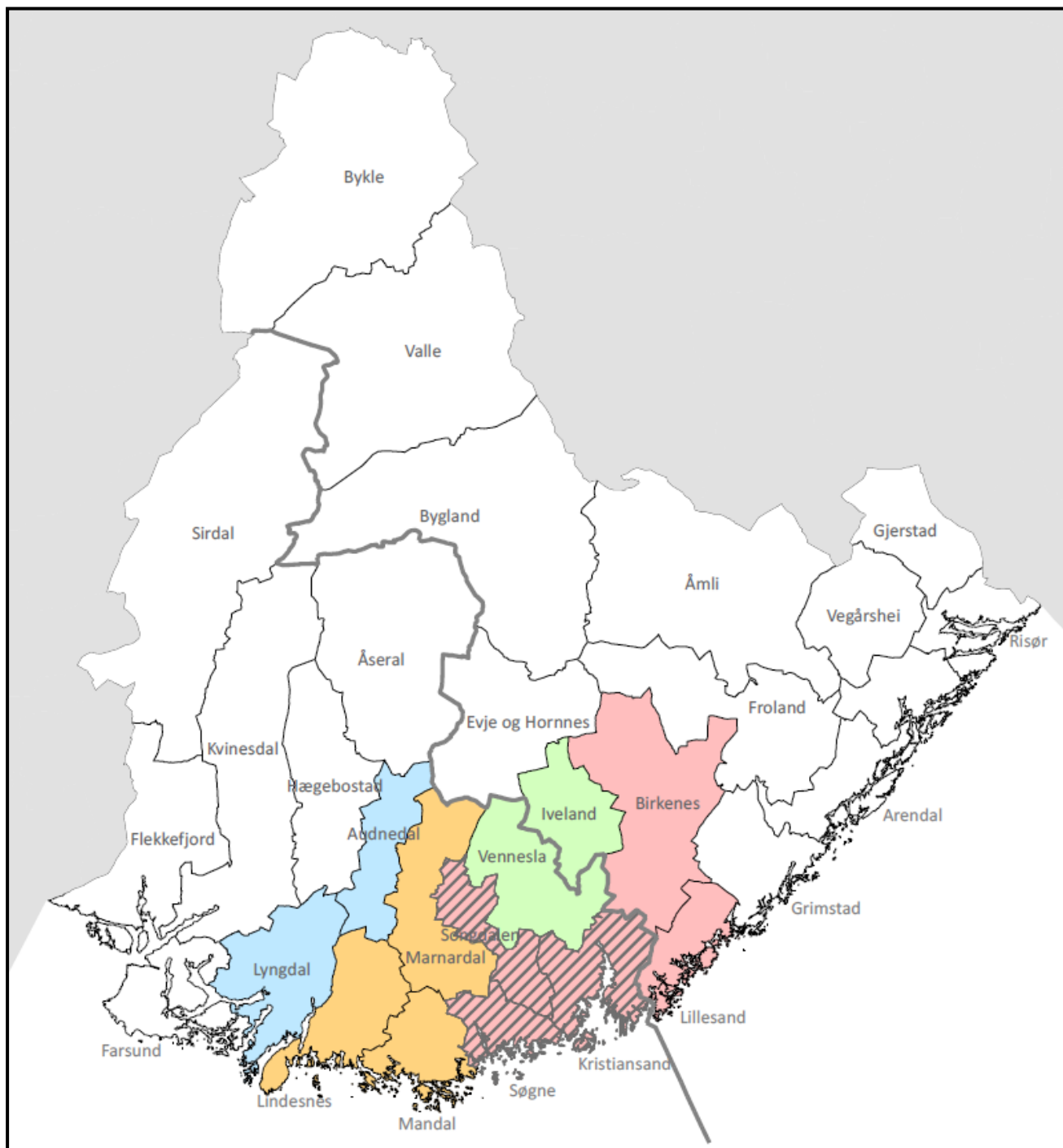
VEDLEGG 1: KART

Figur 1: Kartet viser hvordan de 30 kommunene på Agder fordeler seg på 5 faste regionsamarbeid. Hoveddelen av det interkommunale samarbeidet foregår innenfor disse regionene. Mange andre samarbeid og nettverk finnes i tillegg. Østre Agder består av 8 kommuner med til sammen knapt 92.000 innbyggere. Knutepunkt Sørlandet består av 7 kommuner med til sammen vel 137.000 innbyggere. Setesdalsregionen består av 4 kommuner med til sammen knapt 7.000 innbyggere. Lindesnesregionen består av 5 kommuner med til sammen vel 25.000 innbyggere. Listerregionen består av 6 kommuner med til sammen knapt 37.000 innbyggere.

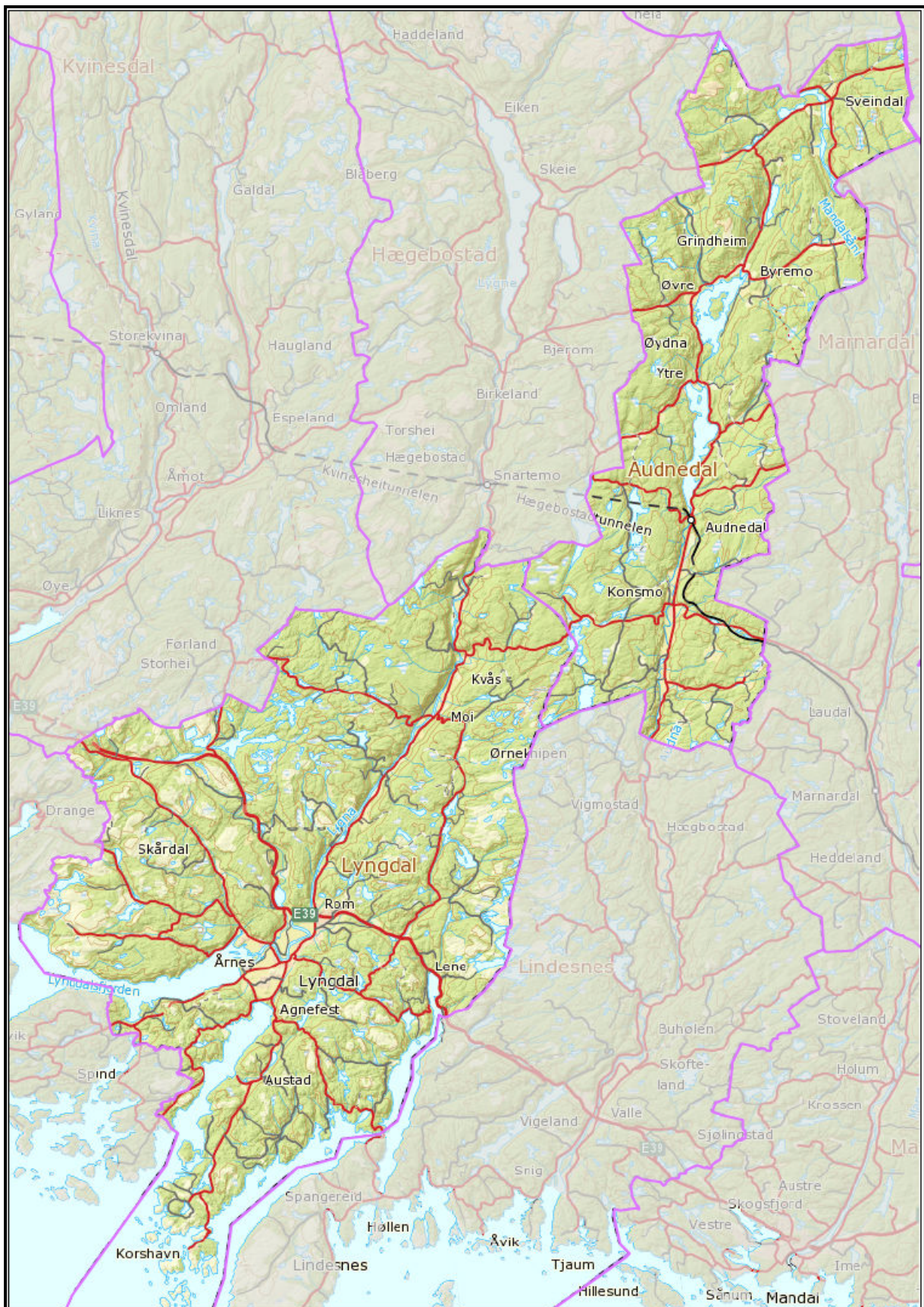

Figur 2: Kartet viser med farge de 12 kommunene som i sine sluttvedtak er positive til kommunesammenslåing eller videre samtaler om dette. De 18 kommunene som har vedtatt å stå alene er uten farge.

Figur 3: Kartet viser de fire kommunesammenslåingene som Fylkesmannen anbefaler Stortinget å vedta nå. Dette er nye Lyngdal (Lyngdal og Audnedal), nye Lindesnes (Mandal, Marnardal og Lindesnes), nye Vennesla (Vennesla og Iveland) og nye Kristiansand (Kristiansand, Søgne, Songdalen, Lillesand og Birkenes, kalt K5) Innenfor grupperingen K5 er kommunene i K3 (Kristiansand, Søgne og Songdalen) markert med skravering.

Figur 4: Topografisk kart for den nye kommunen av Lyngdal og Audnedal sammenslått.

VEDLEGG 2: OVERSIKT OVER PROSESS OG SLUTTVEDTAK I HVER KOMMUNE

Innholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1 Kommuner med vedtak om sammenslåing	6
1.1 0906 Arendal.....	6
1.2 0911 Gjerstad.....	7
1.3 0928 Birkenes	9
1.4 0937 Evje- og Hornnes	11
1.5 1001 Kristiansand	12
1.6 1002 Mandal	14
1.7 1003 Farsund.....	16
1.8 1014 Vennesla.....	18
1.9 1017 Songdalen.....	20
1.10 1021 Marnardal.....	22
1.11 1027 Audnedal	25
1.12 1032 Lyngdal	28
2 Kommuner som har vedtatt at de ikke skal slå seg sammen med andre	30
2.1 0901 Risør.....	30
2.2 0904 Grimstad.....	31
2.3 0912 Vegårshei	33
2.4 0914 Tvedestrand.....	34
2.5 0919 Froland	36
2.6 0926 Lillesand.....	37
2.7 0929 Åmli	39
2.8 0935 Iveland.....	40
2.9 0938 Bygland	42
2.10 0940 Valle.....	43
2.11 0941 Bykle.....	44
2.12 1004 Flekkefjord.....	44
2.13 1018 Søgne.....	46
2.14 1026 Åseral	49
2.15 1029 Lindesnes	50
2.16 1034 Hægebostad.....	52
2.17 1037 Kvinesdal	55
2.18 1046 Sirdal	56
3 Kommuner som fortsatt er i prosess	58

1 KOMMUNER MED VEDTAK OM SAMMENSLÅING

1.1 0906 Arendal

1.1.1 Prosessene fram til vedtak

Arendal bystyre har i hele reformperioden vært åpne og positive til å bli en større kommune sammen med naboer. Samtidig har kommunen, i likhet med Kristiansand og Mandal, som den klart største i regionen, ikke ønsket å ta en for tydelig posisjon. Det konkrete utredningsarbeidet og de etterfølgende politiske prosesser i regionen kom senere i gang enn flere av prosessene i Vest-Agder.

Ordfører, varaordfører og gruppelederne har fra februar 2015 vært arbeidsgruppe for kommunestruktur-utredningen i Arendal kommune. Rådmann har deltatt med tale- og forslagsrett og to tillitsvalgte har hatt observatørstatus. Kommunen har ikke gjennomført noen separat egenvurdering ut fra mål og kriterier for reformen, men kommunens situasjon og det interkommunale samarbeidet i regionen er belyst og drøftet i den felles utredningen i regionen, og i rådmannens saksutredninger.

Første trinn i prosessen i Østre Agder var et administrativt arbeid med en felles mal for kommunenes arbeid med reformen høsten 2014. Kommunene arbeidet deretter i en periode hver for seg etter denne malen. Arendal bystyre vedtok i juni 2015 å invitere alle de 7 andre kommunene i regionen til et videre arbeid med å skape en ny kommune. I september 2015 vedtok styret i Østre Agder etter at Froland og Grimstad trakk seg ut, å be rådmennene i de 6 øvrige kommunene utrede en mulig sammenslåing av Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Åmli, Vegårshei og Arendal. Styret i regionrådet behandlet 6K-utredningen i november 2015, og rapporten ble supplert med ytterligere to modeller i løpet av desember («Østregionen» og «E18-kommunen»). I januar 2016 ble det arrangert felles formannskapsmøte i Østre Agder, hvor Arendal inviterte alle til forhandlinger om en intensjonsavtale. Etter positive vedtak i kommunestyrene i alle 6K-kommunene unntatt Åmli, ledet dette fram til en intensjonsavtale for Arendal og de 4 østligste kommunene (5K). Vegårshei vedtok da avtalen forelå i april 2016 å ikke bli med videre.

Den reviderte intensjonsavtalen for 4K-Øst mellom Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal kommune var klar sent i april, og Arendal bystyre vedtok denne for sin del 28. april 2016. Etter at innbyggerundersøkelsen som viste liten støtte til 4K-Øst ble lagt fram, har alle de aktuelle kommunene gjort vedtak om å ta undersøkelsen til etterretning og ikke gå videre med dette alternativet. Arendal sto etter dette igjen uten konkrete alternativer utover 0-alternativet, og fattet 23. juni sitt avsluttende vedtak i 5 punkter:

- «1) Arendal bystyre ønsker å takke Gjerstad kommune, Risør kommune, Vegårshei kommune og Tvedestrand kommune for et godt samarbeid om å lage intensjonsavtale. En spesiell takk til Ordfører i Risør Per Kristian Lunden som gjorde en svært god jobb som prosessveileder.*
- 2) Innbyggerne i 4k-øst har gjennom innbyggerundersøkelsen gitt klart til uttrykk at de ikke ønsker en ny kommune bestående av Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal. Det tar bystyret til etterretning.*
- 3) Arendal kommune driver i dag et utstrakt samarbeid med sine nabokommuner for å gi gode tjenester til innbyggerne. Samarbeidet er størst med tilgrensende kommuner.*
- 4) Arendal bystyret vil også fremover være åpen for dialog med kommuner som ønsker samtale om å bygge en ny kommune.*

5) Arendal komme vil delta aktiv i evalueringen av Østre Agder til høsten for å finne de riktige samarbeidsformer mellom kommunen som er med i dette regionsamarbeidet.»

1.1.2 Alternativer som har vært diskutert

Det har vært sonderinger, utredninger, diskusjoner og forhandlinger om disse alternativene, jf. beskrivelsen ovenfor:

- Østre Agder (8K): Gjerstad, Risør, Vegårshei, Åmli, Froland, Tvedestrand, Grimstad og Arendal
- 6K-Øst: Gjerstad, Risør, Vegårshei, Åmli, Tvedestrand og Arendal
- 5K-Øst: Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal
- 4K Øst/E-18-kommunene: Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal
- Kystkommunen: Risør, Tvedestrand, Grimstad og Arendal
- Nedenes: Tvedestrand, Froland, Grimstad og Arendal

1.1.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Det er ikke avholdt folkeavstemning eller folkemøter. Et tillyst folkemøte i mai 2016 ble avlyst etter framlegging av resultatene fra innbyggerundersøkelsen og det etterfølgende felles kommunestyremøtet. Arendal har deltatt på to fellesmøter i 5K-Øst for hhv. næringslivet og landbruksnæringen i april 2016, og på fellesseminar for ungdomsrådene i Østre Agder i mars 2015.

Innbyggerundersøkelse ble gjennomført høsten 2015 i regi av Østre Agder regionråd felles for alle de 8 kommunene. Resultatene i Arendal (800 intervjuer) viser et knapt flertall mot kommunesammenslåing (55 %). 37 % er for. Innbyggerne ønsker først og fremst sammenslåing med Froland (44 %) og Grimstad (42 %) dersom det blir kommunesammenslåing. 20 % ønsker storkommune på Østre Agder.

En andre innbyggerundersøkelse ble gjennomført i mai 2016 basert på den utarbeidede intensjonsavtalen for 4K-Øst. Resultatene i Arendal (1.200 intervjuer) viser at 28 % av innbyggerne er for 4K Øst (sammenslåing mellom Risør, Gjerstad, Tvedestrand og Arendal kommune), mens 45 % er mot. 52 % mener temaet kommunesammenslåing er viktig, og 30 % mener de har stor kunnskap om temaet kommunesammenslåing.

En informasjonsbrosjyre i regi av 5K-Øst ble distribuert til alle husstander i Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal i april 2016. En informasjonsavis i regi av 4K-Øst ble distribuert til alle husstander i Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal i mai.

1.1.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for 5K-Øst, dvs. kommunene Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal var ferdig i april 2016. En revidert intensjonsavtale uten Vegårshei, kalt 4K-Øst, foreligger også.

1.2 0911 Gjerstad

1.2.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret i Gjerstad har i hele reformperioden signalisert åpenhet og vilje til delta i prosesser. Det har siden juni 2014 vært et ad hoc kommunereformutvalg ledet av ordfører

med 2 andre politikere som medlemmer. Det er sonderet mot nabokommuner og i tillegg har kommunen deltatt i alle deler av det felles arbeidet i regionrådet for Østre Agder.

Kommunen har selv gjennomført en egenvurdering ut fra mål og kriterier for reformen og i tillegg en intern utredning om politisk prosess. Gjerstad har deltatt i den felles utredningen i regi av regionrådet fra september 2015, som etter at Froland og Grimstad trakk seg ut, omfattet 6 kommuner i Østre Agder. Etter at også Åmli trakk seg, ledet dette fram til en intensjonsavtale for Arendal og de 4 østligste kommunene. Vegårshei vedtok da avtalen forelå i april 2016, å ikke bli med videre.

Den reviderte intensjonsavtalen for 4K-Øst mellom Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal kommune var klar sent i april. Etter at innbyggerundersøkelsen viste liten støtte til 4K-Øst, har alle de aktuelle kommunene gjort vedtak om å ta undersøkelsen til etterretning og ikke gå videre med dette alternativet. Deretter tok Gjerstad kommune et nytt initiativ for å undersøke alternativer mellom de 4 østlige kommunene, uten Arendals deltakelse. Da Vegårshei og Tvedestrand ikke ønsket dette, gjorde Gjerstad kommunestyre vedtak om å invitere Risør til å lage en intensjonsavtale for disse to kommunene. Det ble avholdt ett forhandlingsmøte, men arbeidet stoppet opp da Risør kommunestyre 22.06.16 vedtok at de ikke ønsket sammenslåing med Gjerstad.

Gjerstad kommunestyres vedtak ved den avsluttende behandlingen 30.06.16 er:

«Gjerstad kommune er åpen for å vurdere forslag om sammenslåing med kommuner rundt oss. Vi vil imidlertid ta hensyn til signaler som har kommet fra innbyggerne gjennom prosessen. Gjerstad kommune er også åpen for å vurdere å slå oss sammen med kommuner i Telemark, dersom fylkesgrensene blir justert.»

1.2.2 Alternativer som har vært diskutert

Gjerstad har hatt eller forsøkt å få i stand nabopratt med Drangedal, Kragerø, Risør, Vegårshei, Åmli, Tvedestrand og Arendal. Det har vært diskusjoner mm. om disse alternativene, jf. beskrivelsen ovenfor:

- Gjerstad, Risør, Kragerø
- 5K (Arendal, Tvedestrand, Risør, Gjerstad, Vegårshei)
- 4K (Arendal, Tvedestrand, Risør, Gjerstad)
- 4K uten Arendal (Tvedestrand, Risør, Gjerstad, Vegårshei)
- 3K (Gjerstad, Risør, Vegårshei)
- 2K (Gjerstad, Risør)
- Gjerstad og Drangedal, ev. andre

1.2.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har avholdt to folkemøter våren 2016 og deltatt på to fellesmøter i 5K-Øst for hhv. næringslivet og landbruksnæringen i april 2016. Gjerstad deltok på fellesseminar for ungdomsrådene i Østre Agder i mars 2015. Det er ikke avholdt folkeavstemning.

Innbyggerundersøkelse ble gjennomført høsten 2015 i regi av Østre Agder regionråd felles for alle de 8 kommunene. Resultatene i Gjerstad (398 intervjuer) viser at innbyggerne er splittet. 47 % er mot sammenslåing og 43 % er for. Innbyggere ønsker først og fremst sammenslåing med Risør (48 %) og Vegårshei (47 %) dersom det blir kommunesammenslåing. Kun 17 % ønsker storkommune på Østre Agder.

En andre innbyggerundersøkelse ble gjennomført i mai 2016 basert på den utarbeidede intensjonsavtalen for 4K-Øst. Resultatene i Gjerstad (393 intervjuer) viser at bare 16 % av innbyggerne er for 4K Øst (sammenslåing mellom Risør, Gjerstad, Tvedestrand og Arendal kommune), mens 75 % er mot. 72 % mener temaet kommunesammenslåing er viktig, og 37 % mener de har stor kunnskap om temaet kommunesammenslåing.

En informasjonsbrosjyre i regi av 5K-Øst ble distribuert til alle husstander i Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal i april 2016. En informasjonsavis i regi av 4K-Øst ble distribuert til alle husstander i Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal i mai.

1.2.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for 5K-Øst, dvs. kommunene Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal var ferdig i april 2016. En revidert intensjonsavtale uten Vegårshei, kalt 4K-Øst, foreligger også.

1.3 0928 Birkenes

1.3.1 Prosessene fram til vedtak

Birkenes kommune har deltatt aktivt i reformprosessen i Knutepunkt Sørlandet fra starten av. Kommunen har som den minste av omegnskommunene i storbyregionen vist en forsiktig, men åpen og positiv holdning i arbeidet. Begynnende sonderinger mot Grimstad har ikke ledet til noe konkret.

Kommunestyret startet arbeidet i september 2014, og oppnevnte da en referansegruppe for reformen bestående av ordfører, varaordfører, leder og nestleder av tjenesteutvalget og gruppeledere fra Ap, FrP og SV. Administrasjonen oppnevnte sine representanter og stilte med sekretærfunksjonen. I november 2014 sluttet kommunestyret seg til mandat og opplegg for den felles administrative utredningen for alle de 7 kommunene i Knutepunkt Sørlandet. Dette arbeidet var organisert under regionrådet og rådmannsutvalget, og pågikk fram til 25. juni 2015, da den endelige rapporten ble lagt fram. Det var arbeidsgruppa selv som sto faglig ansvarlig for rapporten. Rapporten ga ikke noen klar anbefaling om hvilke modeller som var best, men konkluderte med at alternativet med alle de 7 kommunene burde vurderes og få en politisk avklaring først. Det ble enighet mellom kommunene om en framdriftsplan for den videre prosessen.

I september 2015 vedtok fem av de sju kommunestyrene å forhandle med tanke på å slå seg sammen til en ny kommune. De fem kommunene var Søgne, Songdalen, Birkenes, Lillesand og Kristiansand, og arbeidet fikk navnet K5. Kommunestyrene i Iveland og Vennesla sa nei til forhandlinger med de andre fem, og startet etter hvert sin egen tosidige prosess.

Etter kommunevalget valgte de fem kommunene hvert sitt forhandlingsutvalg fra de nye kommunestyrene. Disse besto av ordfører, varaordfører og et formannskapsmedlem (oftest leder av opposisjonen). To tillitsvalgte representerte felles de ansatte i alle kommunene.

Forhandlingsutvalgenes oppgave var å forhandle fram en intensjonsavtale om sammenslåing mellom de fem kommunene. Ordførerne dannet et arbeidsutvalg supplert av rådmennene, som har forberedt og fulgt opp arbeidet mellom møtene i forhandlingsutvalgene og felles formannskapsmøter. Ordfører Johnny Greibesland fra Songdalen ble valgt som leder både forhandlingsutvalget og arbeidsutvalget. Ordfører Astrid Hilde fra Søgne var nestleder med et

særlig ansvar for prosessen med å utvikle intensjonsavtalen. Arbeidet ble intenst og omfattende, med 16 møter i arbeidsutvalget og 8 møter i forhandlingsutvalget, samt to felles formannskapsmøter. Intensjonsavtalen for Nye Kristiansand ble undertegnet av ordførerne 18. februar 2016. Deretter ble det kjørt en samordnet kampanje med informasjon og innbyggerinvolvering fram mot endelig beslutning i juni, jf. beskrivelsen nedenfor.

Ingen av kommunene i Knutepunkt Sørlandet har gjennomført separate egenvurderinger ut fra mål og kriterier for reformen, da dette er i stor grad dekket opp av den felles utredningen i regionen, og ellers i rådmennenes saksutredninger.

Etter nei-flertallet i folkeavstemningen fattet kommunestyret i Birkenes dette avsluttende vedtaket 22. juni 2016:

«Kommunestyret i Birkenes godkjenner at forhandlingsutvalget oppretter dialog med Lillesand for å avklare forutsetningene for en mulig ny kommune. Saken legges frem for kommunestyret i september. Forhandlingsutvalgets sammensetning forsetter. I tillegg velges ett nytt medlem, totalt 4 medlemmer.»

Bystyret i Lillesand avslo denne invitasjonen, og Birkenes står da igjen med null-alternativet.

1.3.2 Alternativer som har vært diskutert

Det har vært skisser og diskusjoner i kommunens arbeid rundt disse alternativene, jf. beskrivelsen ovenfor:

- Grimstad, Birkenes og Lillesand
- Birkenes og Lillesand

Konkret arbeid er bare utført sammen med de 6 andre i Knutepunkt Sørlandet (Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne, Songdalen, Vennessla og Iveland), som etter hvert ble redusert til K5 da Vennessla og Iveland trakk seg ut.

1.3.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har både hatt egne aktiviteter, og har deltatt i det felles informasjons- og involveringsarbeidet i K5. Birkenes har holdt 6 folkemøter i løpet av 2015 og 2016.

Ordførerne i K5 gjennomførte i mai 2016 en rundreise med stopp i alle kommunene, og opplegget ble avsluttet med et stort felles folkemøte på Finsland i Songdalen i regi av Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet. Det har også vært avholdt møte med næringslivet om reformen. Det var møte mellom ungdomsrådene og ordførerne i 5K den 12.02.16 og de samme ordførerne har gjennomført besøk på fem videregående skoler i de aktuelle kommunene. I Birkenes har det også vært debattmøter på ungdomsskolen.

Informasjon er lagt ut på kommunens nettside, og i april 2016 ble det opprettet en egen felles nettportal for 5K-kommunene kalt «Nye Kristiansand». Ordførerne har hatt en rekke kronikker i aktuelle aviser. NRK1 Debatten (landsdekkende) ble arrangert i Kilden 2. juni 2016 med deltakelse av representanter for de aktuelle kommunene. Det er utgitt egen informasjonsavis i april 2016 for Nye Kristiansand som er spredd til alle husstander.

Det har vært 3 innbyggerundersøkelser som er offentliggjort i reformperioden. Fædrelandsvennen fikk utført en enkel undersøkelse med to spørsmål i alle de 7

knutepunktkommunene i januar 2015¹. I Birkenes var 54 % positiv og 31 % negativ til kommunesammenslåing, mens tallene var om lag motsatt ifht. synet på en stor kommune av alle 7 i Knutepunktet. I april 2016 lanserte Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet en meningsmåling hvor tallene for Birkenes viste 45 % nei til Nye Kristiansand (K5), 41 % sa ja og 14 % vet ikke².

I mai 2016 gjennomførte kommunene en innbyggerundersøkelse for Nye Kristiansand med 5200 intervjuer og flere spørsmål. Undersøkelsen ble gjennomført parallelt i alle de 5 kommunene, med noen tilleggsspørsmål for de kommunene som også vurderte andre løsninger enn K5. Undersøkelsen viste for Birkenes (600 intervjuer) sin del at 46 % var for sammenslåing i K5, 43 % var mot, mens 12 % svarte vet ikke.

Birkenes holdt rådgivende folkeavstemning 6. juni 2016 hvor 35 % sa ja til Nye Kristiansand og 63 % sa nei. Valgdeltakelsen var på 49 %.

1.3.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for Nye Kristiansand mellom kommunene Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne og Songdalen, også kalt K5, ble undertegnet av ordførerne 18. februar 2016.

1.4 0937 Evje- og Hornnes

1.4.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret i Evje- og Hornnes kommune med ordføreren som frontfigur, har gjennom hele reformperioden vært tydelige på at de ikke ønsker å stå alene, men mangler partnere som vil slå seg sammen med dem. Kommunen har fått mye oppmerksomhet rundt dette.

Evje- og Hornnes deltok i utredningen i regi av Setesdal regionråd sammen med de tre andre Setesdalskommunene, men ikke i Langfjella-utredningen. Kommunen gjorde en god innsats som sekretariat for prosjektet Indre Agder, hvor man kom lenger i den politiske prosessen mot en mulig sammenslåing enn i de rene Setesdalsprosessene.

I prosjektet i Setesdal regionråd har styret i regionrådet vært politisk styringsgruppe og rådmennene administrativ styringsgruppe, mens arbeidet er utført av konsulenter.

Åseral kommunestyre vedtok i september 2014 å ta kontakt med Bygland og Evje og Hornnes kommuner om et eventuelt fremtidig samarbeid. Disse svarte positivt, og i januar 2015 ble prosjektet «Indre Agder» med de tre kommunene igangsatt. Det ble etablert en styringsgruppe bestående av de tre formannskapene, og prosjektgruppe bestående av rådmennene, med sekretær fra Evje- og Hornnes. Det ble utarbeidet omfattende og konkrete rapporter, med om lag samme struktur som i Midtre Agder – prosjektet. Styringsgruppa hadde 4 møter, og prosjektgruppa 7 møter. I tillegg ble det gjennomført et felles kommunestyremøte for de tre kommunene. Prosjektet stoppet opp etter at Åseral i folkeavstemning på kommunevalgdagen i 2015 sa et klart nei til å være med videre i prosjektet. Et flertall i kommunestyret inkludert ordføreren hadde også i vedtak 3. september tilrådd folk å stemme nei.

---

¹ Dette var før det var kommet ut noen vesentlig informasjon til innbyggerne, og før den politiske prosessen hadde startet i området. Med 200 respondenter i hver omegnskommune er feilmarginen 4-7 %, og 3-5 % i Kristiansand med 401 intervjuer.

² Det er 300 respondenter i hver av de fire omegnskommunene

Evje- og Hornnes har også gjennomført en egenvurdering av null-alternativet.

Evje- og Hornnes kommunestyre gjorde sitt avsluttende vedtak 3. juni 2016, med denne ordlyden:

«Kommunestyret vedtar fremlagte utredning vedrørende nullalternativet. Kommunestyret vil samtidig gi et tydelig signal om at det ideelle valget hadde vært en sterk konstellasjon bestående av flere kommuner på indre Agder. Evje og Hornnes kommunestyre er positive til en sammenslåing av kommunene i vår region. Dette vil øke regionens samlede konkurransekraft, og gjøre areal-, miljø-, næringsarbeidet bedre.»

1.4.2 Alternativer som har vært diskutert

Det har vært diskusjoner og/eller utredninger om disse alternativene:

- Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle som en kommune (Setesdal)
- «Indre Agder» med Åseral, Bygland og Evje og Hornnes (Indre Agder)
- Iveland, Bygland, Evje og Hornnes som en kommune
- Bygland og Evje og Hornnes som en kommune

1.4.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har avholdt ett folkemøte og et ansattmøte i 2015, men få andre aktiviteter. Det er ikke avholdt folkeavstemning eller innbyggerundersøkelse.

1.4.4 Intensjonsavtaler

Det er ikke utarbeidet noen intensjonsavtaler, men rapporten fra prosjektet Indre Agder sammen med Åseral og Bygland er relativt konkret i sin beskrivelse av en mulig ny kommune.

1.5 1001 Kristiansand

1.5.1 Prosessene fram til vedtak

Kristiansand kommune har arbeidet aktivt med kommunereformen, i første rekke gjennom deltakelse i prosessen i Knutepunkt Sørlandet og K5, og i sterkere grad etter kommunevalget enn før. Kommunen har i hele perioden signalisert åpenhet og ønske om å bli større sammen med naboer, uten ønske om å ta en dominerende posisjon i selve forhandlingsfasen.

I november 2014 sluttet kommunestyret seg til mandat og opplegg for en felles administrativ utredningen for alle de 7 kommunene i Knutepunkt Sørlandet. Dette arbeidet var organisert under regionrådet og rådmannsutvalget, og pågikk fram til 25. juni 2015, da den endelige rapporten ble lagt fram. Det var arbeidsgruppa selv som sto faglig ansvarlig for rapporten. Rapporten ga ikke noen klar anbefaling om hvilke modeller som var best, men konkluderte med at alternativet med alle de 7 kommunene burde vurderes og få en politisk avklaring først. Det ble enighet mellom kommunene om en framdriftsplan for den videre prosessen.

I september 2015 vedtok fem av de sju kommunestyrene å forhandle med tanke på å slå seg sammen til en ny kommune. De fem kommunene var Søgne, Songdalen, Birkenes, Lillesand og Kristiansand, og arbeidet fikk navnet K5. Kommunestyrene i Iveland og Vennesla sa nei til forhandlinger med de andre fem, og startet etter hvert sin egen tosidige prosess.

Etter kommunevalget valgte de fem kommunene hvert sitt forhandlingsutvalg fra de nye kommunestyrene. Disse besto av ordfører, varaordfører og et formannskapsmedlem (oftest leder av opposisjonen). To tillitsvalgte representerte felles de ansatte i alle kommunene.

Forhandlingsutvalgenes oppgave var å forhandle fram en intensjonsavtale om sammenslåing mellom de fem kommunene. Ordførerne dannet et arbeidsutvalg supplert av rådmennene, som har forberedt og fulgt opp arbeidet mellom møtene i forhandlingsutvalgene og felles formannskapsmøter. Ordfører Johnny Greibesland fra Songdalen ble valgt som leder både forhandlingsutvalget og arbeidsutvalget. Ordfører Astrid Hilde fra Søgne var nestleder med et særlig ansvar for prosessen med å utvikle intensjonsavtalen. Arbeidet ble intenst og omfattende, med 16 møter i arbeidsutvalget og 8 møter i forhandlingsutvalget, samt to felles formannskapsmøter. Intensjonsavtalen for Nye Kristiansand ble undertegnet av ordførerne 18. februar 2016. Deretter ble det kjørt en samordnet kampanje med informasjon og innbyggerinvolvering fram mot endelig beslutning i juni, jf. beskrivelsen nedenfor.

Ingen av kommunene i Knutepunkt Sørlandet har gjennomført separate egenvurderinger ut fra mål og kriterier for reformen, da dette er i stor grad dekket opp av den felles utredningen i regionen, og ellers i rådmennenes saksutredninger.

Etter nei-flertallet i folkeavstemningene i de andre kommunene, og signaler fra Songdalen og Søgne om at en K3-løsning kunne være aktuell, fattet bystyret i Kristiansand dette avsluttende vedtaket 22. juni 2016:

- «1. Bystyret mener en ny kommune basert på K5 hadde vært det beste alternativet for befolkningen og næringslivet i regionen, men konstaterer at folkeavstemningene i nabokommunene ikke gjorde dette mulig.*
- 2. Bystyret i Kristiansand godkjenner at kommunene Søgne, Songdalen og Kristiansand kommuner slår seg sammen til en ny kommune.*
- 3. Bystyret ber forhandlingsutvalget om å forhandle frem forslag til avtale basert på viljeserklæringene fra de 3 involverte kommunene.*
- 4. Bystyret vil behandle forslag til avtale i ekstraordinært møte innen utgangen av august der endelig vedtak fattes.*
- 5. Bystyret ber rådmannen fremlegge en sak til bystyret der Kristiansands videre interesser i interkommunale samarbeid og selskaper vurderes.»*

1.5.2 Alternativer som har vært diskutert

Kristiansand har kun arbeidet med kommunereformen innenfor rammen av Knutepunkt Sørlandet (Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne, Songdalen, Vennesla og Iveland). En rekke ulike kombinasjoner innenfor disse 7 er drøftet i utredningsrapporten, inkludert en stor kommune av alle 7 og kommunen alene. Sonderinger fra Mandal og Marnardal mot knutepunktet har ikke resultert i noe konkret.

1.5.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kristiansand kommune har holdt et folkemøte og to møter med ungdomsutvalget, og har ellers deltatt i det felles informasjons- og involveringsarbeidet i K5. I tillegg har det vært en rekke innlegg om reformen på ulike arrangementer, og det er gjennomført informasjonsmøter for ansatte.

Ordførerne i K5 gjennomførte i mai 2016 en rundreise med stopp i alle kommunene, og opplegget ble avsluttet med et stort felles folkemøte på Finsland i Songdalen i regi av Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet. Det har også vært avholdt møte med næringslivet om

reformen. Det var møte mellom ungdomsrådene og ordførerne i 5K i februar 2016 og de samme ordførerne har gjennomført besøk på fem videregående skoler i de aktuelle kommunene.

Informasjon er lagt ut på kommunens nettside, og i april 2016 ble det opprettet en egen felles nettportal for 5K-kommunene kalt «Nye Kristiansand». Ordførerne har hatt en rekke kronikker i aktuelle aviser. NRK1 Debatten (landsdekkende) ble arrangert i Kilden 2. juni 2016 med deltakelse av representanter for de aktuelle kommunene. Det er utgitt egen informasjonsavis i april 2016 for Nye Kristiansand som er spredd til alle husstander.

Det har vært 2 innbyggerundersøkelser i byen som er offentliggjort i reformperioden. Fædrelandsvennen fikk utført en enkel undersøkelse med to spørsmål i alle de 7 knutepunktkommunene i januar 2015³. I Kristiansand var 62 % positiv og 23 % negativ til kommunesammenslåing, mens 47 % var positiv og 34 % negativ til en stor kommune av alle 7 i Knutepunktet.

I mai 2016 gjennomførte kommunene en innbyggerundersøkelse for Nye Kristiansand med 5200 intervjuer og flere spørsmål. Undersøkelsen ble gjennomført parallelt i alle de 5 kommunene, med noen tilleggsspørsmål for de kommunene som også vurderte andre løsninger enn K5. Undersøkelsen viste klart flertall for K5 i Kristiansand (1600 intervjuer). Hele 71 % var for sammenslåing i K5 og bare 17 % var mot, mens 12 % svarte vet ikke. Det er ikke holdt folkeavstemning i Kristiansand.

1.5.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for Nye Kristiansand mellom kommunene Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne og Songdalen, også kalt K5, ble undertegnet av ordførerne 18. februar 2016.

1.6 1002 Mandal

1.6.1 Prosessene fram til vedtak

Mandal kommune kom tidlig i gang med arbeidet, og har deltatt i en hovedprosess. Kommunen har hele tiden signalisert åpenhet og positivt ønske om å bli del av noe større.

Bystyret i Mandal vedtok 19.6.2014 å sette ned en arbeidsgruppe ledet av ordfører med tre andre politikere, rådmann og ungdomsrepresentant som medlemmer, for å utrede og vurdere om Mandal kommune bør slå seg sammen med andre kommuner samt gi en anbefaling om hvilke kommuner som eventuelt bør inngå i en ny og større kommune. Tillitsvalgte har også vært med i noen faser. Bystyret gav med dette også tilslutning til å delta i arbeidet i Lindesnesregionen med kommunene Audnedal, Lindesnes, Mandal, Marnardal og Åseral. Etter kommunevalget i 2015 ble en ny arbeidsgruppe etablert etter vedtak i bystyret. Arbeidsgruppen har avholdt flere møter, hatt løpende kontakt og deltatt på møter i styringsgruppen for prosjektet Nye Lindesnes.

Mandal var fra starten sommeren 2014 med i et prosjekt for å se på muligheten for sammenslåing av kommunene i Lindesnesregionen. Åseral gav etter relativt kort tid beskjed om at de ikke ønsket å være med videre i prosjektet. Prosjekt Nye Lindesnes ble deretter

---

³ Dette var før det var kommet ut noen vesentlig informasjon til innbyggerne, og før den politiske prosessen hadde startet i området. Med 200 respondenter i hver omegnskommune er feilmarginen 4-7 %, og 3-5 % i Kristiansand med 401 intervjuer.

organisert med en politisk styringsgruppe og en arbeidsgruppe bestående av rådmennene. Rådmann Hans Stusvik i Marnardal har vært prosjektleder, og daglig leder i Lindesnesregionen Dagfinn Lauvsland sekretær for prosjektet. Fram til kommunevalget var ordfører i Mandal leder for styringsgruppen mens ordfører i Lindesnes overtok etter valget.

Det er gjennomført 10 møter i styringsgruppen og produsert et omfattende materiale. Prosjektet Nye Lindesnes ble i utgangspunktet lagt opp som en prosess etter plan- og bygningsloven, med mål om å vedta sluttokumentet (en utvidet intensjonsavtale) som en likelydende kommunedelplan i hver av de gamle kommunene. Det ble utarbeidet et planprogram i henhold til plan- og bygningslovens krav, som ble lagt ut til offentlig gjennomsyn. Fylkesmannen i Vest-Agder gav en svært positiv uttalelse til planprogrammet i høringen, basert på mål og kriterier for kommunereformen.

Den avtalte framdriftsplanen i Nye Lindesnes var at kommunene skulle fatte vedtak om retningsvalg før sommeren 2015, altså følge løp 1. Mandal bystyre vedtok det reviderte planprogrammet etter høring 18. juni 2015, men også at videre arbeid i prosjektet ikke skulle følge plan- og bygningsloven. Lindesnes og etterpå Marnardal avvek fra løp 1 ved sine vedtak senere i juni 2015, da retningsvalget ble utsatt til etter kommunevalget og planprogrammet ble heller ikke behandlet. Samtidig gjorde Audnedal kommunestyre sitt retningsvalg, som førte til at Lyngdal 4 ble prioritert. Nye Lindesnes sto dermed igjen med 3 kommuner.

Marnardal ønsket også å invitere Songdalen og Søgne kommuner til en utredningsprosess. Dette resulterte ikke i mer enn sonderinger, som også Mandal deltok i.

I oktober 2015 vedtok Lindesnes kommunestyre at det skulle gjennomføres to runder med folkeavstemning. Først et retningsvalg, deretter en avstemning over valgte alternativ og 0-alternativet. Den 4. november var det et felles kommunestyremøte for de tre kommunene for å behandle forslaget til intensjonsavtale for Nye Lindesnes, som vedtok avtalen enstemmig.

I starten på desember avholdt Lindesnes folkeavstemning over retningsvalget. Nye Lindesnes fikk flest stemmer. Den 10. desember vedtok kommunestyret å fortsette samtalene med Nye Lindesnes. 2. februar 2016 vedtok kommunestyret i Marnardal at *«Kommunestyret i Marnardal mener pr i dag at Nye Lindesnes er det eneste reelle og et godt alternativ for innbyggerne i Marnardal under forutsetning av at Lindesnes kommune velger det samme.»*

13. og 14. mars var det folkeavstemning i Lindesnes som valgte 0-alternativet foran Nye Lindesnes. Den frivillige prosessen endte da med en situasjon hvor Mandal og Marnardal ønsker sammenslåing, men dette hindres av Lindesnes kommune.

Rådmannen har til sluttbehandlingen i bystyret i juni 2016 utarbeidet et notat med en anbefaling i forhold til arbeidsgruppens opprinnelige mandat fra 2014 basert på arbeidet med kommunereformen og vedtatt intensjonsavtale. 19. juni gjorde bystyret følgende vedtak:

«Mandal bystyre ønsker at Mandal kommune slås sammen med kommunene Marnardal og Lindesnes. Det dannes en ny kommune med navnet Lindesnes i henhold til inngått intensjonsavtale.»

1.6.2 Alternativer som har vært diskutert

Mandal kommune har deltatt i en utredningsprosess og en sondering.

- «Nye Lindesnes» med kommunene Audnedal, Lindesnes, Mandal, Marnardal og Åseral. Disse 5 utgjør medlemmene i Lindesnesregionen. Åseral og siden Audnedal trakk seg fra dette arbeidet.
- Søndering mot Søgne og Songdalen kommuner, som viste at disse ikke ønsket å utrede sammenslåing med Mandal og Marnardal.

1.6.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har gjennomført to folkemøter. I mai 2015 ble det sendt ut informasjon om Nye Lindesnes til alle husstander i kommunen. Det har også vært informert gjennom sosiale medier og på kommunens hjemmeside.

I tillegg er det gjennomført egne prosesser for å sikre barn og unges stemme skal bli hørt. Dette er prioritert høyt i Mandal kommune. Rådmannen viser i saksframlegget ved sluttbehandlingen av reformen til «*intensjonsavtalens bestemmelser om at tjenester rettet mot barn og unges skal lokaliseres nærmest mulig der folk bor. Videre er det slått fast gjennom avtalen at barn og unge skal involveres i Fellesnemdas arbeid og at barn- og unges stemme skal blir hørt i den nye kommunen.*»

Mandal Barne- og ungdomsråd (BU) har deltatt med to representanter i den politisk/administrative arbeidsgruppen som har jobbet med kommunereformen. De har også deltatt i styringsgruppen for Nye Lindesnes og det er blant annet gjennomført en «gründercamp» med tematikk rundt kommunereformen. Mandal Barne- og ungdomsråd og Marnardal Ungdomsråd møtte sammen med representanter fra elevrådene i Lindesnes til fellessamling i april 2016.

En befolkningsundersøkelse med 600 intervjuer ble gjennomført i november 2015. Resultatene viser massiv støtte til Nye Lindesnes. 74 % er for en sammenslåing mellom Mandal, Lindesnes og Marnardal, 12% er mot, og 15% vet ikke.

Prosjektet Nye Lindesnes har også hatt en formell høringsrunde gjennom at utkastet til planprogram for en kommunesammenslåing ble lagt ut til offentlig gjennomsyn i samsvar med krav i plan- og bygningsloven.

1.6.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger vedtatt intensjonsavtale for Nye Lindesnes mellom Lindesnes, Mandal og Marnardal kommuner.

1.7 1003 Farsund

1.7.1 Prosessene fram til vedtak

Farsund kommune kom relativt tidlig med i reformarbeidet, og har vært aktive og konstruktive i de prosessene de har deltatt i. Etter at kommunen som den første trakk seg fra Lyngdal 5-arbeidet, har kommunens retningsvalg vært tydelig. Farsund har arbeidet med en stor Listerkommune som sitt hovedspor, og har i slutfasen vært den kanskje tydeligste pådriveren for å realisere Lister 3 eller en enda større Lister-kommune.

I mai 2014 sendte ordførerne i Farsund og Lyngdal likelydende brev med invitasjon til å delta i kommunestrukturprosjektet til ordførerne i Listerkommunene, samt Audnedal og Lindesnes. Alle unntatt Sirdal takket ja. I september ble det avholdt et felles formannskapsmøte for alle

de involverte kommunene. På møtet gav kommunene uttrykk for at de ikke ønsket å lage ett storprosjekt der alle deltok. Man anså dette som for omfattende og ikke realiserbart. I stedet ble det valgt å etablere to parallelle prosjekter, hvor Farsund, Hægebostad og Lyngdal skulle delta i begge. Prosjektene ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe.

Lyngdal 5 med kommunene Audnedal, Farsund, Hægebostad, Lindesnes og Lyngdal
Prosjektet Lyngdal 5 ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe. Ordfører Jan Kristensen i Lyngdal ledet styringsgruppen og hans rådmann Norman Udland var prosjektleder. Den avtalte framdriftsplanen i prosjektet var at kommunene skulle fatte vedtak om retningsvalg før sommeren 2015, altså følge løp 1.

Arbeidet med et grunnlagsdokument kalt «Visjoner og mål» for den nye kommunen ble presentert på felles kommunestyremøte for de 5 kommunene i mars 2015. Kort tid etter valgte kommunestyret i Farsund å trekke seg fra prosjektet.

Lister 5 med kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal og Lyngdal
I Lister 5 – prosjektet ble Ånen Werdal, daværende ordfører i Hægebostad kommune, valgt som leder av styringsgruppa, mens daglig leder i regionrådet Svein Vangen ble valgt som leder og sekretær for arbeidsgruppa. Det ble jobbet godt i prosjektet, og produsert grunnlagsrapport for en ny kommune med navnet Lister. Imidlertid vedtok både Lyngdal og Hægebostad våren 2015 retningsvalg som innebar å prioritere arbeidet i Lyngdal 4 – prosjektet. Lister 5 ble med dette avsluttet. Det ble derfor ikke utarbeidet intensjonsavtale for Lister 5.

Etter valget høsten 2015 kom det i gang et nytt arbeid mellom de tre gjenværende Lister-kommunene. Kommunestyret i Farsund sluttet seg til dette i septembermøtet 2015. Styringsgruppen besto av ordførere, varaordførere, rådmennene og en tillitsvalgt fra hver kommune. Arbeidet startet med å utrede et utvidet vertskommunesamarbeid i tre ulike faggrupper. Fra januar 2016 fokuserte arbeidet på kommunesammenslåing, og det ble arbeidet fram en intensjonsavtale for Lister 3. Kommunene ble enige om en felles tidsplan for innbyggerhøring og endelige vedtak. Mens holdningene var positive i de to andre kommunene, viste innbyggerhøringene i Kvinesdal stor motstand.

Farsund kommunestyres vedtak i den endelige behandlingen 22. juni 2016 er: «
*«1. Farsund kommunestyre vedtar å bygge en ny kommune sammen med Kvinesdal og Flekkefjord kommuner. Den nye kommunen skal være operativ fra 1.1.2020. Etableringen av den nye kommunen skjer med grunnlag i vedtatt intensjonsavtale.
2. Vedtaket forutsetter at både Kvinesdal og Flekkefjord kommuner fatter tilsvarende vedtak som i pkt.1.
3. Vedtaket oversendes Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder for videre behandling.
4. Farsund kommune vil jobbe for at alle kommunene i Lister i samarbeid bygger en felles kommune.»*

1.7.2 Alternativer som har vært diskutert

Farsund kommune har deltatt i to ulike konstellasjoner, hvor diskusjonene har omfattet ulike antall kommuner på ulike tidspunkt.

- Lister 5/3 med kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal og Lyngdal
- Lyngdal 5 med kommunene Audnedal, Farsund, Hægebostad, Lindesnes og Lyngdal.

Audnedal og Lindesnes er med i Lindesnesregionen, mens de andre 5 deltar i det interkommunale samarbeidet i Listerregionen.

1.7.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Det er gjennomført 2 folkemøter, og møter med ungdomsråd, elderråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne m.fl. Det har vært avholdt egne møter med 10. klassene og elever ved de videregående skolene. Informasjon har fortløpende vært publisert på kommunens nettsider og sosiale medier er også blitt benyttet til en viss grad. Mange kommuner har i tillegg opplevd stor mobilisering og aktiv spredning av informasjon fra klart definerte ja- og nei-sider til støtte for sitt syn. Det har man i liten grad sett spor av i Farsund. I mai 2016 ble intensjonsavtalen for Lister 3 sendt til alle husstander.

Opinionsundersøkelse om Lister 3 med 696 telefonintervjuer ble gjennomført i andre halvdel av mai 2016. Farsunds innbyggere er positive til kommunesammenslåing. 63 % sier ja til en kommunesammenslåing og 25 % sier nei. Av de 404 som sier ja, er 76 % for Lister 3 og 19 % imot. Av alle de nesten 700 er 64 % ganske eller svært positive til Lister 3.

Når de 256 som sier nei til kommunesammenslåing blir spurt om hvilket alternativ de foretrekker dersom det likevel blir en sammenslåing, sier 51 % at de foretrekker Lister 3, mens 33 % velger «annen gruppering».

Farsund kommune gjennomførte folkeavstemming 6. juni 2016 over Lister 3. Valgdeltakelsen var på bare 22 %, og det ble et uavgjort resultat hvor 839 personer stemte ja, og 846 nei til Lister 3.

1.7.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger intensjonsavtale for Lister 3 mellom Farsund, Flekkefjord og Kvinesdal signert av ordførerne 27. april 2016.

1.8 1014 Vennesla

1.8.1 Prosessene fram til vedtak

Vennesla kommune deltok aktivt i reformprosessen i Knutepunkt Sørlandet i den første fasen med administrativ utredning. Vennesla var den første kommunen som trakk seg fra den etterfølgende politiske prosessen mot en mulig storkommune, da denne skulle starte opp i september 2015. Kommunestyret vedtok samtidig å starte en tosidig prosess med Iveland, som Iveland hadde tatt initiativ til.

I november 2014 sluttet kommunestyret seg til mandat og opplegg for den felles administrative utredningen for alle de 7 kommunene i Knutepunkt Sørlandet. Dette arbeidet var organisert under regionrådet og rådmannsutvalget, og pågikk fram til 25. juni 2015, da den endelige rapporten ble lagt fram. Det var arbeidsgruppa selv som sto faglig ansvarlig for rapporten. Rapporten ga ikke noen klar anbefaling om hvilke modeller som var best, men konkluderte med at alternativet med alle de 7 kommunene burde vurderes og få en politisk avklaring først. Det ble enighet mellom kommunene om en framdriftsplan for den videre prosessen.

I september 2015 vedtok fem av de sju kommunestyrene å forhandle med tanke på å slå seg sammen til en ny kommune. De fem kommunene var Søgne, Songdalen, Birkenes, Lillesand og Kristiansand, og arbeidet fikk navnet K5. Kommunestyret i Vennesla sa nei til forhandlinger med de andre kommunene i sitt møte 3. september, og vedtok samtidig å starte en tosidig prosess med Iveland, etter et initiativ fra Iveland. For Iveland var det ikke aktuelt å

være med i den store prosessen uten Vennesla, og en skriftlig henvendelse fra Iveland fra mars 2015 ble nå grunnlaget for å starte en egen prosess. Vennesla oppnevnte i samme møte et forhandlingsutvalg med ordfører, varaordfører og en fra opposisjonen som medlemmer. Administrasjonen og tillitsvalgte deltok også i arbeidet.

Forhandlingsutvalgenes oppgave var å forhandle fram en intensjonsavtale om sammenslåing mellom de to kommunene. Arbeidet bygde på den administrative utredningen i Knutepunktet som begge kommunene hadde vært med på. Prosessen hadde mange likhetstrekk med K5-arbeidet, og ble oppfattet som god av deltakerne. Det var 9 forhandlingsmøter og to felles formannskapsmøter før intensjonsavtalen forelå.

Vennesla har ikke gjennomført noen separat egenvurdering ut fra mål og kriterier for reformen, men dette er i stor grad dekket opp av den felles utredningen i regionen, og ellers i rådmannens saksutredninger.

Kommunestyret i Vennesla fattet dette avsluttende vedtaket 16. juni 2016:

- «1. Vennesla kommunestyre er positive til sammenslåing av kommunene Vennesla og Iveland med virkning fra 01.01.2020. Dette forutsetter at Iveland kommune fatter likelydende vedtak.*
- 2. En sammenslåing må være basert på fremforhandlet intensjonsavtale datert 04.03.16 og vedlegget til denne som skisserer fellesnemndas oppdrag og mandat.»*

Kommunestyret i Iveland forkastet forslaget om sammenslåing, og Vennesla står da igjen med null-alternativet.

1.8.2 Alternativer som har vært diskutert

Vennesla har bare arbeidet konkret med kommunereformen innenfor rammen av Knutepunkt Sørlandet (Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne, Songdalen, Vennesla og Iveland). En rekke ulike kombinasjoner innenfor disse 7 er drøftet i utredningsrapporten, inkludert en stor kommune av alle 7. Sonderinger fra Mandal, Marnardal og Evje og Hornnes mot Knutepunktet har ikke resultert i noe konkret.

Bare samarbeidet med Iveland er arbeidet med i en reell politisk prosess.

1.8.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Det har vært ett folkemøte i Vennesla kulturhus der intensjonsavtalen ble presentert. I tillegg har kommunen informert om intensjonsavtale på internett og i sosiale medier.

Sammen med Iveland kommune ble det utarbeidet en informasjonsavis som ble distribuert til alle kommunens husstander, kommunens arbeidssteder mm.

I april 2016 ble det gjennomført en felles innbyggerundersøkelse for Vennesla og Iveland. Undersøkelsen viste for Vennesla (801 intervjuer) sin del at 50 % var for sammenslåing med Iveland, mens 33 % var mot og ønsket å stå alene. 5 % ønsket andre alternativer og 12 % svarte vet ikke.

Det har også vært en annen innbyggerundersøkelse som dekker Vennesla og er offentliggjort i reformperioden. Fædrelandsvennen fikk utført en enkel undersøkelse med to spørsmål i alle

de 7 knutepunktkommunene i januar 2015⁴. I Vennesla var 42 % positiv og 39 % negativ til kommunesammenslåing, mens bare 29 % var for en stor kommune av alle 7 i Knutepunktet, og 59 % mot. Vennesla har ikke hatt folkeavstemning.

1.8.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for Nye Vennesla mellom kommunene Iveland og Vennesla ble undertegnet av ordførerne 8. mars 2016.

1.9 1017 Songdalen

1.9.1 Prosessene fram til vedtak

Songdalen kommune har deltatt aktivt i reformprosessen i Knutepunkt Sørlandet fra starten av. Selv om den er den nest minste av omegnskommunene i storbyregionen, har Songdalen vist en åpen og positiv holdning i arbeidet. Det synes å ha vært en utbredt oppfatning i kommunestyret at alenegang på sikt vil være problematisk for Songdalen. Forespørsel fra Marnardal og Mandal om samtaler i en tidlig fase har ikke ledet til noe konkret.

I november 2014 sluttet kommunestyret seg til mandat og opplegg for den felles administrative utredningen for alle de 7 kommunene i Knutepunkt Sørlandet. Dette arbeidet var organisert under regionrådet og rådmannsutvalget, og pågikk fram til 25. juni 2015, da den endelige rapporten ble lagt fram. Det var arbeidsgruppa selv som sto faglig ansvarlig for rapporten. Rapporten ga ikke noen klar anbefaling om hvilke modeller som var best, men konkluderte med at alternativet med alle de 7 kommunene burde vurderes og få en politisk avklaring først. Det ble enighet mellom kommunene om en framdriftsplan for den videre prosessen.

I september 2015 vedtok fem av de sju kommunestyrene å forhandle med tanke på å slå seg sammen til en ny kommune. De fem kommunene var Søgne, Songdalen, Birkenes, Lillesand og Kristiansand, og arbeidet fikk navnet K5. Kommunestyrene i Iveland og Vennesla sa nei til forhandlinger med de andre fem, og startet etter hvert sin egen tosidige prosess. Søgne og Songdalen har i tillegg til K5-prosessen arbeidet parallelt med en egen tosidig K2-prosess med om lag samme framdrift som K5. Innbyggerinvolveringen har foregått samtidig for begge alternativene.

Etter kommunevalget valgte de fem kommunene som ønsket forhandlinger om K5, hvert sitt forhandlingsutvalg fra de nye kommunestyrene. Disse besto av ordfører, varaordfører og et formannskapsmedlem (oftest leder av opposisjonen). To tillitsvalgte representerte felles de ansatte i alle kommunene.

Forhandlingsutvalgenes oppgave var å forhandle fram en intensjonsavtale om sammenslåing mellom de fem kommunene. Ordførerne dannet et arbeidsutvalg supplert av rådmennene, som har forberedt og fulgt opp arbeidet mellom møtene i forhandlingsutvalgene og felles formannskapsmøter. Ordfører Johnny Greibesland fra Songdalen ble valgt som leder av både forhandlingsutvalget og arbeidsutvalget. Ordfører Astrid Hilde fra Søgne var nestleder med et særlig ansvar for prosessen med å utvikle intensjonsavtalen. Arbeidet ble intenst og omfattende, med 16 møter i arbeidsutvalget og 8 møter i forhandlingsutvalget, samt to felles formannskapsmøter. Intensjonsavtalen for Nye Kristiansand ble undertegnet av ordførerne 18.

---

⁴ Dette var før det var kommet ut noen vesentlig informasjon til innbyggerne, og før den politiske prosessen hadde startet i området. Med 200 respondenter i hver omegnskommune er feilmarginen 4-7 %, og 3-5 % i Kristiansand med 401 intervjuer.

februar 2016. Deretter ble det kjørt en samordnet kampanje med informasjon og innbyggerinvolvering fram mot endelig beslutning i juni, jf. beskrivelsen nedenfor.

Ingen av kommunene i Knutepunkt Sørlandet har gjennomført separate egenvurderinger ut fra mål og kriterier for reformen, da dette er i stor grad dekket opp av den felles utredningen i regionen, og ellers i rådmennenes saksutredninger. Songdalen har også gjort en egenvurdering i brosjyren om K1 som ble sendt innbyggerne, se omtale nedenfor.

Etter nei-flertallet i folkeavstemningen fattet kommunestyret i Songdalen dette avsluttende vedtaket 22. juni 2016:

- «1. Songdalen kommunestyre tar folkeavstemningen til etterretning. Intensjonsavtaler for Nye Søgne og Nye Kristiansand legges død.
2. Kommunestyret godkjenner at kommunene Songdalen, Søgne og Kristiansand har til hensikt å slå seg sammen til en kommune. Dersom den politiske prosessen ikke fører frem står en etter 31.august igjen med K1.
3. Kommunestyret ber om at det fremforhandles avtale med mandat for fellesnemda som kommunestyret kan godkjenne.
4. Forhandlingsutvalget tiltres av en representant fra opposisjonen. Forhandlingsutvalget tiltres av en felles representant fra arbeidstakerorganisasjonene, på lik linje som i tidligere prosess.
5. Forhandlingsutvalget forankrer sitt arbeid i formannskapet. Kommunestyret holdes løpende orientert om prosessen. Nødvendige avklaringer tas opp under veis.
6. Kommunestyret ber rådmannen utarbeide en involverings- og informasjonsplan inklusive folkemøte med presentasjon av intensjonsavtale og mandat for fellesnemnd.
7. Kommunestyret ber rådmannen utdype de økonomiske konsekvensene av å bestå som egen kommune. Kommunestyret ber rådmannen gjøre en vurdering av konsekvensene av at flere interkommunale samarbeid må reorganiseres.
8. Songdalen kommune ønsker ikke en sammenslåing mellom kun Kristiansand og Songdalen kommune.
9. Avtaleutkastene til K2 og K5 legges til grunn for videre forhandlinger.»

Kommunestyret i Søgne avsto denne invitasjonen, og Songdalen står da igjen med null-alternativet.

1.9.2 Alternativer som har vært diskutert

Songdalen har bare arbeidet konkret med kommunereformen innenfor rammen av Knutepunkt Sørlandet (Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne, Songdalen, Vennesla og Iveland). En rekke ulike kombinasjoner innenfor disse 7 er drøftet i utredningsrapporten, inkludert en stor kommune av alle 7. Sonderinger fra Mandal og Marnardal mot knutepunktet har ikke resultert i noe konkret.

Songdalen har i tillegg til K5-prosessen utredet K2 sammen med Søgne grundig, og utarbeidet intensjonsavtale også her.

1.9.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har både hatt egne aktiviteter, og har deltatt i det felles informasjons- og involveringsarbeidet i K5. Songdalen har holdt 4 folkemøter i løpet av 2015 og 2016, og hatt egne aktiviteter for ungdomsskolene og for elever fra videregående skole, samt eget møte med næringslivet sammen med Søgne.

Ordførerne i K5 gjennomførte i mai 2016 en rundreise med stopp i alle kommunene, og opplegget ble avsluttet med et stort felles folkemøte på Finsland i Songdalen i regi av Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet. Det har også vært avholdt møte med næringslivet om reformen. Det var møte mellom ungdomsrådene og ordførerne i K5 i februar 2016 og de samme ordførerne har gjennomført besøk på fem videregående skoler i de aktuelle kommunene.

Informasjon er lagt ut på kommunens nettside, og i april 2016 ble det opprettet en egen felles nettportal for 5K-kommunene kalt «Nye Kristiansand». Ordførerne har hatt en rekke kronikker i aktuelle aviser. NRK1 Debatten (landsdekkende) ble arrangert i Kilden 2. juni 2016 med deltakelse av representanter for de aktuelle kommunene. Det er utgitt egen informasjonsavis i april 2016 for Nye Kristiansand som er spredd til alle husstander. Songdalen har i tillegg sammen med Søgne laget en egen nettportal for K2-alternativet, en egen avis om K2, og en brosjyre om K1 med egen vurdering av det å stå alene, som også er spredd til husstandene.

Det har vært 3 innbyggerundersøkelser som er offentliggjort i reformperioden. Fædrelandsvennen fikk utført en enkel undersøkelse med to spørsmål i alle de 7 knutepunktkommunene i januar 2015⁵. I Songdalen var 57 % positiv og 32 % negativ til kommunesammenslåing, mens tallene var om lag motsatt ifht. synet på en stor kommune av alle 7 i Knutepunktet. I april 2016 lanserte Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet en meningsmåling hvor tallene for Songdalen viste 49 % nei til Nye Kristiansand (K5), 36 % sa ja og 14 % vet ikke⁶.

I mai 2016 gjennomførte kommunene en innbyggerundersøkelse for Nye Kristiansand med 5200 intervjuer og flere spørsmål. Undersøkelsen ble gjennomført parallelt i alle de 5 kommunene, med noen tilleggsspørsmål for de kommunene som også vurderte andre løsninger enn K5. Undersøkelsen viste for Songdalen (600 intervjuer) sin del at 37 % var for sammenslåing i K5, 24 % var for K2 (Søgne og Songdalen), mens 36 % ønsket K1, dvs. å stå alene.

Songdalen holdt rådgivende folkeavstemning 6. juni 2016 hvor 34 % stemte for K5 (Nye Kristiansand), 9 % stemte for K2 (Søgne og Songdalen) og 57 % stemte for K1, dvs. å stå alene. Valgdeltakelsen var på 47 %.

1.9.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for Nye Kristiansand mellom kommunene Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne og Songdalen, også kalt K5, ble undertegnet av ordførerne 18. februar 2016.

Intensjonsavtale for Nye Søgne mellom kommunene Søgne og Songdalen, også kalt K2, ble undertegnet av ordførerne 17. februar 2016.

---

⁵ Dette var før det var kommet ut noen vesentlig informasjon til innbyggerne, og før den politiske prosessen hadde startet i området. Med 200 respondenter i hver omegnskommune er feilmarginen 4-7 %, og 3-5 % i Kristiansand med 401 intervjuer.

⁶ Det er 300 respondenter i hver av de fire omegnskommunene

1.10 1021 Marnardal

1.10.1 Prosessene fram til vedtak

Marnardal kommune har hatt kommunestruktur på dagsorden i flere år før denne reformperioden, og har klare formuleringer om dette i sin planstrategi som ble vedtatt enstemmig i 2012. Marnardal kom relativt tidlig i gang med arbeidet, og har fra 2014 deltatt i to utredningsprosesser og en annen sondering.

Kommunestyret valgte i oktober 2014 utvidet formannskap til referansegruppe for kommunereformen. Det har også vært en arbeidsgruppe ledet av ordfører med varaordfører og opposisjonsleder som medlemmer, hvor også rådmann og tillitsvalgt har vært med.

«Midtre Agder» med kommunene Audnedal, Hægebostad, Marnardal og Åseral

Dette var det første utredningsprosjektet som startet opp på Agder, i april 2014. Marnardal sa i første omgang nei til å være med, men kom med i prosjektet fra september/oktober 2014. Prosjekt «Midtre Agder» ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe, samt at det ble avholdt noen møter mellom ordfører og rådmenn. Ordfører Ånen Werdal i Hægebostad ble valgt som leder for styringsgruppen og rådmann Kjell Olav Hæåk i Audnedal var prosjektleder. Prosjektet utarbeidet flere delutredninger med kommunestyrevedtak på hver delutredning for å sikre politisk forankring. Både delutredning 1 og 2 ble vedtatt av alle kommunestyrene. Prosjektet stoppet opp da Åseral i folkeavstemming på kommunevalgdagen i 2015 sa et klart nei til å være med videre i prosjektet.

Etter at Hægebostad våren 2016 som siste kommune ut sa nei til Lyngdal 3, sendte Audnedal kommune i april 2016 en ny invitasjon til både Hægebostad og Marnardal der de ble utfordret til å se på sammenslåing av begge eller bare en av dem med Audnedal. Marnardal kommune takket nei til dette.

«Nye Lindesnes» med kommunene Audnedal, Lindesnes, Mandal, Marnardal og Åseral

Kommunestyret vedtok i oktober 2014 å være med i et prosjekt for å se på muligheten for sammenslåing av kommunene i Lindesnesregionen. Åseral gav etter relativt kort tid beskjed om at de ikke ønsket å være med videre i prosjektet. Prosjekt Nye Lindesnes ble deretter organisert med en politisk styringsgruppe og en arbeidsgruppe bestående av rådmennene. Rådmann Hans Stusvik i Marnardal har vært prosjektleder, og daglig leder i Lindesnesregionen Dagfinn Lauvsland sekretær for prosjektet. Fram til kommunevalget var ordfører i Mandal leder for styringsgruppen mens ordfører i Lindesnes overtok etter valget.

Det er gjennomført 10 møter i styringsgruppen og produsert et omfattende materiale. Prosjektet Nye Lindesnes ble i utgangspunktet lagt opp som en prosess etter plan- og bygningsloven, med mål om å vedta sluttdokumentet (en utvidet intensjonsavtale) som en likelydende kommunedelplan i hver av de gamle kommunene. Det ble utarbeidet et planprogram i henhold til plan- og bygningslovens krav, som ble lagt ut til offentlig gjennomsyn. Fylkesmannen i Vest-Agder gav en svært positiv uttalelse til planprogrammet i høringen, basert på mål og kriterier for kommunereformen.

Den avtalte framdriftsplanen i Nye Lindesnes var at kommunene skulle fatte vedtak om retningsvalg før sommeren 2015, altså følge løp 1. Lindesnes avvek fra dette ved sitt vedtak av 25. juni 2015, da retningsvalget ble utsatt til etter kommunevalget og planprogrammet ble heller ikke behandlet. Samtidig gjorde Audnedal kommunestyre sitt retningsvalg, som førte til at Lyngdal 4 ble prioritert. Nye Lindesnes sto dermed igjen med 3 kommuner, og bare Mandal

bystyre vedtok planprogrammet, men også at videre arbeid i prosjektet ikke skulle følge plan- og bygningsloven. Marnardal kommune vedtok i sitt juni-møte 2015 å utsette endelig retningsvalg i påvente av nytt inntektssystem mm., samt invitere Songdalen og Søgne kommuner til en utredningsprosess. Dette siste initiativet resulterte ikke i mer enn sonderinger.

I oktober 2015 vedtok Lindesnes kommunestyre at det skulle gjennomføres to runder med folkeavstemning. Først et retningsvalg, deretter en avstemning over valgte alternativ og 0-alternativet. Den 4. november var det et felles kommunestremøte for de tre kommunene for å behandle forslaget til intensjonsavtale for Nye Lindesnes, som vedtok avtalen enstemmig.

I starten på desember avholdt Lindesnes folkeavstemning over retningsvalget. Nye Lindesnes fikk flest stemmer. Den 10. desember vedtok kommunestyret å fortsette samtalen med Nye Lindesnes. 2. februar 2016 vedtok kommunestyret i Marnardal at

«Kommunestyret i Marnardal mener pr i dag at Nye Lindesnes er det eneste reelle og et godt alternativ for innbyggerne i Marnardal under forutsetning av at Lindesnes kommune velger det samme.»

13. og 14. mars var det folkeavstemning i Lindesnes som valgte 0-alternativet foran Nye Lindesnes. Den frivillige prosessen endte da med en situasjon hvor Mandal og Marnardal ønsker sammenslåing, men dette hindres av Lindesnes kommune.

1.10.2 Alternativer som har vært diskutert

Marnardal kommune har deltatt i to ulike utredninger og en sondering.

- «Midtre Agder», et alternativ med de fire innlandskommunene Audnedal, Hægebostad, Marnardal og Åseral som deltakere.
- «Nye Lindesnes» med kommunene Audnedal, Lindesnes, Mandal, Marnardal og Åseral. Disse 5 utgjør medlemmene i Lindesnesregionen. Åseral og siden Audnedal trakk seg fra dette arbeidet.
- Sondering mot Søgne og Songdalen kommuner, som viste at disse ikke ønsket å utrede sammenslåing med Marnardal.

1.10.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har gjennomført 3 folkemøter, ett møte på ungdomskolen og ett møte på Mandal videregående skole. Det er holdt to fellesmøter for ungdomsrådene i de tre kommunene i Nye Lindesnes. I mai 2015 ble det sendt ut informasjon til alle husstander i kommunen om de prosjekter kommunestyret hadde drøftet. I juni 2015 ble det gjennomført en innbyggerundersøkelse (150 intervjuer). Her ble det spurt om retningsvalg mellom de alternativene som var aktuelle på det tidspunktet. Midtre Agder kom best ut med 47 %, Søgne, Songdalen, Mandal, Marnardal fikk 28 % og Nye Lindesnes fikk 15%. Et flertall av de spurte mente alle tjenester ville kvalitetsmessig være som i dag eller bedre i en ny kommune.

Fra januar 2016 kom det et innbyggerinitiativ som ønsket folkeavstemning i Marnardal som fikk ca. 500 underskrifter. Dette ble avvist av kommunestyret. I mai 2016 ble det gjennomført en ny undersøkelse med 310 respondenter med fokus bare på Nye Lindesnes. Resultatene viser at befolkningen er delt, og at det også i Marnardal er betydelig motstand mot kommunesammenslåing blant innbyggerne. 57 % er negativ eller svært negativ til sammenslåingen, mens 31 % er nøytral, positiv eller svært positiv. Flere av de negative ønsker andre sammenslåinger, som det ikke er aktuelt å gjennomføre.

Prosjektet Nye Lindesnes har også hatt en formell høringsrunde gjennom at utkastet til planprogram for en kommunesammenslåing ble lagt ut til offentlig gjennomsyn i samsvar med krav i plan- og bygningsloven.

1.10.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger ferdig intensjonsavtale for Nye Lindesnes mellom Lindesnes, Mandal og Marnardal kommuner.

1.11 1027 Audnedal

1.11.1 Prosessene fram til vedtak

Audnedal kommune har gjennomført et svært omfattende arbeid med kommunereformen både politisk og administrativt, og hatt en svært omfattende involvering av sine innbyggere. Fylkesmannen oppfatter kommunen som en positiv kraft og pådriver i reformarbeidet langt ut over egen kommune. Kommunestyret har i hele perioden hatt som grunnholdning at det å fortsette alene ikke er en aktuell løsning for dem. Kommunen har ønsket å få til sammenslåinger, og har avklart sine prioriteringer og retningsvalg tidlig, for så å oppleve flere ganger at andre kommuners nei gjør det umulig å gjennomføre deres foretrukne alternativer.

Kommunestyret har valgt en strategisk plangruppe til å lede reformarbeidet, bestående av utvidet formannskap. Tre representanter fra strategisk plangruppe har deltatt i styringsgruppene i alle prosjektene. Rådmannen har deltatt i både prosjektgrupper og styringsgrupper i alle prosjektene, og vært fast sekretær og saksbehandler for strategisk plangruppe. Strategisk plangruppe har hatt 34 møter, og kommunestyret har deltatt på 4 fellesmøter med andre kommuner og hatt flere interne ekstramøter. Audnedal kommune har deltatt i tre ulike konstellasjoner, hvor diskusjonene har omfattet ulike antall kommuner på ulike tidspunkt.

«Midtre Agder» med kommunene Audnedal, Hægebostad, Marnardal og Åseral

Dette var det første utredningsprosjektet som startet opp på Agder, i april 2014. Marnardal sa i første omgang nei til å være med, men kom med i prosjektet tidlig høsten 2014. Prosjekt «Midtre Agder» ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe, samt at det ble avholdt noen møter mellom ordfører og rådmenn. Ordfører Ånen Werdal i Hægebostad ble valgt som leder for styringsgruppen og rådmann Kjell Olav Hæåk i Audnedal var prosjektleder. Prosjektet utarbeidet flere delutredninger med kommunestyrevedtak på hver delutredning for å sikre politisk forankring. Både delutredning 1 og 2 ble vedtatt av alle kommunestyrene. Prosjektet stoppet opp da Åseral i folkeavstemming på kommunevalgdagen i 2015 sa et klart nei til å være med videre i prosjektet.

Etter at Hægebostad våren 2016, som siste kommune ut, sa nei til Lyngdal 3, sendte Audnedal kommune i april 2016 en ny invitasjon til både Hægebostad og Marnardal der de ble utfordret til å se på sammenslåing av begge eller bare en av dem med Audnedal. Marnardal kommune takket nei, mens det ble gjennomført to møter med Hægebostad kommune om en mulig intensjonsavtale. Forhandlingene med Hægebostad ble ikke sluttført, da det underveis viste seg at Hægebostad ikke kunne forholde seg til Audnedal sin tidsfrist, pga. pågående forhandlinger med Kvinesdal kommune.

«Nye Lindesnes» med kommunene Audnedal, Lindesnes, Mandal, Marnardal og Åseral

Kommunestyret vedtok i september 2014 å være med i et prosjekt for å se på muligheten for sammenslåing av kommunene i Lindesnesregionen. Åseral gav etter relativt kort tid beskjed om at de ikke ønsket å være med videre i prosjektet. Prosjekt Nye Lindesnes ble deretter organisert med en politisk styringsgruppe og en arbeidsgruppe bestående av rådmennene. Rådmann Hans Stusvik i Marnardal har vært prosjektleder, og daglig leder i Lindesnesregionen Dagfinn Lauvslund sekretær for prosjektet. Fram til kommunevalget var ordfører i Mandal leder for styringsgruppen mens ordfører i Lindesnes overtok etter valget.

Det er gjennomført 10 møter i styringsgruppen og produsert et omfattende materiale. Prosjektet Nye Lindesnes ble i utgangspunktet lagt opp som en prosess etter plan- og bygningsloven, med mål om å vedta sluttdokumentet (en utvidet intensjonsavtale) som en likelydende kommunedelplan i hver av de gamle kommunene. Det ble utarbeidet et planprogram i henhold til plan- og bygningslovens krav, som ble lagt ut til offentlig gjennomsyn. Fylkesmannen i Vest-Agder gav en svært positiv uttalelse til planprogrammet i høringen, basert på mål og kriterier for kommunereformen.

Den avtalte framdriftsplanen i Nye Lindenes var at kommunene skulle fatte vedtak om retningsvalg før sommeren 2015, altså følge løp 1. Audnedal kommunestyre vedtok i mars 2015 å ikke gå videre i prosjektet.

Lyngdal 5/4/3/2 med kommunene Audnedal, Farsund, Hægebostad, Lindesnes og Lyngdal
Initiativet til Lyngdal 5 kom fra Farsund og Lyngdal i mai 2014, og kommunestyret gav i september positiv tilbakemelding på invitasjonen. I samme vedtak ble det gjort klart at Audnedal også ville delta i et prosjekt i Lindesnesregionen. Prosjektet ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe. Ordfører Jan Kristensen i Lyngdal ledet styringsgruppen og hans rådmann Norman Udland var prosjektleder.

Arbeidet med et grunnlagsdokument kalt «Visjoner og mål» for den nye kommunen ble presentert på felles kommunestyremøte for de 5 kommunene i mars 2015. Kort tid etter trakk Farsund seg fra prosjektet. Grunnlagsdokumentet ble fullført for de resterende 4 kommunene på felles formannskapsmøte i mai 2015. Den avtalte framdriftsplanen i prosjektet var at kommunene skulle fatte vedtak om retningsvalg før sommeren 2015, altså følge løp 1. Dette gjorde alle kommunene med unntak av Lindesnes kommune, som ble observatør i det videre arbeidet. Det ble derfor parallelt med utarbeidelse av intensjonsavtale for «Lyngdal 3», også utarbeidet intensjonsavtale for «Lyngdal 4».

Ut over høsten samlet kommunene i Lyngdal 4 seg om å heller følge løp 2 i reformen. 10. desember vedtok kommunestyret i Lindesnes etter folkeavstemningen om retningsvalget å avslutte sin deltakelse i prosjektet «Lyngdal 4».

14. og 15. februar ble det gjennomført folkeavstemming i Audnedal om intensjonsavtalen for «Lyngdal 3», med god oppslutning og klart ja-flertall. Lyngdal kommunestyre sa også ja til sammenslåing. Hægebostad kommune hadde folkeavstemming i mars, der ble det flertall mot sammenslåing, og kommunestyret vedtok deretter å ikke gå videre med prosjektet.

Selv om alternativet med bare to kommuner tidligere ikke var ansett som aktuelt, ble begge kommunene nå enige om å slå seg sammen likevel. Den 26.05.16 behandlet begge kommunestyrene i Audnedal og Lyngdal den framforhandlede intensjonsavtalen for Lyngdal 2, og gjorde vedtak om å søke sammenslåing av de to kommunene. Audnedals vedtak lyder slik:

- «1. Audnedal kommunestyre vedtar å bygge en ny kommune sammen med Lyngdal kommune. Den nye kommunen skal være operativ fra 01.01.2020. Dannelsen av den nye kommunen skjer med grunnlag i vedtatt intensjonsavtale.
2. Dersom Hægebostad og/eller Lindesnes kommune innen 30.06.16 tar opp saken igjen og gjør vedtak om at de ønsker sammenslåing i «Lyngdal 3/4», åpnes det for at disse kommunene kan inngå i den nye kommunen med basis i tidligere utarbeidet intensjonsavtale.
3. Under forutsetning av at Lyngdal kommune gjør likelydende vedtak i pkt. 1 og 2, anser Audnedal kommunestyre at sak vedrørende hvem Audnedal kommune skal slå seg sammen med som avsluttet. Vedtaket oversendes Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder for videre behandling.»

1.11.2 Alternativer som har vært diskutert

Audnedal kommune har deltatt i tre ulike konstellasjoner, hvor diskusjonene har omfattet ulike antall kommuner på ulike tidspunkt.

- «Midtre Agder», et alternativ med de fire innlandskommunene Audnedal, Hægebostad, Marnardal og Åseral som deltakere.
- «Nye Lindesnes» med kommunene Audnedal, Lindesnes, Mandal, Marnardal og Åseral. Disse 5 utgjør medlemmene i Lindesnesregionen.
- «Lyngdal 5/4/3/2» med kommunene Audnedal, Farsund, Hægebostad, Lindesnes og Lyngdal

1.11.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Audnedal kommunestyre har vært opptatt av involvering av og informasjon til kommunens innbyggere. Tiltakene har vært folkemøter, besøk av ordfører på ungdomsskole og videregående skole, brosjyrer, informasjon på kommunens hjemmeside og kommunens facebookside, to spørreundersøkelser og en folkeavstemning. Det har også jevnlig vært gitt informasjon til ansatte.

Det har vært gjennomført 6 folkemøter. Alle folkemøtene er filmet og i ettertid lagt ut på kommunens hjemmeside. Oppmøtet på møtene har jevnt over vært veldig bra og med stort engasjement fra innbyggerne. Brosjyrer med informasjon om intensjonsavtalen for «Lyngdal 3» ble sendt ut til alle husstander i kommunen i forkant av folkeavstemningen.

Spørreundersøkelsen i januar 2015 ble gjennomført av elever ved Byremo ungdomsskole som et prosjekt. 200 innbyggere ble spurt. 46 % ønsket en kommunesammenslåing. 40 % svarte nei og 14 % vet ikke. Det ble også spurt om hvilke prosjekt som ble foretrukket. 72 % foretrakk prosjektet med «Midtre Agder», 11 % «Lyngdal 5» og 10 % «Nye Lindesnes».

Spørreundersøkelsen i mai 2015 ble gjennomført av TNS Gallup og 400 innbyggere ble spurt. 47 % foretrakk prosjektet med «Lyngdal 4» og 46 % foretrakk «Midtre Agder».

Folkeavstemning ble gjennomført 14. og 15. februar 2016. Avstemningen gjaldt ja eller nei til kommunesammenslåing basert på intensjonsavtalen for prosjektet «Lyngdal 3». Oppmøtet var godt med 65 % valgdeltakelse. 59 % stemte for sammenslåing og 41 % mot.

1.11.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger ferdige intensjonsavtaler for «Lyngdal 4» med kommunene Lyngdal, Hægebostad, Audnedal og Lindesnes, for «Lyngdal 3» med kommunene Lyngdal, Hægebostad, Audnedal, og for «Lyngdal 2» med Lyngdal og Audnedal.

1.12 1032 Lyngdal

1.12.1 Prosessene fram til vedtak

Lyngdal kommune tok tidlig initiativ til reformprosjekter, og har i hele perioden uttrykt et ønske om å bli del av noe større. Kommunen har arbeidet parallelt langs to spor – en stor Listerkommune, eller en blandet kommune med både Lindesnes- og Listerkommuner. Kommunestyret har valgt en styringsgruppe til å lede reformarbeidet og delta i begge utredningsprosjektene, bestående av ordfører og to andre politikere, rådmannen og en tillitsvalgt.

I mai 2014 sendte ordførerne i Farsund og Lyngdal likelydende brev med invitasjon til å delta i kommunestrukturprosjektet til ordførerne i Listerkommunene, samt Audnedal og Lindesnes. Alle unntatt Sirdal takket ja. I september ble det avholdt et felles formannskapsmøte for alle de involverte kommunene. På møtet gav kommunene uttrykk for at de ikke ønsket å lage ett storprosjekt der alle deltok. Man anså dette som for omfattende og ikke realiserbart. I stedet ble det valgt å etablere to parallelle prosjekter, hvor Farsund, Hægebostad og Lyngdal skulle delta i begge. Prosjektene ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe.

Lister 5 med kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal og Lyngdal

I Lister 5 – prosjektet ble Ånen Werdal, daværende ordfører i Hægebostad kommune, valgt som leder av styringsgruppa, mens daglig leder i regionrådet Svein Vangen ble valgt som leder og sekretær for arbeidsgruppa. Det ble jobbet godt i prosjektet, og produsert grunnlagsrapport for en ny kommune med navnet Lister. Imidlertid vedtok Lyngdal 18. juni 2015 et retningsvalg som innebar å prioritere arbeidet i Lyngdal 4 – prosjektet. Også Hægebostad gjorde tilsvarende retningsvalg. Lister 5 ble med dette avsluttet.

Lyngdal 5/4/3/2 med kommunene Audnedal, Farsund, Hægebostad, Lindesnes og Lyngdal

I Lyngdal 5 prosjektet ble ordfører Jan Kristensen i Lyngdal valgt som leder for styringsgruppen og rådmann Norman Udland i Lyngdal ble prosjektleder.

Arbeidet med et grunnlagsdokument kalt «Visjoner og mål» for den nye kommunen ble presentert på felles kommunestyremøte for de 5 kommunene i mars 2015. Kort tid etter trakk Farsund seg fra prosjektet. Grunnlagsdokumentet ble fullført for de resterende 4 kommunene på felles formannskapsmøte i mai 2015. Den avtalte framdriftsplanen i prosjektet var at kommunene skulle fatte vedtak om retningsvalg før sommeren 2015, altså følge løp 1. Dette gjorde alle kommunene med unntak av Lindesnes kommune, som ble observatør i det videre arbeidet. Det ble derfor parallelt med utarbeidelse av intensjonsavtale for «Lyngdal 3», også utarbeidet intensjonsavtale for «Lyngdal 4».

Ut over høsten samlet kommunene i Lyngdal 4 seg om å heller følge løp 2 i reformen. Folkeavstemningen i Lindesnes valgte «Nye Lindesnes» som retningsvalg og 10. desember vedtok kommunestyret i Lindesnes å avslutte sin deltakelse i prosjektet «Lyngdal 4».

I februar 2016 ble det gjennomført folkeavstemming i Audnedal om intensjonsavtalen for «Lyngdal 3», med god oppslutning og klart ja-flertall. 17. mars 2016 vedtok Lyngdal også å gå for Lyngdal 3, under forutsetning av likelydende vedtak i kommunestyrene i Audnedal og Hægebostad.

Hægebostad hadde folkeavstemming senere i mars der det ble flertall mot sammenslåing, og kommunestyret vedtok deretter å ikke gå videre med prosjektet.

Selv om alternativet med bare to kommuner tidligere ikke var ansett som aktuelt, ble begge kommunene nå enige om å slå seg sammen likevel. Den 26.05.16 behandlet kommunestyrene i Audnedal og Lyngdal den framforhandlede intensjonsavtalen for Lyngdal 2, og gjorde vedtak om å søke sammenslåing av de to kommunene. Lyngdals vedtak lyder:

- «1. Lyngdal kommunestyre vedtar å bygge en ny kommune samme med Audnedal kommune. Den nye kommunen skal være operativ fra 1.1.2020. Dannelsen av den nye kommunen skjer med grunnlag i vedtatt intensjonsavtale.*
- 2. Dersom Hægebostad og/eller Lindesnes kommune innen 30.06.16 tar opp saken igjen og gjør vedtak om at de ønsker sammenslåing i «Lyngdal 3/4», åpnes det for at disse kommunene kan inngå i den nye kommunen med basis i tidligere utarbeidet intensjonsavtale.*
- 3. Under forutsetning av at Audnedal kommune gjør likelydende vedtak i pkt. 1 og 2, anser Lyngdal kommunestyre at sak vedrørende hvem Lyngdal kommune skal slå seg sammen med som avsluttet. Vedtaket oversendes Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder for videre behandling.»*

1.12.2 Alternativer som har vært diskutert

Lyngdal kommune har deltatt i to ulike konstellasjoner, hvor diskusjonene har omfattet ulike antall kommuner på ulike tidspunkt.

- «Lyngdal 5/4/3/2» med kommunene Audnedal, Farsund, Hægebostad, Lindesnes og Lyngdal
- «Lister 5» med kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal og Lyngdal

1.12.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Det er gjennomført 2 folkemøter, ett om prosjektene Lyngdal 4 og Lister 5, og senere ett om Lyngdal 3 med intensjonsavtalen. Lyngdal ungdomsråd har hatt møte om kommunereformen med ordfører og rådmann til stede.

I mai 2015 ble felles informasjonsbrosjyre og flygeblad sendt til alle husstandene i alle kommunene i Lyngdal 4 prosjektet. I oktober ble intensjonsavtale for Lyngdal 3 samt informasjonsskriv fra ordføreren sendt til alle husstander i Lyngdal. En lokal Facebookside kalt «Din nye kommune?» blir opprettet, administrert av ordførerne.

I oktober-november 2015 ble det gjennomført en innbyggerundersøkelse i Lyngdal med 800 telefonintervjuer til innbyggere over 16 år. 65 % av innbyggerne var positive til at Lyngdal slår seg sammen med andre omkringliggende kommuner. Av innbyggere som ønsker sammenslåing er 78 % positive til «Lyngdal 4» alternativet, mens 54 % er positive til «Lyngdal 3». Det er ikke gjennomført folkeavstemming.

1.12.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger ferdige intensjonsavtaler for «Lyngdal 4» med kommunene Lyngdal, Hægebostad, Audnedal og Lindesnes, for «Lyngdal 3» med kommunene Lyngdal, Hægebostad, Audnedal, og for «Lyngdal 2» med Lyngdal og Audnedal.

2 KOMMUNER SOM HAR VEDTATT AT DE IKKE SKAL SLÅ SEG SAMMEN MED ANDRE

2.1 0901 Risør

2.1.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret i Risør har i hele reformperioden signalisert åpenhet og vilje til delta i prosesser. Det har siden august 2014 vært et ad hoc kommunereformutvalg ledet av ordfører med tre andre politikere, en kommunalsjef og to tillitsvalgte som medlemmer. Det er sondert mot nabokommuner og i tillegg har kommunen deltatt i alle deler av det felles arbeidet i regionrådet for Østre Agder. I januar 2016 ble det opprettet et forhandlingsutvalg bestående av ordfører, varaordfører og opposisjonsleder, samt en referansegruppe med representanter fra alle partier og de tillitsvalgte.

Kommunen har gjennomført en egen vurdering ut fra mål og kriterier for reformen. Kommunen har deltatt i den felles utredningen i regi av regionrådet fra september 2015, som etter at Froland og Grimstad trakk seg ut, omfattet 6 kommuner i Østre Agder. Etter at også Åmli trakk seg, ledet dette fram til en intensjonsavtale for Arendal og de 4 østligste kommunene. Vegårshei vedtok da avtalen forelå i april 2016 å ikke bli med videre.

Risør kommune har hatt en aktiv rolle som utredningssekretariat for fellesutredningene i 6K fra høsten 2015, og som prosessleder for de påfølgende forhandlingene om intensjonsavtaler. Sentrale roller i disse prosessene har ordfører Per Kristian Lunden, kommuneplanlegger Sigrid Helledal Garthe og rådmann Trond Aslaksen hatt. Fylkesmannen har også gitt betydelig bistand i disse prosessene.

Den reviderte intensjonsavtalen for 4K-Øst mellom Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal kommune var klar sent i april. Etter at innbyggerundersøkelsen viste liten støtte til 4K-Øst, har alle de aktuelle kommunene gjort vedtak om å ta undersøkelsen til etterretning og ikke gå videre med dette alternativet. Deretter tok Gjerstad kommune et nytt initiativ for å undersøke alternativer mellom de 4 østlige kommunene, uten Arendals deltakelse. Da Vegårshei og Tvedestrand ikke ønsket dette, gjorde Gjerstad kommunestyre vedtak om å invitere Risør til å lage en intensjonsavtale for disse to kommunene. Det ble avholdt ett forhandlingsmøte, men arbeidet stoppet opp da Risør kommunestyre 22. juni 2016 gjorde dette avsluttende vedtaket:

«Bystyret respekterer den tydelige innstillingen fra innbyggerundersøkelsen og folkeavstemning om 4K-Øst (Risør, Gjerstad, Tvedestrand og Arendal) og arbeider ikke videre med sammenslåingsalternativer som omfatter Arendal.

Ordfører får fullmakt til å utforme svar til Fylkesmann/Departement. Sendes bystyrepreressantene til orientering/uttale i forkant.

Risør bystyre ønsker ikke på nåværende tidspunkt en sammenslåing av Risør og Gjerstad kommuner, da det er vanskelig å se at dette langsiktig kan sikre bedre tjenester til innbyggerne samt styrke lokaldemokrati og samfunnsutvikling i Risør.»

2.1.2 Alternativer som har vært diskutert

Risør har gjennom reformarbeidet hatt dialog i større eller mindre grad med Kragerø, Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Tvedestrand og Arendal. Det har vært diskusjoner mm. om disse alternativene, jf. beskrivelsen ovenfor:

- Gjerstad, Risør og eventuelt Kragerø
- 7K (Arendal, Tvedestrand, Risør, Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Grimstad)
- 6K (Arendal, Tvedestrand, Risør, Gjerstad, Vegårshei, Åmli)

- 5K (Arendal, Tvedestrand, Risør, Gjerstad, Vegårshei)
- 4K (Arendal, Tvedestrand, Risør, Gjerstad)
- 4K uten Arendal (Østregionen med Tvedestrand, Risør, Gjerstad, Vegårshei)
- 3K (Gjerstad, Risør, Vegårshei)
- 2K (Gjerstad, Risør)

2.1.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har avholdt tre folkemøter i reformperioden, og deltatt på to fellesmøter i 5K-Øst for hhv. næringslivet og landbruksnæringen i april 2016. Risør deltok på fellesseminar for ungdomsrådene i Østre Agder i mars 2015. Kommunen arrangerte også en konferanse om kommunereformen for Østre Agder, med deltakelse fra UIA, NHO og Telemarksforskning.

Innbyggerundersøkelse ble gjennomført høsten 2015 i regi av Østre Agder regionråd felles for alle de 8 kommunene. Resultatene i Risør (600 intervjuer) viser at innbyggerne er splittet. Like mange (48 %) er for som mot en kommunesammenslåing. Klart flest (74 %) ønsker Gjerstad dersom det blir kommunesammenslåing. Kun 17 % ønsker storkommune på Østre Agder.

En andre innbyggerundersøkelse ble gjennomført i mai 2016 basert på den utarbeidede intensjonsavtalen for 4K-Øst. Resultatene i Risør (603 intervjuer) viser at bare 18 % av innbyggerne er for 4K-Øst (sammenslåing mellom Risør, Gjerstad, Tvedestrand og Arendal kommune), mens 63 % er mot. 67 % mener temaet kommunesammenslåing er viktig, og 31 % mener de har stor kunnskap om temaet kommunesammenslåing.

En informasjonsbrosjyre i regi av 5K-Øst ble distribuert til alle husstander i Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal i april 2016. En informasjonsavis i regi av 4K-Øst ble distribuert til alle husstander i Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal i mai.

Risør holdt folkeavstemning 30.05.16. Valgdeltakelsen var på beskjedne 28%. Bare 12 % stemte for 4K-Øst, mens 84 % stemte for at Risør skulle forbli egen kommune.

2.1.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for 5K-Øst, dvs. kommunene Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal var ferdig i april 2016. En revidert intensjonsavtale uten Vegårshei kalt 4K-Øst foreligger også.

2.2 0904 Grimstad

2.2.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret i Grimstad har i hele perioden ment at kommunen er stor nok til å stå alene, og hatt begrenset interesse for å gå inn i drøftinger med andre kommuner. Det har siden februar 2015 vært en arbeidsgruppe for kommunereformen ledet av ordfører med to andre politikere og rådmannen som medlemmer. Det har vært samtaler med nabokommuner i alle retninger, og Grimstad har deltatt i den helt innledende fase av det felles arbeidet i regionrådet for Østre Agder.

Kommunen har selv gjennomført en større rapport med bl.a. egenvurdering ut fra mål og kriterier for reformen. Kommunestyret konkluderte i juni 2015 med at denne utredningen ikke

gav grunnlag for å endre mening om at nullalternativet er best både for Grimstad og regionen, og avsluttet sitt reformarbeid. Grimstad ble med dette den andre kommunen etter Froland til å trekke seg fra det felles arbeidet i østregionen. Grimstad kommune bekreftet dette vedtaket to ganger gjennom 2016.

Grimstad kommune hadde møter med Lillesand og Birkenes og Knutepunkt Sørlandet i 2015 med utveksling av informasjon i utredningsfasen, men sa i februar 2016 nei til henvendelse fra ordføreren i Lillesand om samtaler med Lillesand og Birkenes. Kommunestyret sa samtidig nei til den nye invitasjonen fra formannskapet i Arendal om å delta i samtaler om framtidig kommunestruktur med kommunene Åmli, Vegårshei, Gjerstad, Risør, Tvedestrand, Froland og Arendal, altså Østre Agder kommunene (8K).

Grimstad har i sin avsluttende behandling i juni 2016 ikke signalisert noen alternative framtidige sammenslåingsalternativer for egen del, men har vedtatt å satse på økt samarbeid med nabokommuner. Vedtaket er:

«Kommunestyret i Grimstad mener kommunen har en størrelse, tjenestekvalitet og et vekstpotensial som gjør at den kan ivareta fremtidige oppgaver på en god måte. Kommunestyret i Grimstad har likevel gjennom en grundig utredning vurdert ulike alternativer til ny kommunestruktur. Etablering av en ny kommune vil kreve svært store menneskelige ressurser og oppmerksomhet, mens gevinstene for en stor kommune som Grimstad er uklare. Etter kommunestyrets vurdering vil en rekke av fordelene som kan begrunne en ny kommunestruktur, også kunne oppnås gjennom et tettere samarbeid store kommuner i mellom. Dette gjelder særlig i forholdet mellom Grimstad og Arendal. Grimstad kommune går derfor ikke videre med kommunesammenslåing nå, men vil i de kommende årene satse på økt samarbeid med nabokommunene. Etter kommunestyrets vurdering er også regionen i dag tjent med at Grimstad består som en sterk og selvstendig kommune. Grimstad kommune avslutter derfor arbeidet med kommunereformen.»

2.2.2 Alternativer som har vært diskutert

I egenutredningen «Utredning om kommunestruktur for Grimstad kommune» ble følgende alternativer drøftet:

- Vest-kommunen: Birkenes, Lillesand og Grimstad
- Øst-kommunen: Arendal, Grimstad og/eller Froland og/eller Tvedestrand
- Østre Agder (8K): Gjerstad, Risør, Vegårshei, Åmli, Tvedestrand, Froland, Arendal og Grimstad
- Kystkommunen: Lillesand, Grimstad, Arendal, Tvedestrand og Risør

Grimstad kommune har utvekslet informasjon i utredningsfasen med Lillesand og Birkenes kommuner og sekretariatet i Knutepunkt Sørlandet vinteren og våren 2015. Grimstad har takket nei til henvendelser fra ordfører i Lillesand og fra formannskapet i Arendal om samtaler om framtidig kommunestruktur.

2.2.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har ikke avholdt folkemøter eller andre involveringsmøter med f.eks. næringslivet. Grimstad deltok på fellesseminar for ungdomsrådene i Østre Agder 24.03.15. Det er ikke avholdt folkeavstemning.

Innbyggerundersøkelse ble gjennomført høsten 2015 i regi av Østre Agder regionråd felles for alle de 8 kommunene. Resultatene i Grimstad (800 intervjuer) viser flertall mot kommunesammenslåing (63 %). Innbyggerne ønsker først og fremst sammenslåing med Lillesand (44 %) og Arendal (31%) dersom det likevel blir kommunesammenslåing. Kun 16 % ønsker en storkommune på Østre Agder.

2.2.4 Intensjonsavtaler

Det er ikke utarbeidet noen intensjonsavtaler.

2.3 0912 Vegårshei

2.3.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret i Vegårshei har i hele perioden vært skeptisk til sammenslåing for egen del, men har i respekt for utredningsplikten tatt del i arbeidet i regionen da dette kom i gang. Det har siden oktober 2014 vært et kommunereformutvalg ledet av ordfører med 4 andre politikere og rådmannen som medlemmer. Det er sonderet mot nabokommuner og i tillegg har kommunen deltatt i det felles arbeidet i regionrådet for Østre Agder.

Kommunen har selv gjennomført en egen vurdering ut fra mål og kriterier for reformen. Vegårshei kommune har deltatt i den felles utredningen i regi av regionrådet fra september 2015, som etter at Froland og Grimstad trakk seg ut, omfattet 6 kommuner i Østre Agder. Etter at også Åmli trakk seg, ledet dette fram til en intensjonsavtale for Arendal og de 4 østligste kommunene. Vegårshei vedtok da avtalen forelå i april 2016, å ikke bli med videre. De har derfor bare delvis deltatt i den informasjonsvirksomheten mot innbyggerne som ble gjennomført basert på intensjonsavtalen. Vegårshei er derfor heller ikke omfattet av den innbyggerundersøkelsen som ble foretatt i de 4 andre kommunene. Etter at denne undersøkelsen viste svært liten støtte i befolkningen, tok Gjerstad kommune et nytt initiativ for å undersøke alternativer uten Arendals deltakelse. Vegårshei sa nei til denne henvendelsen, og vedtok samtidig å avslutte reformarbeidet for egen del.

Vegårshei kommunestyres vedtak fra 19. april 2016 lyder:

- «1. Vegårshei kommune vedtar ikke intensjonsavtale som har som mål å slå sammen Vegårshei med Arendal, Tvedestrand, Risør og Gjerstad.*
- 2. Bakgrunnen for vårt standpunkt er kommunens egen utredning, utredning fra Østre Agder og av respekt for innbyggerundersøkelsen om kommunesammenslåing sier Vegårshei kommunestyre ja til å fokusere på fortsatt utvikling av kommunen til beste for både egne innbyggere og regionen.*
- 3. Kommunestyret forutsetter at Regjering og Storting står bak entydige uttalelser om at kommuner ikke skal tvinges til sammenslåing, ei heller i form av økonomiske virkemidler.*
- 4. Vedtaket oversendes Storting og Regjering.*

Vedtaket ble 24. mai 2016 supplert slik:

«Kommunestyret i Vegårshei takker for invitasjonen fra Gjerstad og Risør til å inngå samtaler om en intensjonsavtale for 3K, men mener at Vegårshei er best tjent med å bestå som egen kommune og avslutter herved arbeidet med kommunereformprosessen.»

2.3.2 Alternativer som har vært diskutert

Det har vært sonderinger, utredninger, diskusjoner og forhandlinger om disse alternativene, jf. beskrivelsen ovenfor:

- Østre Agder (8K): Gjerstad, Risør, Vegårshei, Åmli, Froland, Tvedestrand, Grimstad og Arendal
- 6K-Øst: Gjerstad, Risør, Vegårshei, Åmli, Tvedestrand og Arendal
- 5K-Øst: Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal
- Østregionen: Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Vegårshei
- Tvedestrand og Vegårshei

2.3.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har avholdt 1 folkemøte og deltatt på to fellesmøter i 5K-Øst for hhv. næringslivet og landbruksnæringen, alle i april 2016. Vegårshei deltok på fellesseminar for ungdomsrådene i Østre Agder i mars 2015. Det er ikke avholdt folkeavstemning.

Innbyggerundersøkelse ble gjennomført høsten 2015 i regi av Østre Agder regionråd felles for alle de 8 kommunene. Resultatene i Vegårshei (300 intervjuer) viser et klart flertall mot kommunesammenslåing (75 %). Innbyggere ønsker først og fremst sammenslåing med Gjerstad (47 %) og Tvedestrand (46 %) dersom det blir kommunesammenslåing. Kun 13 % ønsker storkommune på Østre Agder.

En informasjonsbrosjyre i regi av 5K-Øst ble distribuert til alle husstander i Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal i april 2016. Den etterfølgende informasjonsavisen for 4K-Øst ble ikke distribuert i Vegårshei.

2.3.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger intensjonsavtale for 5K-Øst fra april 2016 for de fem kommunene Arendal, Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Vegårshei. Vegårshei trakk seg fra arbeidet da intensjonsavtalen forelå, og har ikke vedtatt avtalen.

2.4 0914 Tvedestrand

2.4.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret i Tvedestrand har i hele reformperioden signalisert åpenhet og vilje til delta i prosesser. Det har siden november 2014 vært et kommunereformutvalg ledet av ordfører med fire andre politikere, rådmannen og en tillitsvalgt som medlemmer. Det er sondert mot nabokommuner og i tillegg har kommunen deltatt i alle deler av det felles arbeidet i regionrådet for Østre Agder. I februar 2016 ble det opprettet et forhandlingsutvalg bestående av ordfører, varaordfører og opposisjonsleder, med en tillitsvalgt som observatør og rådmannen som sekretær.

Kommunen har gjennomført en egenvurdering ut fra mål og kriterier for reformen. Kommunen har deltatt i den felles utredningen i regi av regionrådet fra september 2015, som etter at Froland og Grimstad trakk seg ut, omfattet 6 kommuner i Østre Agder. Etter at også Åmli trakk seg, ledet dette fram til en intensjonsavtale for Arendal og de 4 østligste kommunene. Vegårshei vedtok da avtalen forelå i april 2016, å ikke bli med videre.

Den reviderte intensjonsavtalen for 4K-Øst mellom Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal kommune ble vedtatt av kommunestyret i Tvedestrand 26. april 2016. Etter at innbyggerundersøkelsen viste liten støtte til 4K-Øst, har alle de aktuelle kommunene gjort vedtak om å ta undersøkelsen til etterretning og ikke gå videre med dette alternativet. Deretter tok Gjerstad kommune et nytt initiativ for å undersøke alternativer mellom de 4 østlige kommunene, uten Arendals deltakelse. Tvedestrand ønsket ikke å delta i dette.

Kommunestyrets endelige vedtak 22. juni 2016 er:

«Tvedestrand kommunestyre vedtar ikke å gå videre med intensjonsavtalen med 4K Øst; Arendal, Risør, Gjerstad og Tvedestrand.

Tvedestrand kommunestyre vedtar å fortsette som selvstendig kommune. Begrunnelsen for kommunestyrets vedtak er den klare anbefalingen som fremkommer i brukerundersøkelsen og fra folkemøtene, jfr. kommunestyresakene av 9.2.2016 og 26.4.2016.

Signaler:

Hvis det blir aktuelt å bruke tvang eller at andre forhold tilsier sammenslåing med andre kommuner, vil kommunestyret primært signalisere alternativet 8K med alle Østre Agder kommunene, subsidiært 4K Vest med Arendal, Grimstad, Froland og Tvedestrand.»

2.4.2 Alternativer som har vært diskutert

Tvedestrand har gjennom reformarbeidet hatt dialog med følgende kommuner: Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Risør og Arendal. Det har vært diskusjoner mm. om disse alternativene, jf. beskrivelsen ovenfor:

- 8K (Arendal, Tvedestrand, Risør, Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Grimstad og Froland)
- 6K (Arendal, Tvedestrand, Risør, Gjerstad, Vegårshei, Åmli)
- 5K (Arendal, Tvedestrand, Risør, Gjerstad, Vegårshei)
- 4K (Arendal, Tvedestrand, Risør, Gjerstad)
- 4K uten Arendal (Østregionen (Tvedestrand, Risør, Gjerstad, Vegårshei))

2.4.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har avholdt fem folkemøter i egen regi våren 2016, og deltatt på to fellesmøter i 5K-Øst for hhv. næringslivet og landbruksnæringen i april 2016. Tvedestrand har våren 2016 også hatt møte med barne- og ungdomsrådet og hatt møte med videregående skole, samt deltatt på fellesseminar for ungdomsrådene i Østre Agder i mars 2015. Det har også vært 2 folkemøter høsten 2015 i regi av lokale politiske partier og en lokal velforening. Det er ikke holdt folkeavstemning.

Innbyggerundersøkelse ble gjennomført høsten 2015 i regi av Østre Agder regionråd felles for alle de 8 kommunene. Resultatene i Tvedestrand (600 intervjuer) viser at innbyggerne er splittet. 48 % er for og 45 % er mot en kommunesammenslåing. Innbyggerne ønsker først og fremst sammenslåing med Vegårshei (50 %) og Risør (49 %) dersom det blir kommunesammenslåing. Kun 17 % ønsker storkommune på Østre Agder.

En andre innbyggerundersøkelse ble gjennomført i mai 2016 basert på den utarbeidede intensjonsavtalen for 4K-Øst. Resultatene i Tvedestrand (611 intervjuer) viser at 31 % av innbyggerne er for 4K Øst (sammenslåing mellom Risør, Gjerstad, Tvedestrand og Arendal kommune), mens 55 % er mot. 70 % mener temaet kommunesammenslåing er viktig, og 38 % mener de har stor kunnskap om temaet kommunesammenslåing.

En informasjonsbrosjyre i regi av 5K-Øst ble distribuert til alle husstander i Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal i april 2016. En informasjonsavis i regi av 4K-Øst ble distribuert til alle husstander i Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal i mai.

2.4.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for 5K-Øst, dvs. kommunene Gjerstad, Risør, Vegårshei, Tvedestrand og Arendal var ferdig i april 2016. En revidert intensjonsavtale uten Vegårshei kalt 4K-Øst foreligger også.

2.5 0919 Froland

2.5.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret i Froland behandlet kommunereformen første gang i desember 2014, hvor de tok reformen innover seg, og la et løp for hele perioden fram til endelig vedtak, med valg mellom nullalternativet eller sammenslåing i juni 2016. Formannskapet ble styringsgruppe. Setningen *«Imidlertid mener kommunestyret at Froland kommune innehar de elementer og egenskaper en framtidig kommune skal ha for å ivareta en optimal tjenesteyting på en effektiv måte»* inngår i vedtaket, og kan tolkes som et signal om hvor kommunestyret sto i saken.

Kommunen har selv gjennomført og rapportert en egnvurdering ut fra mål og kriterier for reformen. Kommunestyret vedtok i sitt møte 18. juni 2015 å fortsette sine sonderinger med Åmli, og ikke å ta opp andre samtaler før utfallet med Åmli er avklart. Man avviste invitasjonen fra Arendal bystyre bl.a. med henvisning til forventet vedtak i Grimstad om å si nei i deres møte 22. juni, og at 8K da i praksis vil være uaktuelt uansett. Froland ble med dette den første kommunen til å trekke seg fra samarbeidet under Østre Agder regionråd.

Formannskapet i Froland vedtok i september 2015 et arbeidsutvalg til å utrede en felles kommune med Åmli. Men da saken kom opp i kommunestyret 18. februar 2016, med forslag om mandat til å inngå intensjonsavtale mm., så falt saken med 11 mot 8 stemmer.

Kommunestyrets sluttvedtak 16. juni 2016 lyder slik:

«Froland kommunestyre har etter en helhetlig og grundig prosess kommet til det resultat at Froland og dens innbyggere er mest tjent med å videreføre kommunen som en udelelig og selvstendig kommune.»

2.5.2 Alternativer som har vært diskutert

Froland og Åmli er det eneste alternativet som det er arbeidet konkret med. Froland var den første kommunen til å trekke seg fra det felles arbeidet under Østre Agder regionråd.

2.5.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har avholdt to folkemøter i 2015, og kommunereformen var tema på to møter med næringslivet ifbm. strategisk næringsplan. Ungdomsinvolvering har skjedd gjennom utsending av informasjon om reformen til skolen for diskusjon i klassene, samt en undersøkelse og informasjon til alle registrerte lag og foreninger for barn og unge i Froland. Kommunen har brukt sin hjemmeside og opprettet en egen side på Facebook. Det er ikke holdt folkeavstemning.

Innbyggerundersøkelse ble gjennomført høsten 2015 i regi av Østre Agder regionråd felles for alle de 8 kommunene. Resultatene i Froland (600 intervjuer) viser flertall mot kommunesammenslåing (86 %). Innbyggerne ønsker først og fremst sammenslåing med Åmli (46 %) dersom det likevel blir kommunesammenslåing. Kun 8 % ønsker en storkommune på Østre Agder.

2.5.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger et utkast til intensjonsavtale mellom Åmli og Froland, men denne er ikke slutført eller vedtatt av noen av de to kommunene.

2.6 0926 Lillesand

2.6.1 Prosessene fram til vedtak

Lillesand kommune har arbeidet svært aktivt med kommunereformen, både i egen regi og gjennom deltakelse i prosessen i Knutepunkt Sørlandet. Kommunen må kunne sies å ha vært en pådriver for reform. Lillesand vedtok tidlig i prosessen også å ha en sondering østover mot Grimstad kommune, men etter fornyet dialog avslo Grimstad denne invitasjonen endelig i februar 2016.

Bystyret i Lillesand startet arbeidet i juni 2014, og oppnevnte da et arbeidsutvalg for reformen bestående av ordfører og to andre politikere. Utvalget ble senere utvidet med to politikere, og det ble oppnevnt nytt utvalg etter kommunevalget. Administrasjonen deltok med rådmannen og sekretærfunksjon. I desember 2014 sluttet bystyret seg til mandat og opplegg for den felles administrative utredningen for alle de 7 kommunene i Knutepunkt Sørlandet. Dette arbeidet var organisert under regionrådet og rådmannsutvalget, og pågikk fram til 25. juni 2015, da den endelige rapporten ble lagt fram. Det var arbeidsgruppa selv som sto faglig ansvarlig for rapporten. Rapporten ga ikke noen klar anbefaling om hvilke modeller som var best, men konkluderte med at alternativet med alle de 7 kommunene burde vurderes og få en politisk avklaring først. Det ble enighet mellom kommunene om en framdriftsplan for den videre prosessen.

I september 2015 vedtok fem av de sju kommunestyrene å forhandle med tanke på å slå seg sammen til en ny kommune. De fem kommunene var Søgne, Songdalen, Birkenes, Lillesand og Kristiansand, og arbeidet fikk navnet K5. Kommunestyrene i Iveland og Vennesla sa nei til forhandlinger med de andre fem, og startet etter hvert sin egen tosidige prosess.

Etter kommunevalget valgte de fem kommunene hvert sitt forhandlingsutvalg fra de nye kommunestyrene. Disse besto av ordfører, varaordfører og et formannskapsmedlem (oftest leder av opposisjonen). To tillitsvalgte representerte felles de ansatte i alle kommunene.

Forhandlingsutvalgenes oppgave var å forhandle fram en intensjonsavtale om sammenslåing mellom de fem kommunene. Ordførerne dannet et arbeidsutvalg supplert av rådmennene, som har forberedt og fulgt opp arbeidet mellom møtene i forhandlingsutvalgene og felles formannskapsmøter. Ordfører Johnny Greibesland fra Songdalen ble valgt som leder både forhandlingsutvalget og arbeidsutvalget. Ordfører Astrid Hilde fra Søgne var nestleder med et særlig ansvar for prosessen med å utvikle intensjonsavtalen. Arbeidet ble intenst og omfattende, med 16 møter i arbeidsutvalget og 8 møter i forhandlingsutvalget, samt to felles formannskapsmøter. Intensjonsavtalen for Nye Kristiansand ble undertegnet av ordførerne 18.

februar 2016. Deretter ble det kjørt en samordnet kampanje med informasjon og innbyggerinvolvering fram mot endelig beslutning i juni, jf. beskrivelsen nedenfor.

Ingen av kommunene i Knutepunkt Sørlandet har gjennomført separate egenvurderinger ut fra mål og kriterier for reformen, da dette er i stor grad dekket opp av den felles utredningen i regionen, og ellers i rådmennenes saksutredninger.

Etter nei-flertallet i folkeavstemningen fattet bystyret i Lillesand dette avsluttende vedtaket 22. juni 2016:

«Bystyret i Lillesand ønsker ikke å gå videre med nye prosesser om kommunesammenslåing på nåværende tidspunkt.»

Bystyret i Lillesand avslo med dette også invitasjonen fra Birkenes om tosidige samtaler etter at K5 hadde falt.

2.6.2 Alternativer som har vært diskutert

Det har vært diskusjoner og sonderinger i kommunens arbeid rundt disse alternativene, jf. beskrivelsen ovenfor:

- Grimstad, Birkenes og Lillesand
- Birkenes og Lillesand

Konkrete reformdrøftinger er bare utført sammen med de 6 andre i Knutepunkt Sørlandet (Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne, Songdalen, Vennesla og Iveland), som etter hvert ble redusert til K5 da Vennesla og Iveland trakk seg ut.

2.6.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har både hatt egne aktiviteter, og har deltatt i det felles informasjons- og involveringsarbeidet i K5. Det har vært 4 folkemøter i Lillesand. Det har også vært felles debattmøte på ungdomsskolen for alle tiendeklassingene i kommunen, samt to informasjonsmøter og ett debattmøte for ansatte.

Ordførerne i K5 gjennomførte i mai 2016 en rundreise med stopp i alle kommunene, og opplegget ble avsluttet med et stort felles folkemøte på Finsland i Songdalen i regi av Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet. Det har også vært avholdt møte med næringslivet om reformen. Det var møte mellom ungdomsrådene og ordførerne i 5K den 12.02.16 og de samme ordførerne har gjennomført besøk på fem videregående skoler i de aktuelle kommunene.

Informasjon om reformen ble lagt ut på kommunens nettside, og på facebooksidene "Kommunereformen - Lillesand". I april 2016 ble det opprettet en egen felles nettportal for 5K-kommunene kalt «Nye Kristiansand». Ordførerne har hatt en rekke kronikker i aktuelle aviser. NRK1 Debatten (landsdekkende) ble arrangert i Kilden 2. juni 2016 med deltakelse av representanter for de aktuelle kommunene. Det er utgitt egen informasjonsavis i april 2016 for Nye Kristiansand som ble spredd til alle husstander.

Det har vært 3 innbyggerundersøkelser som er offentliggjort i reformperioden. Fædrelandsvennen fikk utført en enkel undersøkelse med to spørsmål i alle de 7

knutepunktkommunene i januar 2015⁷. I Lillesand var 67 % positiv og 21 % negativ til kommunesammenslåing, mens 34 % var positiv og 52 % negativ til en stor kommune av alle 7 i Knutepunktet. I april 2016 lanserte Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet en meningsmåling hvor tallene for Lillesand viste 47 % nei til Nye Kristiansand (K5), 41 % sa ja og 12 % vet ikke⁸.

I mai 2016 gjennomførte kommunene en innbyggerundersøkelse for Nye Kristiansand med 5.200 intervjuer og flere spørsmål. Undersøkelsen ble gjennomført parallelt i alle de 5 kommunene, med noen tilleggsspørsmål for de kommunene som også vurderte andre løsninger enn K5. Undersøkelsen viste dødt løp i Lillesand (1.200 intervjuer). 44 % var for sammenslåing i K5 og 44 % var mot, mens 12 % svarte vet ikke.

Lillesand holdt rådgivende folkeavstemning 6. juni 2016 hvor 33 % sa ja til Nye Kristiansand og 66 % sa nei. Valgdeltakelsen var på 53 %.

2.6.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for Nye Kristiansand mellom kommunene Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne og Songdalen, også kalt K5, ble undertegnet av ordførerne 18. februar 2016.

2.7 0929 Åmli

2.7.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret i Åmli har i hele perioden primært ønsket å stå alene. De har likevel i augustmøtet i 2014 gjort retningsvalg om å bruke Nidelva som referanse for kommuner det kan være aktuelt å sondere mot, i tilfelle kommunen blir tvunget til sammenslåing. Det har siden desember 2014 vært et kommunereformutvalg ledet av ordfører med 3 andre politikere og rådmannen som medlemmer. Det er sondert mot nabokommuner og i tillegg har Åmli deltatt i innledende fase av et felles arbeid i regionrådet for Østre Agder. Kommunestyret satte i januar 2015 som vilkår for å delta i dette, at det skulle være helt uforpliktende for Åmli kommune.

Kommunen har selv gjennomført en egenvurdering ut fra mål og kriterier for reformen. Kommunestyret konkluderte i april 2015 med at denne utredningen ikke gir grunnlag for å endre mening om at nullalternativet er best.

Åmli kommune har deltatt i den felles utredningen i regi av regionrådet fra september 2015, som etter at Froland og Grimstad trakk seg ut, omfattet 6 kommuner i Østre Agder. Åmli vedtok i februar 2016 å avslå tilbudet fra Arendal kommune om å videreføre dette arbeidet med en intensjonsavtale. Parallelt med arbeidet i 6K var det tosidige samtaler mellom Froland og Åmli som kommunen så mer positivt på, men også dette arbeidet stoppet opp i februar 2016 etter at Froland sa nei til videre utredning.

Kommunestyrets avsluttende vedtak i kommunereformen ble derfor fattet allerede 25. februar 2016 og lyder:

«Åmli kommune skal bestå som egen kommune.»

---

⁷ Dette var før det var kommet ut noen vesentlig informasjon til innbyggerne, og før den politiske prosessen hadde startet i området. Med 200 respondenter i hver omegnskommune er feilmarginen 4-7 %, og 3-5 % i Kristiansand med 401 intervjuer.

⁸ Det er 300 respondenter i hver av de fire omegnskommunene.

2.7.2 Alternativer som har vært diskutert

Det har vært diskusjoner og sonderinger om disse alternativene:

- Åmli og Nissedal
- Åmli og Froland
- Åmli og Vegårshei, Gjerstad, Risør, Tvedestrand og Arendal (6K). Froland og Nissedal deltok også i innledende del av prosessen.

Åmli kom aldri så langt som å gå i reelle forhandlinger i noen av alternativene.

2.7.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har ikke avholdt folkemøter eller andre involveringsmøter med f.eks. næringslivet. Åmli deltok på fellesseminar for ungdomsrådene i Østre Agder 24.03.15. Det er ikke avholdt folkeavstemning.

Innbyggerundersøkelse ble gjennomført høsten 2015 i regi av Østre Agder regionråd felles for alle de 8 kommunene. Resultatene i Åmli (272 intervjuer) viser flertall mot kommunesammenslåing (68 %). Innbyggerne ønsker først og fremst sammenslåing med Froland (43 %) dersom det likevel blir kommunesammenslåing. Kun 17 % ønsker en storkommune på Østre Agder.

2.7.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger et utkast til intensjonsavtale mellom Åmli og Froland, men denne er ikke slutført eller vedtatt av noen av de to kommunene.

2.8 0935 Iveland

2.8.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret i Iveland synes i hele perioden å ha vært delt i synet på om alenegang er et godt alternativ for Iveland på sikt. Iveland kommune deltok aktivt i reformprosessen i Knutepunkt Sørlandet i den første fasen med administrativ utredning. Etter at Vennesla valgte å ikke ta del i den politiske prosessen mellom de 7 kommunene da denne skulle starte opp i september 2015, var det heller ikke aktuelt for Iveland å være med videre.

I november 2014 sluttet kommunestyret seg til mandat og opplegg for den felles administrative utredningen for alle de 7 kommunene i Knutepunkt Sørlandet. Dette arbeidet var organisert under regionrådet og rådmannsutvalget, og pågikk fram til 25. juni 2015, da den endelige rapporten ble lagt fram. Det var arbeidsgruppa selv som sto faglig ansvarlig for rapporten. Rapporten ga ikke noen klar anbefaling om hvilke modeller som var best, men konkluderte med at alternativet med alle de 7 kommunene burde vurderes og få en politisk avklaring først. Det ble enighet mellom kommunene om en framdriftsplan for den videre prosessen.

I september 2015 vedtok fem av de sju kommunestyrene å forhandle med tanke på å slå seg sammen til en ny kommune. De fem kommunene var Søgne, Songdalen, Birkenes, Lillesand og Kristiansand, og arbeidet fikk navnet K5. Kommunestyret i Vennesla sa nei til forhandlinger med de andre fem i sitt møte 3. september, og vedtok samtidig å starte en tosidig prosess med Iveland. For Iveland var det ikke aktuelt å være med i den store prosessen uten Vennesla, og en skriftlig henvendelse fra Iveland til Vennesla fra mars 2015 ble nå grunnlaget for å starte en egen prosess. Iveland oppnevnte i oktober 2015 et

forhandlingsutvalg med ordfører, varaordfører og en fra opposisjonen som medlemmer. Administrasjonen og tillitsvalgte deltok også i arbeidet.

Forhandlingsutvalgenes oppgave var å forhandle fram en intensjonsavtale om sammenslåing mellom de to kommunene. Arbeidet bygde på den administrative utredningen i Knutepunktet som begge kommunene hadde vært med på. Prosessen hadde mange likhetstrekk med K5-arbeidet, og ble oppfattet som god av deltakerne. Det var 9 forhandlingsmøter og to felles formannskapsmøter før intensjonsavtalen forelå.

Iveland har også gjennomført og rapportert en egenvurdering ut fra mål og kriterier for reformen.

Kommunestyret i Iveland fattet dette avsluttende vedtaket 22. juni 2016:

«På bakgrunn av opinionsmålingen og folkeavstemming i kommunen vil Iveland kommune ikke gå videre i drøfting om sammenslåing med Vennesla kommune.»

2.8.2 Alternativer som har vært diskutert

Iveland har deltatt i arbeidet med kommunereformen innenfor rammen av Knutepunkt Sørlandet (Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne, Songdalen, Vennesla og Iveland). En rekke ulike kombinasjoner innenfor disse 7 er drøftet i utredningsrapporten, inkludert en stor kommune av alle 7. I tillegg har alternativer mellom Iveland og Evje og Hornnes, ev. Bygland, og også Åseral, vært framme i debatten. Iveland har fått flere signaler og invitasjoner fra Evje og Hornnes. En konkret henvendelse om å delta i prosjektet «Indre Agder» vedtok kommunestyret å takke endelig nei til 4. februar 2016. Bare samarbeidet med Vennesla er arbeidet med i en reell politisk prosess.

2.8.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Det har vært tre folkemøter i Iveland i kommunens regi. I tillegg har kommunen informert om intensjonsavtalen på internett og i sosiale medier. Det er utgitt to informasjonsaviser/brosjyrer. Den ene var felles med Vennesla knyttet til intensjonsavtalen, den andre var en ekstrautgave av «Bygdebrevet» som hadde fokus på null-alternativet.

I april 2016 ble det gjennomført en felles innbyggerundersøkelse for Vennesla og Iveland. Undersøkelsen viste for Iveland (150 intervjuer) sin del at 21 % var for sammenslåing med Iveland, mens 67 % var mot og ønsket å stå alene. 1 % ønsket andre alternativer og 11 % svarte vet ikke.

Det har også vært en annen innbyggerundersøkelse som dekker Iveland og er offentliggjort i reformperioden. Fædrelandsvennen fikk utført en enkel undersøkelse med to spørsmål i alle de 7 knutepunktkommunene i januar 2015⁹. I Iveland var 42 % positiv og 49 % negativ til kommunesammenslåing, mens bare 20 % var for en stor kommune av alle 7 i Knutepunktet, og 66 % mot.

Iveland kommune gjennomførte folkeavstemming 6. juni 2016. 77 % stemte nei til sammenslåing med Vennesla og bare 21 % stemte ja. Valgdeltakelsen var på 62 %.

---

⁹ Dette var før det var kommet ut noen vesentlig informasjon til innbyggerne, og før den politiske prosessen hadde startet i området. Med 200 respondenter i hver omegnskommune er feilmarginen 4-7 %, og 3-5 % i Kristiansand med 401 intervjuer.

2.8.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for Nye Venesla mellom kommunene Iveland og Venesla ble undertegnet av ordførerne 8. mars 2016.

2.9 0938 Bygland

2.9.1 Prosessene fram til vedtak

Bygland kommune har i likhet med Bykle og Valle deltatt i utredningen i regi av Setesdal regionråd og i Langfjella-utredningen med Sirdal, Bygland, Valle, Bykle og Vinje i Telemark. I tillegg har kommunen gjennomført et større arbeid i prosjektet Indre Agder, hvor man kom lenger i den politiske prosessen mot en mulig sammenslåing.

Kommunestyret har i hele perioden primært ønsket å stå alene. Bygland har likevel tatt del i reformarbeidet. Formannskapet har fungert som styringsgruppe. Kommunestyret drøftet reformen i møte i august 2014 og vedtok da at de ville «.. utgreie eit 0-alternativ som det primære, men vil og utgreie Setesdalsalternativet Bygland, Bykle og Valle».

Kommunen har deltatt i prosjektet i Setesdal regionråd hvor styret i regionrådet har vært politisk styringsgruppe og rådmennene administrativ styringsgruppe, mens arbeidet er utført av konsulenter. Bygland har videre vært med på utredningen av fjellkommunen med Sirdal, Bygland, Valle, Bykle og Vinje kommuner. Også dette ble et konsulentarbeid kalt en mulighetsstudie for «Langfjella kommune».

Bygland har også samarbeidet med Bykle og Valle kommuner om en egenvurdering. Dette resulterte i rapporten «Fordelar og ulemper ved ei vidareføring av Bygland, Bykle og Valle kommunar (0-alternativet)», som er utarbeidet av de tre kommunene i samarbeid.

Åseral kommunestyre vedtok i september 2014 å ta kontakt med Bygland og Evje og Hornnes kommuner om et eventuelt fremtidig samarbeid. Disse svarte positivt, og i januar 2015 ble prosjektet «Indre Agder» med de tre kommunene igangsatt. Det ble etablert en styringsgruppe bestående av de tre formannskapene, og prosjektgruppe bestående av rådmennene, med sekretær fra Evje- og Hornnes. Det ble utarbeidet omfattende og konkrete rapporter, med om lag samme struktur som i Midtre Agder – prosjektet. Styringsgruppa hadde 4 møter, og prosjektgruppa 7 møter. I tillegg ble det gjennomført et felles kommunestyremøte for de tre kommunene. Prosjektet stoppet opp etter at Åseral i folkeavstemming på kommunevalgdagen i 2015 sa et klart nei til å være med videre i prosjektet. Et flertall i kommunestyret, inkludert ordføreren, hadde også i vedtak 3. september tilrådd folk å stemme nei.

Bygland kommunestyre gjorde sitt avsluttende vedtak 22. juni 2016, med denne ordlyden:

«Bygland kommune vert vidareført som eigen kommune.

Det vert igongsett arbeid med å analysere kommuneadministrasjonen for å finne ut om det er fornuftig å etablere ytterlegare samarbeidsordningar.»

2.9.2 Alternativer som har vært diskutert

Det har vært diskusjoner og utredninger om disse alternativene:

- Vinje, Sirdal, Bygland, Bykle og Valle som en kommune (Langfjella)
- Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle som en kommune (Setesdal)
- «Indre Agder» med Åseral, Bygland og Evje og Hornnes.
- Andre kombinasjoner av 2 eller 3 kommuner i øvre Setesdal

2.9.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har avholdt ett folkemøte i 2015, men få andre aktiviteter. Det er ikke avholdt folkeavstemning eller innbyggerundersøkelse.

2.9.4 Intensjonsavtaler

Det er ikke utarbeidet noen intensjonsavtaler, men rapporten fra prosjektet Indre Agder sammen med Åseral og Evje og Hornnes er relativt konkret i sin beskrivelse av en mulig ny kommune.

2.10 0940 Valle

2.10.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret har i hele perioden primært ønsket å stå alene. Valle har likevel tatt del i reformarbeidet. Formannskapet har fungert som styringsgruppe. Kommunestyret drøftet reformen i møte i august 2014 og vedtok da at de ville «.. utgreie eit 0-alternativ som det primære, men vil og utgreie Setesdalsalternativet Bygland, Bykle og Valle».

Kommunen har deltatt i prosjektet i Setesdal regionråd hvor styret i regionrådet har vært politisk styringsgruppe og rådmennene administrativ styringsgruppe, mens arbeidet er utført av konsulenter. Valle har videre vært med på utredningen av fjellkommunen med Sirdal, Bygland, Valle, Bykle og Vinje kommuner. Også dette ble et konsulentarbeid kalt en mulighetsstudie for «Langfjella kommune».

Valle har også samarbeidet med Bykle og Bygland kommuner om en egenvurdering. Dette resulterte i rapporten «Fordelar og ulemper ved ei vidareføring av Bygland, Bykle og Valle kommunar (0-alternativet)», som er utarbeidet av de tre kommunene i samarbeid.

Valle kommunestyre gjorde sitt avsluttende vedtak 18. mai 2016, med denne ordlyden:

- «1. Valle kommune vert ført vidare med noverande grenser.*
- 2. Det setjast i gong arbeid med å analysere kommuneadministrasjonen for å finne ut om det kan være fornuftig å etablere ytterligare samarbeidsordningar.*
- 3. Dersom det vert kommunesamanslåing ønskjer me ein kommune i Setesdal saman med Bykle og Bygland. I ein slik kommune er det viktig å byggje vidare på dei respektive fortrinn som dei eksisterande kommunane har innafør skule, oppvekst, næringsutvikling, kultur, arealplan, pleie og omsorg og øvrige tenesteområde.»*

2.10.2 Alternativer som har vært diskutert

Det har vært diskusjoner og utredninger om disse alternativene:

- Vinje, Sirdal, Bygland, Bykle og Valle som en kommune (Langfjella)
- Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle som en kommune (Setesdal)
- Andre kombinasjoner av 2 eller 3 kommuner i øvre Setesdal

2.10.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har avholdt ett folkemøte i 2015, men få andre aktiviteter. Det er ikke avholdt folkeavstemning eller innbyggerundersøkelse.

2.10.4 Intensjonsavtaler

Det er ikke utarbeidet noen intensjonsavtaler.

2.11 0941 Bykle

2.11.1 Prosessene fram til vedtak

Kommunestyret har i hele perioden primært ønsket å stå alene. Bykle har likevel tatt del i reformarbeidet. Formannskapet har fungert som styringsgruppe. I desember 2014 gav kommunestyret Setesdal regionråd mandat til et utredningsarbeid om kommunestrukturen i Setesdal. I dette Setesdalsprosjektet har styret i regionrådet vært politisk styringsgruppe og rådmennene administrativ styringsgruppe, mens arbeidet er utført av konsulenter.

I samme desember-møte 2014 sluttet kommunestyret seg til utredningen av fjellkommunen med Sirdal, Bygland, Valle, Bykle og Vinje kommuner. Også dette ble et konsulentarbeid kalt en mulighetsstudie for «Langfjella kommune».

I juni 2015 drøftet kommunestyret reformen på nytt, og vedtok å starte utredninger av null-alternativet, og av tettere samarbeid med Valle og Bygland kommuner. Dette resulterte i rapporten «Fordelar og ulemper ved ei vidareføring av Bygland, Bykle og Valle kommunar (0-alternativet)», som er utarbeidet av de tre kommunene i samarbeid.

Bykle kommunestyre gjorde sitt avsluttende vedtak 26. mai 2016, med denne ordlyden:

- «1. Bykle kommune med noverande grenser vidareførast.*
- 2. Det vert sett i gong eit arbeid med å analysere kommuneadministrasjonen for å finne ut om det kan vere fornuftig å etablere nye samarbeidsordningar med andre kommunar.»*

2.11.2 Alternativer som har vært diskutert

Det har vært diskusjoner og utredninger om disse alternativene:

- Vinje, Sirdal, Bygland, Bykle og Valle som en kommune (Langfjella)
- Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle som en kommune (Setesdal)
- Andre kombinasjoner av 2 eller 3 kommuner i øvre Setesdal

2.11.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har avholdt ett folkemøte i 2015, men få andre aktiviteter. Det er ikke avholdt folkeavstemning eller innbyggerundersøkelse.

2.11.4 Intensjonsavtaler

Det er ikke utarbeidet noen intensjonsavtaler.

2.12 1004 Flekkefjord

2.12.1 Prosessene fram til vedtak

Flekkefjord kommune kom relativt tidlig med i reformarbeidet, og har vært aktive og konstruktive i de prosessene de har deltatt i. Kommunen har arbeidet med en stor Listerkommune som sitt hovedspor, men har også vært i dialog med sine to naboer i Rogaland.

Formannskapet har vært politisk styringsgruppe for arbeidet i egen kommune, mens det har vært et arbeidsutvalg på fem personer, hvorav tre politikere. Til politisk styringsgruppe for

utredningsprosessen i Lister 5, har tre politikere fra formannskapet vært oppnevnt, mens det i forbindelse med Lister 3-prosessen og prosessen med Lund kommune har vært et forhandlingsutvalg med fire politikere.

I mai 2014 sendte ordførerne i Farsund og Lyngdal likelydende brev med invitasjon til å delta i kommunestrukturprosjektet til ordførerne i Listerkommunene, samt Audnedal og Lindesnes. Alle unntatt Sirdal takket ja. I september ble det avholdt et felles formannskapsmøte for alle de involverte kommunene. På møtet gav kommunene uttrykk for at de ikke ønsket å lage ett storprosjekt der alle deltok. Man anså dette som for omfattende og ikke realiserbart. I stedet ble det valgt å etablere to parallelle prosjekter, hvor Farsund, Hægebostad og Lyngdal skulle delta i begge. Prosjektene ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe.

Lister 5 med kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal og Lyngdal

I Lister 5 – prosjektet ble Ånen Werdal, daværende ordfører i Hægebostad kommune, valgt som leder av styringsgruppa, mens daglig leder i regionrådet Svein Vangen ble valgt som leder og sekretær for arbeidsgruppa. Det ble jobbet godt i prosjektet, og produsert grunnlagsrapport for en ny kommune med navnet Lister. Imidlertid vedtok både Lyngdal og Hægebostad våren 2015 retningsvalg som innebar å prioritere arbeidet i Lyngdal 4 – prosjektet. Lister 5 ble med dette avsluttet. Det ble derfor ikke utarbeidet intensjonsavtale for Lister 5.

Etter valget høsten 2015 kom det i gang et nytt arbeid mellom de tre gjenværende Listerkommunene. Styringsgruppen besto av ordførere, varaordførere, rådmennene og en tillitsvalgt fra hver kommune. Arbeidet startet med å utrede et utvidet vertskommunesamarbeid i tre ulike faggrupper. Fra januar 2016 fokuserte arbeidet på kommunesammenslåing, og det ble arbeidet fram en intensjonsavtale for Lister 3. Kommunene ble enige om en felles tidsplan for innbyggerhøring og endelige vedtak. Mens holdningene var positive i de to andre kommunene, viste innbyggerhøringene i Kvinesdal stor motstand.

Flekkefjord bystyres vedtak i den endelige behandlingen 22. juni 2016 var:

«Bystyret vurderer at grunnlaget for en sammenslåing mellom Flekkefjord og en eller flere andre kommuner ikke er til stede. Det arbeides videre med et strategisk og eventuelt mer forpliktende regionalt samarbeid.»

Sonderinger mot Lund og Sokndal

Flekkefjord søkte allerede i juni 2014 Fylkesmannen om midler til å utrede kommunereform sammen med de to naboene i vest. Fra Sokndal sin side ble det tidlig klart at de var vendt mot vest i denne saken. Men de var åpne for en dialog om eventuell grensejustering i den delte bygda Åna-Sira. Saken ble utsatt til høsten 2016. Store deler av Lund kommune inkludert kommunesenteret Moi, har historisk hatt Flekkefjord som sin by. I sluttfasen av reformarbeidet våren 2016 gjennomførte disse to kommunene forhandlinger, som ledet fram til et «prospekt» for etablering av ny kommune med utgangspunkt i Lund og Flekkefjord. Dokumentet er svært likt en intensjonsavtale. Kommunestyret i Lund vedtok imidlertid i sitt sluttvedtak 16. juni 2016, med grunnlag i folkeavstemning og innbyggerundersøkelse, å fortsette som egen kommune. Det går fram av rådmannens saksframlegg at dersom dette ikke blir mulig, trekker folkemeningen i Lund da klart i retning av Flekkefjord som alternativ.

2.12.2 Alternativer som har vært diskutert

Flekkefjord kommune har deltatt i ulike konstellasjoner, hvor diskusjonene har omfattet ulike antall kommuner på ulike tidspunkt. Hovedsporet har vært Lister 5/3 med kommunene

Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal og Lyngdal. I tillegg har kommunen helt fra starten hatt sonderinger mot naboene Lund og Sokndal i Rogaland. I slutfasen ble det reelle forhandlinger om sammenslåing med Lund, mens diskusjonene med Sokndal primært har handlet om en grensejustering knyttet til Åna-Sira i en tidlig fase.

2.12.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Det er gjennomført 2 folkemøter, ett i tilknytning til Lister 3 og ett i tilknytning til Lund. Det har vært avholdt egne informasjonsmøter på Flekkefjord ungdomsskole og Lister videregående skole, avd. Flekkefjord. Intensjonsavtalen for Lister 3 og prospektet for en ny kommune i samarbeid med Lund ble trykket opp som egne trykksaker, og ble distribuert til alle husstandene i kommunen. Også lokalavisen har fulgt prosessen med egne oppslag, spørreunder mv. Både ordfører og rådmann har vært invitert til ulike organisasjoner for å orientere om de igangsatte prosessene og utredningene.

Opinionsundersøkelse om Lister 3 med 700 telefonintervjuer, ble gjennomført i andre halvdel av mai 2016. Flekkefjords innbyggere er positive til kommunesammenslåing. 60 % sier ja til en kommunesammenslåing og 28 % sier nei. Av de 423 som sier ja, er 63 % for Lister 3 og 30 % imot. Tilsvarende tall for sammenslåing med Lund av disse 423 er 57 % for og 36 % mot. Av alle de 700 er 51 % ganske eller svært positive til Lister 3, mens 45 % er ganske eller svært negativ. Forskjellen mellom disse siste tallene er ikke statistisk signifikant. For Lund er tallene 53 % for og 45 % mot, og her er det signifikant forskjell.

Når de 277 som sier nei til kommunesammenslåing blir spurt om hvilket alternativ de foretrekker dersom det likevel blir en sammenslåing, sier 30 % at de foretrekker Lister 3, 39 % Lund og 33 % velger «annen gruppering».

Flekkefjord kommune gjennomførte folkeavstemming 6. juni 2016 over Lister 3 og bare Lund. Valgdeltakelsen var på bare 19 %, og det ble et nærmest uavgjort resultat hvor 673 personer (49,3 %) stemte ja, og 691 (50,7 %) nei til kommunesammenslåing. Dersom det uansett blir sammenslåing, ønsker 55 % Lund og 45 % Lister 3. Blant de som sier ja i første spørsmål er det flertall for Lister 3, mens de som sier nei først ønsker Lund i mye større grad.

2.12.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger intensjonsavtale for Lister 3 mellom Farsund, Flekkefjord og Kvinesdal signert av ordførerne 27. april 2016. Det foreligger også et prospekt om kommunesammenslåing mellom Flekkefjord og Lund kommuner signert av forhandlingsutvalgene 22. april 2016, som innholdsmessig er svært likt en intensjonsavtale.

2.13 1018 Søgne

2.13.1 Prosessene fram til vedtak

Søgne kommune har deltatt aktivt i reformprosessen i Knutepunkt Sørlandet fra starten av, og vist en åpen og positiv holdning i arbeidet. Søgne er den største av omegnskommunene i storbyregionen, og har i hele perioden hatt krefter internt som har argumentert for at alenegang vil være mulig og gunstig. Forespørsel fra Marnardal og Mandal om samtaler i en tidlig fase har ikke ledet til noe konkret.

Kommunestyret sluttet seg høsten 2014 til mandat og opplegg for den felles administrative utredningen for alle de 7 kommunene i Knutepunkt Sørlandet. Dette arbeidet var organisert

under regionrådet og rådmannsutvalget, og pågikk fram til 25. juni 2015, da den endelige rapporten ble lagt fram. Det var arbeidsgruppa selv som sto faglig ansvarlig for rapporten. Rapporten ga ikke noen klar anbefaling om hvilke modeller som var best, men konkluderte med at alternativet med alle de 7 kommunene burde vurderes og få en politisk avklaring først. Det ble enighet mellom kommunene om en framdriftsplan for den videre prosessen.

I september 2015 vedtok fem av de sju kommunestyrene å forhandle med tanke på å slå seg sammen til en ny kommune. De fem kommunene var Søgne, Songdalen, Birkenes, Lillesand og Kristiansand, og arbeidet fikk navnet K5. Kommunestyrene i Iveland og Vennesla sa nei til forhandlinger med de andre fem, og startet etter hvert sin egen tosidige prosess. Søgne og Songdalen har i tillegg til K5-prosessen arbeidet parallelt med en egen tosidig K2-prosess med om lag samme framdrift som K5. Innbyggerinvolveringen har foregått samtidig for begge alternativene.

Etter kommunevalget valgte de fem kommunene hvert sitt forhandlingsutvalg fra de nye kommunestyrene. Disse besto av ordfører, varaordfører og et formannskapsmedlem (oftest leder av opposisjonen). To tillitsvalgte representerte felles de ansatte i alle kommunene.

Forhandlingsutvalgenes oppgave var å forhandle fram en intensjonsavtale om sammenslåing mellom de fem kommunene. Ordførerne dannet et arbeidsutvalg supplert av rådmennene, som har forberedt og fulgt opp arbeidet mellom møtene i forhandlingsutvalgene og felles formannskapsmøter. Ordfører Johnny Greibesland fra Songdalen ble valgt som leder både forhandlingsutvalget og arbeidsutvalget. Ordfører Astrid Hilde fra Søgne var nestleder med et særlig ansvar for prosessen med å utvikle intensjonsavtalen. Arbeidet ble intenst og omfattende, med 16 møter i arbeidsutvalget og 8 møter i forhandlingsutvalget, samt to felles formannskapsmøter. Intensjonsavtalen for Nye Kristiansand ble undertegnet av ordførerne 18. februar 2016. Deretter ble det kjørt en samordnet kampanje med informasjon og innbyggerinvolvering fram mot endelig beslutning i juni, jf. beskrivelsen nedenfor.

Ingen av kommunene i Knutepunkt Sørlandet har gjennomført separate egenvurderinger ut fra mål og kriterier for reformen, da dette er i stor grad dekket opp av den felles utredningen i regionen, og ellers i rådmennenes saksutredninger.

Etter nei-flertallet i folkeavstemningen fattet kommunestyret i Søgne dette avsluttende vedtaket 22. juni 2016:

«Kommunestyret legger det klare rådet ved folkeavstemningen til grunn, og avslutter derved prosessen hva angår kommunesammenslåing..»

2.13.2 Alternativer som har vært diskutert

Søgne har bare arbeidet konkret med kommunereformen innenfor rammen av Knutepunkt Sørlandet (Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne, Songdalen, Vennesla og Iveland). En rekke ulike kombinasjoner innenfor disse 7 er drøftet i utredningsrapporten, inkludert en stor kommune av alle 7. Sonderinger fra Mandal og Marnardal mot knutepunktet har ikke resultert i noe konkret.

Søgne har i tillegg til K5-prosessen utredet K2 sammen med Songdalen grundig, og utarbeidet intensjonsavtale også her.

2.13.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har både hatt egne aktiviteter, og har deltatt i det felles informasjons- og involveringsarbeidet i K5. Søgne har holdt 2 folkemøter, og hatt egne aktiviteter for

ungdomsskolene og for elever fra videregående skole, samt eget møte med næringslivet sammen med Songdalen.

Ordførerne i K5 gjennomførte i mai 2016 en rundreise med stopp i alle kommunene, og opplegget ble avsluttet med et stort felles folkemøte på Finstrand i Songdalen i regi av Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet. Det har også vært avholdt møte med næringslivet om reformen. Det var møte mellom ungdomsrådene og ordførerne i K5 i februar 2016 og de samme ordførerne har gjennomført besøk på fem videregående skoler i de aktuelle kommunene.

Informasjon er lagt ut på kommunens nettside, og i april 2016 ble det opprettet en egen felles nettportal for 5K-kommunene kalt «Nye Kristiansand». Ordførerne har hatt en rekke kronikker i aktuelle aviser. NRK1 Debatten (landsdekkende) ble arrangert i Kilden 2. juni 2016 med deltakelse av representanter for de aktuelle kommunene. Det er utgitt egen informasjonsavis i april 2016 for Nye Kristiansand som er spredd til alle husstander. Søgne har i tillegg, sammen med Songdalen, laget en egen nettportal for K2 og en avis om K2-alternativet som også er spredd til husstandene.

Det har vært 3 innbyggerundersøkelser som er offentliggjort i reformperioden. Fædrelandsvennen fikk utført en enkel undersøkelse med to spørsmål i alle de 7 knutepunktkommunene i januar 2015¹⁰. I Søgne var 51 % positiv og 30 % negativ til kommunesammenslåing, mens tallene var om lag motsatt ifht. synet på en stor kommune av alle 7 i Knutepunktet. I april 2016 lanserte Fædrelandsvennen og NRK Sørlandet en meningsmåling hvor tallene for Søgne viste 55 % nei til Nye Kristiansand (K5), 29 % sa ja og 16 % vet ikke¹¹.

I mai 2016 gjennomførte kommunene en innbyggerundersøkelse for Nye Kristiansand med 5200 intervjuer og flere spørsmål. Undersøkelsen ble gjennomført parallelt i alle de 5 kommunene, med noen tilleggsspørsmål for de kommunene som også vurderte andre løsninger enn K5. Undersøkelsen viste for Søgne (1200 intervjuer) sin del at 32 % var for sammenslåing i K5, 31 % var for K2 (Søgne og Songdalen), mens 31 % ønsket K1, dvs. å stå alene.

Søgne holdt rådgivende folkeavstemning 6. juni 2016 hvor 29 % stemte for K5 (Nye Kristiansand), 9 % stemte for K2 (Søgne og Songdalen) og 62 % stemte for K1, dvs. å stå alene. Valgdeltakelsen var på 52 %.

2.13.4 Intensjonsavtaler

Intensjonsavtale for Nye Kristiansand mellom kommunene Birkenes, Lillesand, Kristiansand, Søgne og Songdalen, også kalt K5, ble undertegnet av ordførerne 18. februar 2016.

Intensjonsavtale for Nye Søgne mellom kommunene Søgne og Songdalen, også kalt K2, ble undertegnet av ordførerne 17. februar 2016.

---

¹⁰ Dette var før det var kommet ut noen vesentlig informasjon til innbyggerne, og før den politiske prosessen hadde startet i området. Med 200 respondenter i hver omegnskommune er feilmarginen 4-7 %, og 3-5 % i Kristiansand med 401 intervjuer.

¹¹ Det er 300 respondenter i hver av de fire omegnskommunene

2.14 1026 Åseral

2.14.1 Prosessene fram til vedtak

Åseral kommune gjennomførte et relativt omfattende arbeid med kommunereformen både politisk og administrativt i en tidlig fase, men avsluttet arbeidet etter folkeavstemning på kommunevalgdagen i 2015. Kommunen har deltatt aktivt i to ulike utredningsprosjekter, og var ønsket som partner av de andre kommunene i begge prosjektene. Arbeidet har vært ledet av en styringsgruppe med ordfører som leder. Åseral har gjennomført en egen vurdering av nullalternativet.

«Midtre Agder» med kommunene Audnedal, Hægebostad, Marnardal og Åseral

Dette var det første utredningsprosjektet som startet opp på Agder, i april 2014. Marnardal sa i første omgang nei til å være med, men kom med i prosjektet tidlig høsten 2014. Prosjektet ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe, samt at det ble avholdt noen møter mellom ordfører og rådmenn. Ordfører Ånen Werdal i Hægebostad ble valgt som leder for styringsgruppen og rådmann Kjell Olav Hæåk i Audnedal var prosjektleder. Prosjektet utarbeidet flere delutredninger med kommunestyrevedtak på hver delutredning for å sikre politisk forankring. Både delutredning 1 og 2 ble vedtatt av alle kommunestyrene. Prosjektet stoppet opp etter at Åseral i folkeavstemning på kommunevalgdagen i 2015 sa et klart nei til å være med videre i prosjektet. Et flertall i kommunestyret, inkludert ordføreren, hadde også i vedtak 3. september tilrådd folk å stemme nei.

«Indre Agder» med kommunene Åseral, Bygland og Evje og Hornnes

Åseral kommunestyre vedtok i september 2014 å ta kontakt med Bygland og Evje og Hornnes kommuner om et eventuelt fremtidig samarbeid. Disse svarte positivt, og i januar 2015 ble det etablert styringsgruppe bestående av de tre formannskapene, og prosjektgruppe bestående av rådmennene, med sekretær fra Evje- og Hornnes. Det ble utarbeidet omfattende og konkrete rapporter, med om lag samme struktur som i Midtre Agder – prosjektet. Styringsgruppa hadde 4 møter, og prosjektgruppa 7 møter. I tillegg ble det gjennomført et felles kommunestyremøte for de tre kommunene. Også dette prosjektet stoppet opp etter at Åseral sa nei etter kommunevalget i 2015.

Avsluttende vedtak i reformen ble gjort 30. juni 2016 og lyder:

«Kommunestyret syner til vedlegga i saka og gjer fylgjande vedtak:

Åseral kommunestyre går inn for at Åseral held fram som eigen kommune.»

2.14.2 Alternativer som har vært diskutert

Åseral kommune sa etter samtaler tidlig nei til videre arbeid innenfor Lindesnes regionråd med kommunene Audnedal, Lindesnes, Mandal og Marnardal. Kommunen deltok deretter i to ulike utredninger:

- «Midtre Agder», et alternativ med de fire innlandskommunene Audnedal, Hægebostad, Marnardal og Åseral som deltakere.
- «Indre Agder» med Bygland og Evje og Hornnes.

2.14.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Åseral kommune har gjennomført 4 folkemøter. Det er gjennomført informasjonsmøte på ungdomsskolen, og møte med næringsrådet i kommunen. I forkant av folkeavstemningen ble det sendt ut en egen temaavis til alle husstander i kommunen.

Folkeavstemning ble gjennomført 14. september sammen med kommunevalget 2015, og fikk hele 74 % framme. 60 % stemte for å stå alene, 32 % ønsket Indre Agder, mens bare 3% ønsket Midtre Agder.

2.14.4 Intensjonsavtaler

Det er ikke utarbeidet noen intensjonsavtaler, men rapportene i begge prosjektene Åseral deltok i er relativt konkrete i sin beskrivelse av en mulig ny kommune.

2.15 1029 Lindesnes

2.15.1 Prosessene fram til vedtak

Lindesnes kommune har gjennomført et svært omfattende arbeid med kommunereformen både politisk og administrativt, og hatt en svært omfattende involvering av sine innbyggere. Fylkesmannen oppfatter kommunen som en positiv kraft og pådriver i reformarbeidet langt ut over egen kommune.

Det kan imidlertid i ettertid synes som om beslutningsprosessen ble i overkant lang og komplisert i denne kommunen, jf. den lave oppslutningen om folkeavstemning nummer to. Kommunens lange prosess for å avklare retningsvalget, har også ført til noe økt usikkerhet og forsinkelser for de andre kommunene i området.

Kommunen kom tidlig i gang med det konkrete reformarbeidet, og har deltatt i to alternative prosjekter som begge begynte med store regionkommuner med 4-5 deltakere, men senere ble redusert. Det ene alternativet er samarbeid mot vest med Lyngdal som sentrumskommune, det andre mot øst med Mandal by som naturlig sentrum. Lyngdals-alternativet bryter opp de interkommunale regionene, og tar med kommuner fra både Lindesnes og Lister-regionene. Samarbeidet mot øst sammenfaller med Lindesnesregionen.

Lyngdal 5/4/3 med kommunene Audnedal, Farsund, Hægebostad, Lindesnes og Lyngdal
Initiativet til Lyngdal 5 kom fra Farsund og Lyngdal i mai 2014. Kommunestyret gav i august 2014 positiv tilbakemelding på invitasjonen. I samme vedtak ble det gjort klart at Lindesnes også ville delta i et prosjekt i Lindesnesregionen. Lyngdal 5-prosjektet ble organisert med politisk styringsgruppe og prosjektgruppe. Ordfører Jan Kristensen i Lyngdal ledet hele tiden styringsgruppen og hans rådmann Norman Udland var prosjektleder.

Arbeidet med et grunnlagsdokument kalt «Visjoner og mål» for den nye kommunen ble presentert på felles kommunestyremøte for de 5 kommunene 11.03.15. Kort tid etter trakk Farsund seg fra prosjektet. Grunnlagsdokumentet ble fullført for de resterende 4 kommunene på felles formannskapsmøte i mai 2015. Den avtalte framdriftsplanen i prosjektet var at kommunene skulle fatte vedtak om retningsvalg før sommeren 2015, altså følge løp 1. Dette gjorde de 3 andre kommunene, men ikke Lindesnes. Kommunestyret valgte i sitt møte 25. juni 2015 å utsette retningsvalget til etter kommunevalget. Lindesnes var derfor observatør da de andre kommunene var samlet og laget intensjonsavtale. Dokumentet ble utarbeidet i to parallelle versjoner, hhv. for 4 kommuner med Lindesnes og for 3 kommuner uten Lindesnes.

Ut over høsten samlet kommunene i Lyngdal 4 seg om å følge løp 2 i reformen. I oktober 2015 vedtok kommunestyret at det skulle gjennomføres to runder med folkeavstemning, først et retningsvalg, og deretter en avstemning over valgte alternativ og 0-alternativet. I starten på desember ble folkeavstemning over retningsvalget holdt, og Nye Lindesnes fikk flest

stemmer. Den 10. desember vedtok kommunestyret å fortsette samtalen med Nye Lindesnes og avslutte kommunens deltakelse i prosjektet Lyngdal 4.

Nye Lindesnes med kommunene Mandal, Marnardal, Audnedal, Åseral og Lindesnes. Kommunestyret vedtok samtidig med oppstarten av Lyngdalsprosjektet å være med i et kunnskapsinnhentingsprosjekt i Lindesnesregionen. Åseral gav etter relativt kort tid beskjed om at de ikke ønsket å være med videre. Prosjekt Nye Lindesnes ble deretter organisert med en politisk styringsgruppe og en arbeidsgruppe bestående av rådmennene. Rådmann Hans Stusvik i Marnardal har vært prosjektleder, og daglig leder i Lindesnesregionen Dagfinn Lauvland sekretær for prosjektet. Fram til kommunevalget var ordfører i Mandal leder for styringsgruppen mens ordfører i Lindesnes overtok etter valget.

Det er gjennomført 10 møter i styringsgruppen og produsert et omfattende materiale. Prosjektet Nye Lindesnes ble i utgangspunktet lagt opp som en prosess etter plan- og bygningsloven, med mål om å vedta sluttokumentet (en utvidet intensjonsavtale) som en likelydende kommunedelplan i hver av de gamle kommunene. Det ble utarbeidet et planprogram i henhold til plan- og bygningslovens krav, som ble lagt ut til offentlig gjennomsyn. Fylkesmannen i Vest-Agder gav en svært positiv uttalelse til planprogrammet i høringen, basert på mål og kriterier for kommunereformen.

Den avtalte framdriftsplanen i Nye Lindesnes var at kommunene skulle fatte vedtak om retningsvalg før sommeren 2015, altså følge løp 1. Lindesnes avvek fra dette ved sitt vedtak av 25. juni 2015, da retningsvalget ble utsatt til etter kommunevalget og planprogrammet ble heller ikke behandlet. Samtidig gjorde Audnedal kommunestyre sitt retningsvalg, som førte til at Lyngdal 4 ble prioritert. Nye Lindesnes sto dermed igjen med 3 kommuner, og bare Mandal bystyre vedtok planprogrammet, men også at videre arbeid i prosjektet ikke skulle følge plan- og bygningsloven.

I oktober 2015 vedtok Lindesnes kommunestyre at det skulle gjennomføres to runder med folkeavstemning. Først et retningsvalg, deretter en avstemning over valgte alternativ og 0-alternativet. Den 4. november var det felles kommunestyremøte for å behandle forslaget til intensjonsavtale for Nye Lindesnes, som vedtok avtalen enstemmig.

I starten på desember avholdt Lindesnes folkeavstemning over retningsvalget. Nye Lindesnes fikk flest stemmer. Den 10. desember vedtok kommunestyret å fortsette samtalen med Nye Lindesnes. Som en forberedelse til neste folkeavstemning sluttførte kommunereformutvalget i februar arbeidet med en vurdering av 0-alternativet opp i mot Nye Lindesnes. Utvalget anbefalte enstemmig en sammenslåing. Resultatet i folkeavstemningen ble et nei-flertall.

Kommunestyrets avsluttende vedtak ble fattet med 14 av 21 stemmer 26. mai 2016 og lyder:
«Med bakgrunn i resultatet av folkeavstemningen 13. og 14. mars 2016 angående kommuneprosjektet "Nye Lindesnes" vedtar Lindesnes kommunestyre å fortsette som egen kommune (det såkalte 0-alternativet).»

2.15.2 Alternativer som har vært diskutert

«Lyngdal 5/4/3» med kommunene Lyngdal, Farsund, Hægebostad, Audnedal og Lindesnes, og «Nye Lindesnes» med kommunene Mandal, Marnardal, Audnedal, Åseral og Lindesnes. Disse 5 siste utgjør medlemmene i Lindesnesregionen. Lyngdal, Farsund, Hægebostad deltar i det interkommunale samarbeidet i Listerregionen.

2.15.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Kommunen har gjennomført 8 eller 9 folkemøter og et eget ungdomsmøte. Det er holdt to fellesmøter for ungdomsrådene i de tre kommunene i Nye Lindesnes. Ordfører og rådmann besøkte 8. og 9. klasse på ungdomsskolen tidlig i perioden. Det er også avholdt 4 allmøter for ansatte på rådhuset.

Det er distribuert 5 ulike skriftlige informasjoner til alle husstander. Hvert av prosjektene sendte tidlig ut enkle «flyere» til alle innbyggere i samtlige kommuner. Lindesnes produserte i tillegg sine egne trykksaker til alle husstander før spørreundersøkelsen og til begge folkeavstemningene. Til første folkeavstemning ble intensjonsavtalene distribuert. Til andre folkeavstemning gav samtlige kommunestyrerepresentanter sin anbefaling i fht. sammenslåing eller stå alene.

Spørreundersøkelse ble gjennomført i mai 2015. 501 innbyggere ble spurt. 62 % ønsket en kommunesammenslåing. 22 % svarte nei og 16 % visste ikke.

Det har vært to folkeavstemninger, i desember 2015 og i mars 2016. Begge ganger har 16- og 17-åringer hatt stemmerett. Første avstemning gjaldt retningsvalg mellom de to alternative prosjektene. Nye Lindesnes fikk et flertall med 54 % av avgitte stemmer. Oppmøtet var forholdsvis bra. 56 % av de stemmeberettigede stemte. Den andre avstemningen gjaldt sammenslåing eller ikke. Her stemte 57 % for å stå alene. Oppmøtet var dårlig. Kun 41 % av de stemmeberettigede deltok.

Prosjektet Nye Lindesnes har også hatt en formell høringsrunde gjennom at utkastet til planprogram for en kommunesammenslåing ble lagt ut til offentlig gjennomsyn i samsvar med krav i plan- og bygningsloven.

2.15.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger ferdige og vedtatt intensjonsavtaler for «Lyngdal 4» med kommunene Lyngdal, Hægebostad, Audnedal og Lindesnes, og for «Nye Lindesnes» med kommunene Mandal, Marnardal og Lindesnes.

2.16 1034 Hægebostad

2.16.1 Prosessene fram til vedtak

Hægebostad kommune kom tidlig i gang med reformarbeidet, og har vært aktiv og løsningsorientert deltaker i fire alternative utredningsprosjekter. Kommunestyret synes å ha vært delt om lag på midten i vurderingen av om det å fortsette alene er en aktuell løsning for dem eller ikke, og har i slutfasen hatt et flertall for alenegang.

«Midtre Agder» med kommunene Audnedal, Hægebostad, Marnardal og Åseral

Dette var det første utredningsprosjektet som startet opp på Agder, i april 2014. Marnardal sa i første omgang nei til å være med, men kom med i prosjektet tidlig høsten 2014. Prosjekt «Midtre Agder» ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe, samt at det ble avholdt noen møter mellom ordfører og rådmenn. Ordfører Ånen Werdal i Hægebostad ble valgt som leder for styringsgruppen og rådmann Kjell Olav Hæåk i Audnedal var prosjektleder. Prosjektet utarbeidet flere delutredninger med kommunestyrevedtak på hver delutredning for å sikre politisk forankring. Både delutredning 1 og 2 ble vedtatt av alle kommunestyrene.

Prosjektet stoppet opp da Åseral i folkeavstemming på kommunevalgdagen i 2015 sa et klart nei til å være med videre i prosjektet.

Etter at Hægebostad våren 2016 som siste kommune ut sa nei til Lyngdal 3, sendte Audnedal kommune i april 2016 en ny invitasjon til både Hægebostad og Marnardal der de ble utfordret til å se på sammenslåing av begge eller bare en av dem med Audnedal. Marnardal kommune takket nei, mens det ble gjennomført to møter mellom Hægebostad og Audnedal kommune om en mulig intensjonsavtale. Forhandlingene ble ikke slutført, da det underveis viste seg at Hægebostad ikke kunne forholde seg til Audnedal sin tidsfrist, pga. pågående forhandlinger med Kvinesdal kommune.

Lister 5 med kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal og Lyngdal

I mai 2014 sendte ordførerne i Farsund og Lyngdal likelydende brev med invitasjon til å delta i kommunestrukturprosjektet til ordførerne i Listerkommunene, samt Audnedal og Lindesnes. Alle unntatt Sirdal takket ja. I september ble det avholdt et felles formannskapsmøte for alle de involverte kommunene. På møtet gav kommunene uttrykk for at de ikke ønsket å lage ett storprosjekt der alle deltok. Man anså dette som for omfattende og ikke realiserbart. I stedet ble det valgt å etablere to parallelle prosjekter, hvor Farsund, Hægebostad og Lyngdal skulle delta i begge. Prosjektene ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe.

I Lister 5 – prosjektet ble Ånen Werdal, daværende ordfører i Hægebostad kommune, valgt som leder av styringsgruppa, mens daglig leder i regionrådet Svein Vangen ble valgt som leder og sekretær for arbeidsgruppa. Det ble jobbet godt i prosjektet, og produsert grunnlagsrapport for en ny kommune med navnet Lister. Imidlertid vedtok både Lyngdal og Hægebostad våren 2015 retningsvalg som innebar å prioritere arbeidet i Lyngdal 4 – prosjektet. Lister 5 ble med dette avsluttet. Det ble derfor ikke utarbeidet intensjonsavtale for Lister 5.

Lyngdal 5/4/3/2 med kommunene Audnedal, Farsund, Hægebostad, Lindesnes og Lyngdal

Initiativet til Lyngdal 5 kom fra Farsund og Lyngdal i mai 2014, og Hægebostad ble med også i dette. Prosjektet ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe. Ordfører Jan Kristensen i Lyngdal ledet styringsgruppen og hans rådmann Norman Udland var prosjektleder.

Arbeidet med et grunnlagsdokument kalt «Visjoner og mål» for den nye kommunen ble presentert på felles kommunestyremøte for de 5 kommunene i mars 2015. Kort tid etter trakk Farsund seg fra prosjektet. Grunnlagsdokumentet ble fullført for de resterende 4 kommunene på felles formannskapsmøte i mai 2015. Den avtalte framdriftsplanen i prosjektet var at kommunene skulle fatte vedtak om retningsvalg før sommeren 2015, altså følge løp 1. Dette gjorde alle kommunene med unntak av Lindesnes kommune, som ble observatør i det videre arbeidet. Det ble derfor parallelt med utarbeidelse av intensjonsavtale for «Lyngdal 3», også utarbeidet intensjonsavtale for «Lyngdal 4».

Ut over høsten samlet kommunene i Lyngdal 4 seg om å heller følge løp 2 i reformen. 10. desember vedtok kommunestyret i Lindesnes, etter folkeavstemningen om retningsvalget, å avslutte sin deltakelse i prosjektet «Lyngdal 4».

14. og 15. februar ble det gjennomført folkeavstemming i Audnedal om intensjonsavtalen for «Lyngdal 3», med god oppslutning og klart ja-flertall. Lyngdal kommunestyre sa også ja til

sammenslåing. Hægebostad kommune hadde folkeavstemning i mars, der ble det flertall mot sammenslåing, og kommunestyret vedtok deretter å ikke gå videre med prosjektet.

«Nye Kvinesdal med kommunene Hægebostad og Kvinesdal

Etter at innbyggerne i Hægebostad sa nei til Lyngdal 3 i folkeavstemningen i mars, tok Hægebostad kontakt med Kvinesdal som et alternativ. Kvinesdal formannskap stilte seg positive til dette i møte 4. mai 2016. Det ble nedsatt en styringsgruppe bestående av ordførerne og varaordførerne, samt rådmennene og en tillitsvalgt fra hver kommune. Arbeidet ble gjennomført som en hurtig prosess i mai 2016, med konkrete drøftinger som resulterte i en intensjonsavtale, som ordførerne undertegnet 31. mai. Kvinesdals endelige vedtak 22. juni innebar også et nei til denne avtalen. Da holdningen i Kvinesdal ble kjent i Hægebostad, endret kommunen sine planer om folkemøte og ny folkeavstemning. I stedet ble det gjennomført en innbyggerundersøkelse om Lyngdal 3.

Kommunestyrets avsluttende vedtak ble fattet 28. juni 2016 og lyder:

- «1. Hægebostad kommune ønsker å fortsette som egen kommune etter 1.1.2020.
2. Dersom det likevel skal foretas kommunesammenslåinger ønsker Hægebostad kommune kommunesammenslåing i følgende prioriterte rekkefølge:
  - (1) Lyngdal 3 (Audnedal, Lyngdal og Hægebostad)
  - (2) Lister 5 (6) kommunene (Farsund, Flekkefjord, Lyngdal (evt. med Audnedal), Kvinesdal, Hægebostad og (Sirdal))
  - (3) Kvinesdal.»

2.16.2 Alternativer som har vært diskutert

Hægebostad kommune har deltatt i fire ulike konstellasjoner, hvor diskusjonene til dels har omfattet ulike antall kommuner på ulike tidspunkt.

- «Midtre Agder», et alternativ med de fire innlandskommunene Audnedal, Hægebostad, Marnardal og Åseral som deltakere.
- «Lister 5» med kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal og Lyngdal Disse 5 utgjør sammen med Sirdal kommune medlemmene i Lindesnesregionen. Sirdal avslo å delta.
- «Lyngdal 5/4/3/2» med kommunene Audnedal, Farsund, Hægebostad, Lindesnes og Lyngdal
- «Nye Kvinesdal med kommunene Hægebostad og Kvinesdal

2.16.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Hægebostad har gjennomført 3 folkemøter, en folkeavstemning og en innbyggerundersøkelse helt i slutfasen. Intensjonsavtalen for Lyngdal 3 ble sendt til alle husstander før folkeavstemningen. Referater og dokumenter i kommunereformarbeidet er løpende lagt ut på kommunens internettsider.

Folkeavstemning ble gjennomført 6. og 7. mars 2016. Avstemningen gjaldt ja eller nei til kommunesammenslåing basert på intensjonsavtalen for prosjektet «Lyngdal 3». Oppmøtet var godt med 73 % valgdeltakelse. 43 % stemte for sammenslåing og 57 % mot.

En innbyggerundersøkelse ble gjennomført i slutten av juni 2016 med 300 intervjuer, over valget mellom null-alternativet eller Lyngdal 3. 50 % ønsket nå Lyngdal 3, mens 46 % ønsket alenegang. Forskjellen er ikke signifikant. Kommunen er tydelig delt. På Snartemo var det 90 % ja og på Tingvatn 74 % ja til Lyngdal 3, mens i Eiken var det bare 29 % ja.

2.16.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger ferdige intensjonsavtaler for «Lyngdal 4» med kommunene Lyngdal, Hægebostad, Audnedal og Lindesnes, for «Lyngdal 3» med kommunene Lyngdal, Hægebostad, og Audnedal.

Det foreligger også en intensjonsavtale for Nye Kvinesdal mellom Hægebostad og Kvinesdal signert av ordførerne 31. mai 2016.

2.17 1037 Kvinesdal

2.17.1 Prosessene fram til vedtak

Kvinesdal kommune kom relativt tidlig med i reformarbeidet, og har vært aktive og konstruktive i de prosessene de har deltatt i. Det har likevel i hele perioden vært tydelig at både kommunestyret og innbyggerne hadde en reservert holdning til å endre kommunestrukturen. Kommunen har arbeidet med en stor Listerkommune som sitt hovedspor. Helt i sluttfasen våren 2016 ble det også gjennomført en tosidig prosess med Hægebostad.

Lister 5 med kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal og Lyngdal

I mai 2014 sendte ordførerne i Farsund og Lyngdal likelydende brev med invitasjon til å delta i kommunestrukturprosjektet til ordførerne i Listerkommunene, samt Audnedal og Lindesnes. Alle unntatt Sirdal takket ja. I september ble det avholdt et felles formannskapsmøte for alle de involverte kommunene. På møtet gav kommunene uttrykk for at de ikke ønsket å lage ett storprosjekt der alle deltok. Man anså dette som for omfattende og ikke realiserbart. I stedet ble det valgt å etablere to parallelle prosjekter, hvor Farsund, Hægebostad og Lyngdal skulle delta i begge. Prosjektene ble organisert med styringsgruppe og prosjektgruppe.

I Lister 5 – prosjektet ble Ånen Werdal, daværende ordfører i Hægebostad kommune, valgt som leder av styringsgruppa, mens daglig leder i regionrådet Svein Vangen ble valgt som leder og sekretær for arbeidsgruppa. Det ble jobbet godt i prosjektet, og produsert grunnlagsrapport for en ny kommune med navnet Lister. Imidlertid vedtok både Lyngdal og Hægebostad våren 2015 retningsvalg som innebar å prioritere arbeidet i Lyngdal 4 – prosjektet. Lister 5 ble med dette avsluttet. Det ble derfor ikke utarbeidet intensjonsavtale for Lister 5.

Etter valget høsten 2015 kom det i gang et nytt arbeid mellom de tre gjenværende Listerkommunene. Kommunestyret i Kvinesdal sluttet seg til dette i septembermøtet 2015. Styringsgruppen besto av ordførere, varaordførere, rådmennene og en tillitsvalgt fra hver kommune. Arbeidet startet med å utrede et utvidet vertskommunesamarbeid i tre ulike faggrupper. Fra januar 2016 fokuserte arbeidet på kommunesammenslåing, og det ble arbeidet fram en intensjonsavtale for Lister 3. Kommunene ble enige om en felles tidsplan for innbyggerhøring og endelige vedtak. Mens holdningene var positive i de to andre kommunene, viste innbyggerhøringene i Kvinesdal stor motstand. Kvinesdal kommunestyre vedtok derfor i den endelige behandlingen 22. juni 2016 at:

- «1. Kvinesdal kommune sier nei til en kommunesammenslåing.*
- 2. Kvinesdal kommune vil prioritere arbeidet med et utvidet strategisk og mer forpliktende regionalt samarbeid i Lister.»*

«Nye Kvinesdal med kommunene Hægebostad og Kvinesdal

Etter at innbyggerne i Hægebostad sa nei til Lyngdal 3 i folkeavstemningen i mars, tok Hægebostad kontakt med Kvinesdal som et alternativ.

Kvinesdal formannskap stilte seg positive til dette i møte 4. mai 2016. Det ble nedsatt en styringsgruppe bestående av ordførerne og varaordførerne, samt rådmennene og en tillitsvalgt fra hver kommune. Arbeidet ble gjennomført som en hurtig prosess i mai 2016, med konkrete drøftinger som resulterte i en intensjonsavtale, som ordførerne undertegnet 31. mai. Kvinesdals endelige vedtak 22. juni innebar også et nei til denne avtalen.

2.17.2 Alternativer som har vært diskutert

Kvinesdal kommune har deltatt i to ulike konstellasjoner, hvor diskusjonene har omfattet ulike antall kommuner på ulike tidspunkt.

- Lister 5/3 med kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kvinesdal og Lyngdal
- Nye Kvinesdal med kommunene Hægebostad og Kvinesdal

2.17.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Det er gjennomført 2 folkemøter, to omganger med møter på ungdomsskolene og på videregående skole, to møter i ungdomsrådet og et felles møte med råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldrerådet. I mai 2016 ble intensjonsavtalen for Lister 3 sendt til alle husstander. Referater og dokumenter i kommunereformarbeidet er løpende lagt ut på kommunens internettsider.

Opinionsundersøkelse med 504 telefonintervjuer ble gjennomført i andre halvdel av mai 2016. I denne undersøkelsen er det spørsmål om både Lister 3 og Hægebostad/Kvinesdal. 68 % sier nei til en kommunesammenslåing og 26 % sier ja. 79 % er negative til Lister 3 og 59 % er negative til Hægebostad. Blant de 26 % som sier ja, er 51% for Lister 3 og 45 % imot, mens 57% er for Hægebostad og 35 % imot.

Når de 68 % som sier nei blir spurt om hvilket alternativ de foretrekker dersom det likevel blir en kommunesammenslåing, sier 46% at de foretrekker Hægebostad mens 12 % sier Lister 3.

Kvinesdal kommune gjennomførte folkeavstemming 6. juni 2016 over Lister 3. Valgdeltakelsen var på 46 %. 92 % stemte nei til Lister 3.

2.17.4 Intensjonsavtaler

Det foreligger intensjonsavtale for Lister 3 mellom Farsund, Flekkefjord og Kvinesdal signert av ordførerne 27. april 2016.

Det foreligger også en intensjonsavtale for Nye Kvinesdal mellom Hægebostad og Kvinesdal signert av ordførerne 31. mai 2016.

2.18 1046 Sirdal

2.18.1 Prosessene fram til vedtak

Sirdal kommune er den av kommunene i Vest-Agder fylke som klart har stått for alenegang gjennom hele reformperioden. Kommunen kom relativt tidlig i gang med reformarbeidet, og kommunestyret vedtok i september 2014 å gå videre med prosessen «Fjellkommunen», men ingen andre utredninger. Fylkesmannen var til stede på dette møtet, og gav klart uttrykk for at vi ikke kunne se en slik fjellkommune som et realistisk alternativ under noen omstendighet, og at vi sterkt frarådet dette som et alternativ i kommunereformen. At de aktuelle kommunene kan ha mange felles interesser med likeartede problemer og muligheter som man kan samarbeide om på annen måte, er vi selvsagt enig i. Fylkesmannen anbefalte derimot klart at

Sirdal i kommunereformen burde delta i nabosamtaler med sine samarbeidspartnere i Listerregionen.

Sirdals september-vedtak resulterte etter hvert i en mulighetsstudie for «Langfjella kommune» som omfatter Sirdal sammen med Vinje kommune i Telemark, og Bykle, Valle og Bygland kommuner i Aust-Agder. De andre kommunene valgte å ikke gå videre med dette alternativet da rapporten forelå.

Administrasjonen i Sirdal har gjennomført en egenvurdering av tjenestetilbudet i kommunen i en relativt omfattende rapport.

Kommunens enstemmige sluttvedtak 23. juni 2016 lyder:

«Sirdal kommune er en naturlig geografisk enhet med store avstander og areal, samt et eget bo og arbeidsmarked. Kommunen er robust og leverer alle kommunale tjenester både til sine nær 1850 innbyggere og de om lag 20-25000 besøkende hyttefolk som oppholder seg i kommunen. Kommunen har forvaltet store arealer av stor nasjonal verdi over lang tid til det beste for nasjonen. Sirdal er arealmessig den største kommunen i Vest-Agder og grenser til Rogaland. Innbyggerne i Sirdal benytter helsetjenester både hos Sørlandet HF og Stavanger HF om lag i forholdet 50/50. Videregående skoleelever fra Sirdal benytter skoletilbudet både i Vest-Agder og Rogaland. Sirdal inngår i Sør-Vest Politidistrikt (Stavanger) og hører inn under Dalane Tingrett. Samtidig som innbyggere og næringsliv i Sirdal samhandler, reiser og har aktivitet rettet mot Rogaland inngår Sirdal også i interkommunale samarbeid i Lister når dette er naturlig og hensiktsmessig. På denne bakgrunn mener kommunestyret at Sirdal kommune bør bestå som egen kommune for fremtiden. Sirdal kommune vil søke samarbeid og videreutvikle samarbeidsløsninger der dette er hensiktsmessig for å gi innbyggere og lokalt næringsliv et godt tjenestetilbud spesielt med tanke på overføring av oppgaver til kommunene.»

2.18.2 Alternativer som har vært diskutert

Sirdal deltok sammen med kommunene Vinje, Bykle, Valle og Bygland i en mulighetsstudie for «Langfjella kommune». Vista Analyse utarbeidet rapporten. Kommunen har avslått å delta i arbeid sammen med de andre kommunene i Lister-regionen, og har heller ikke sett seg tjent med slik kontakt mot naboene i Rogaland.

2.18.3 Involvering av berørte interesser - resultater fra innbyggerhøringer

Sirdal kommune har hatt ett folkemøte i kulturhuset med rundt 100-120 tilhørere. På folkemøtet ble blant annet mulighetsstudien for «Langfjella kommune» presentert. Rådmannen har hatt to informasjonsmøter for ansatte på rådhuset, ledere og hovedtillitsvalgte underveis i utredningsperioden. Utover dette har det ikke vært satt i gang spesielle tiltak overfor innbyggere og interessegrupper.

Sirdal kommune har ikke gjennomført innbyggerundersøkelser eller folkeavstemning om kommunereformen.

2.18.4 Intensjonsavtaler

Det er ikke utarbeidet noen intensjonsavtaler.

3 KOMMUNER SOM FORTSATT ER I PROSESS.

Så langt Fylkesmannen kjenner til er ingen kommuner i Agder-fylkene i prosess på det nåværende tidspunkt. Kommunene ønsker i hovedsak å avvente Stortingets behandling før de foretar seg noe mer.